

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 20. septembrī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētāja

Ineta Ziemele

I. Ziemele.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Šodien tiks uzsākta lietas Nr. 2016-31-01 “**Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas un 6.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107. pantam**” izskatīšana.

Tiesas sēdē piedalās Satversmes tiesas tiesneši **Daiga Rezevska, Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš** un **Artūrs Kučs**.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja **Ineta Ziemele**.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Marija Paula Pēce**.

Lietā tiek izskatīta tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāv Tieslietu padomes Sekretariāta vadītāja **Solvita Harbaceviča**.

Pilnvarotajiem pārstāvjiem lūgums uzrādīt personu apliecinošu dokumentu tiesas sēžu sekretārei un arī pilnvarojumu lūdzu. Paldies.

Institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeimu, pārstāv Saeimas Juridiskā biroja vecākā juridiskā padomniece **Ilze Tralmaka**.

Pilnvara ir lietas materiālos. Personu apliecinošu dokumentu lūdzu... Paldies.

Lietā ir noteiktas pieaicinātās personas. Pārbaudīsim pieaicināto personu klātbūtni.

Tieslietu ministriju pārstāv Tiesu administrācijas Finanšu un administratīvā departamenta Budžeta nodaļas vadītāja **Olīta Āboliņa**.

Pilnvara ir materiālos, bet lūdzu personu apliecinošu dokumentu. Paldies.

Finanšu ministrija. Finanšu ministriju pārstāv Finanšu vadības un metodoloģijas departamenta direktore **Daiga Gulbe**.

Latvijas Republikas Tiesībsargs. Tiesībsarga biroju pārstāv Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas vadītāja vietnieks **Raimonds Koņuševskis**.

Ģenerālprokuratūru pārstāv Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors **Gints Bērziņš**.

Latvijas tiesnešu biedrību pārstāv Latvijas tiesnešu biedrības prezidents **Juris Siliņš**, pārstāv uz Tiesnešu biedrības statūtu pamata.

Apliecināšu dokumentu lūdzu... Paldies.

Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrību pārstāv Rīgas tiesas nama tiesnesis **Romāns Dončenko**.

Es atvainojos, pārstāvēšu arī es, Administratīvās apgabaltiesas tiesnese Lauma Paegļkalna, uz pilnvaras pamata.

I. Ziemeļe.

Uz pilnvaras pamata, jā? Jā, lūdzu. Un personu apliecināšu dokumentu.

Zvērināts advokāts **Edgars Pastars**.

Labi. Paldies. Tātad pieaicinātās personas ir klāt, un visas ir noskaidrotas.

Vai lietas dalībniekiem būtu kādi lūgumi?

Pieteikuma iesniedzējiem?

S. Harbaceviča.

Mēs saņēmām lūgumu par Valsts kontroli no atbildes...

I. Ziemeļe.

Tas nav jūsu... Tas ir Saeimas. Saeima, lūdzu!

I. Tralmaka.

Jā. Saeima ir iesniegusi lūgumu tiesai pieaicināt kā pieaicināto personu Valsts kontroli. Mēs pamatojam šo lūgumu ar to, ka šeit tiešā veidā tiks skarti grozījumi, kas ir izdarīti atbildības likumā, tajā skaitā par piemaksu piešķiršanu un Valsts kontroles neseno revīzijas ziņojumos ir skaidrota šī te likuma būtība un jēga un arī piemērošanas prakse, kam, manuprāt, ir nozīme šajā lietā. Tāpēc mēs lūdzam pieaicināt Valsts kontroli.

I. Ziemeļe.

Jā un jūs arī to informāciju iesniedzāt pieteikuma iesniedzējiem. Vai pieteikuma iesniedzējiem...

S. Harbaceviča.

Nav iebildumu.

I. Ziemeļe.

Tiesnešiem? Tātad jūsu lūgums tiks apmierināts.

Mēs varam tātad sākt lietas Nr. 2016-31-01 izskatīšanu pēc būtības.

Izskatot lietu pēc būtības, tiek nolasīts tiesneša, kas sagatavojis lietu izskatīšanai, ziņojums un es tādējādi lūdzu tiesnesi Sanitu Osipovu nolasīt tiesneša ziņojumu.

S. Osipova.

2016. gada 24. novembrī Satversmes tiesā tika saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniegusi Tieslietu padome.

Pieteikumā tika lūgts atzīt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu un 6.¹ panta pirmo daļu par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107. pantam.

2016. gada 21. decembrī Satversmes tiesas otrā kolēģija ierosināja lietu Nr. 2016-31-01 “Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas un 6.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107. pantam”.

2017. gada 22. februārī Satversmes tiesā saņemts Latvijas Republikas Saeimas atbildes raksts.

Lietas sagatavošanas gaitā papildus tika pieprasīti dokumenti un informācija no Saeimas, visām ministrijām, kā arī Ģenerālprokuratūras, Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas, Latvijas Zvērinātu notāru kolēģijas un Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju kolēģijas.

Par pieaicinātām personām lietā atzītas: Finanšu ministrija, Tieslietu ministrija, Ģenerālprokuratūra, Latvijas tiesnešu biedrība, Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība, Tiesiskās vides pilnveides komisija, Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija, Latvijas Zvērinātu notāru kolēģija, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju kolēģija, kā arī zvērināts advokāts Edgars Pastars.

Tātad saņemtās atbildes un pieaicināto personu viedokļi kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem tika pievienoti lietas materiāliem. Lietai pievienoti arī citi tās izskatīšanai nepieciešamie materiāli.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai tika pieņemts 2017. gada 8. jūnijā. Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts 2017. gada 16. jūnijā oficiālajā izdevumā “Latvijas vēstnesis” Nr. 120.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2017. gada 15. jūnijā.

Ar lietas materiāliem iepazinusies Saeimas pilnvarotā pārstāve Ilze Tralmaka un Tieslietu padomes pilnvarotā pārstāve Linda Kalniņa.

Vienlaikus uzskatu, ka vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu publiskā procesa ietvaros varētu sekmēt Aijas Riebas uzklauššana nākamajā tiesas sēdē, jo pēc mana lūguma tiesas uzdevumā Aija Rieba ir veikusi ministriju iesniegto salīdzināmā situācijā esošu juristu algu apkopojumu un salīdzinājumu ar tiesnešu algām. Lietas

materiālos ir viņas sniegtās skaitļu tabulas, vienlaicīgi viņa varētu mums paskaidrot plašāk kādas kopsakarības no šīm tabulām izriet. Līdz ar to es ierosinu atzīt Aiju Riebu par pieaicināto personu lietā un uz klausīt viņas viedokli nākamā tiesas sēdē.

I. Ziemeļe.

Paldies. Vai tiesnešiem būtu kādi jautājumi tiesnesei ziņotājam? Nav.

Vai par izteikto priekšlikumu uzaicināt pieaicināto personu...? Piekristat?

Pieteikuma iesniedzēju pārstāve?

S. Harbaceviča,

Piekrītu.

I. Ziemeļe.

Saeima?

I. Tralmaka.

Nav iebildumu.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tādējādi Aija Rieba tiks pieaicināta nākamajā sēdē kā pieaicinātā persona.

Šajā brīdī es vēlētos dot vārdu pieteikuma iesniedzēju pārstāvim Solvitai Harbacevičiai. Tātad jums jūsu faktisko apstākļu izklāstam un juridiskā pamatojuma izklāstam ir 30 minūtes. Lūdzu!

S. Harbaceviča.

Labdien vēlreiz, godātā tiesa!

Es šeit stāvu un apzinos, ka šī ir jau piektā reize pēdējās dekādes laikā, kad Satversmes tiesā vienā vai otrā aspektā mēs skatām tiesnešu algu jautājumus, tiesnešu algu sistēmas jautājums, es gribētu uzsvērt.

Iepriekšējās reizes šo pieteikumu iesniedza individuāli tiesneši un šī ir pirmā reize, kad mēs nākam ar Tieslietu padomes pārstāvniecību. Un Tieslietu padome, kā jūs zināt, ir institūcija, kas saskaņā ar likumu, ir gan koleģiāla un kuras uzdevums ir piedalīties tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē.

Tiesnešu atlīdzības jautājumi noteikti tiek uzskatīti par valsts dienesta... viņu saskaņotība ar valsts dienestu atlīdzības sistēmu ir tiesas darbības politikas jautājums, un tādēļ Tieslietu padome uzskata sevi par kompetentu izmantot tai piešķirtās tiesības šajā jautājumā iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Un te nu mēs esam.

Un tādēļ... pamatojoties uz likuma "Par tiesu varu" 89.¹ pantu un 89.¹¹, kā arī Satversmes tiesas 17. panta pirmās daļas 12. punktu, kā arī uz jūsu iepriekšējo lēmumu lietā 2012. gada 28. martā 26. un 27.2. punktu, mēs vēršamies ar pieteikumu Satversmes tiesā.

Un iepriekš minētā tiesvedības vēsture, kuru es jau pieminēju šeit te... teiksim tā, tas, ka mēs šeit esam desmit gadu laikā, ja mēs skaitām tiešām no.. mazāk kā desmit gadu laikā... septiņu gadu laikā, ja mēs skaitām no 2010. gada.. vienā vai otrā veidā runāt par tieslietu sistēmu algu jautājumiem un tas vienkārši norāda arī uz to, ka pastāv zināmas hroniskas problēmas dialogā starp valsts varām un budžeta jautājumiem — budžeta veidošanas procesā tā plašākajā nozīmē.

Un šodien mēs esam nākuši runāt par sistēmisku risinājumu nepieciešamību, jo tieši to nevēlas, mūsaprāt, redzēt un saprast izpildvara un likumdevēju vara. Mēs nevaram diskutēt par tiesu varas neatkarību, garantējot to, izejot no pārpalikuma principa. Un šāda attieksme, mūsaprāt, kā vēlāk es arī demonstrēšu ar tiesnešu aptauju rezultātiem, īsti neliecina par izpratni un cieņu pret valsts konstitucionālo iekārtu.

Tas tā — vispārēja ievada formā.

Ja mēs runājam par konkrētām lietām, teiksim, atkal vēsturiski, tad pieteikumā jau ir aprakstīta Tieslietu padomes un valdības budžeta konsultāciju gaita gadu garumā. Es nepieskaršos tam tik detalizēti, kā tas ir atspoguļots pieteikumā, bet es gribētu pieminēt pāris, manuprāt, ļoti būtiskus faktus.

Tātad, pirmkārt, mums ir jāatceras, ka 2012. gada 15. novembra likums.. grozījumi atlīdzības likumā un pēc arī 2014. gada 30. oktobra likums, arī grozījumi tajā pašā likumā, atcēla ierobežojumus piemaksu un prēmiju izmaksai valsts pārvaldes darbiniekiem un palielināja pieļaujamo maksimālo piemaksu apmēru. Šajā situācijā, sākot ar 2012. gada novembri, Tieslietu padome savās sēdēs vairākkārt apsprieda un konstatēja, ka atlīdzības likuma izmaiņas maina atlīdzības attiecības starp valsts pārvaldes dienesta un tiesnešu dienestā esošām amatpersonām un atlīdzības likums vairs nesaglabā tiesnešu atlīdzības patieso vērtību. Tātad bija vairāki šie te Tieslietu padomes lēmumi arī šajā sakarībā, un tie arī ir pievienoti lietas materiāliem.

2016. gada augusta beigās izpildvara steidzamības kārtībā iesniedza Saeimai un 15. septembrī tika arī pieņemts likums, atkal grozot atlīdzības likumu, kur noteica Ministru kabineta tiesības noteikt Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu mēnešalgu apmēru, tostarp 12. mēnešalgu grupā konkrēti viņiem līdz 2200 eiro, kā arī noteica, ka valsts pārvaldes iestādes savu būtisko funkciju nodrošināšanai var noteikt īpaši svarīgus amatus, kur mēnešalgas aprēķināšanai var piemērot koeficientu līdz pat 2.

Mēs šeit atkal esam... it kā šajā situācijā kā spoguļattēlā atgriezāties pie situācijas, kas bija Satversmes tiesas pirmajā spriedumā 2010. gadā par algu jautājumiem, kur jūs toreiz teicāt, ka Saeima, lemjot par tiesnešu atalgojumu samazināšanu, nav izvērtējusi tā līdzsvaru ar citu valsts atzara amatpersonu

atalgojumu izmaiņām, kā arī nav ņēmusi vērā tiesnešiem noteikto amatu savienošanas ierobežojumus un visas no tā izrietošās sekas un riskus. Tātad toreiz jautājums bija par samazināšanu, šobrīd jautājums ir par to, kā... teiksim tā... šīs papildus atlīdzības formas pieaug valsts pārvaldē, bet jebkurā — gan vienā, gan otrā — gadījumā ir jautājums par paritāti un par proporcionalitāti.

Šajā pašā spriedumā Satversmes tiesa arī atgādināja, ka Satversmes 83. pants aizsargā tiesnešu atlīdzības faktisko vērtību. Likumdevējs izstrādā tiesnešu atlīdzības tiesisko regulējumu, un šis regulējums jebkurā gadījumā ir komplekss risinājums un tā mērķis ir nodrošināt tiesnešu neatkarības prasībai atbilstošu atalgojumu, kura reālā vērtība nevar tikt samazināta. Te es arī atgādināšu, kam gan es pieskaršos mazliet vēlāk, ka, sekojot Satversmes tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedumam... nē, tas bija likuma datums... tātad, sekojot Satversmes tiesas spriedumam 2011. gadā, tiesnešiem atceļ prēmijas un naudas balvas, kas pats par sevi bija visnotaļ pareizs lēmums.

Bet ko mēs tagad visā šajā situācijā varam konstatēt pēc būtības? Pirmkārt, ja mēs domājam un mēs skatāmies sistēmiski, kur ir tās mūsu problēmas ar šo sistēmu... Pirmkārt, nav pieļaujama, mūsaprāt, tiesnešu atalgojuma un valsts pārvaldes iestāžu darbinieku atalgojuma sažobe tiešā veidā un tas ir kaut kas, par ko ir vairākas reizes izteikusies oficiāli arī Tieslietu padome savos lēmumos. Ir jānošķir atalgojuma sasaiste jeb sažobe un konkrētā valsts pārvaldes darbinieka algas apmērs, kas tiek izmantots varbūt kā atskaites punkts, nosakot un izvērtējot tiesnešu pienācīgu atalgojuma apmēru. Tas ir būtiski tāpēc, ka pastāv atšķirīgi principi atalgojuma un atlīdzības noteikšanā valsts pārvaldē un atalgojuma un atlīdzības noteikšanā tiesnešiem, paredzot attiecībā uz valsts pārvaldes atalgojuma un atlīdzības noteikšanu tādus pašus principus, kā tie paredzēti tiesnešiem, tiek pārkāpts vienlīdzības princips, jo, pastāvot dažādām prasībām un dažādiem ierobežojumiem, divām personu grupām — tiesnešiem un valsts pārvaldes darbiniekiem — tiek noteikta it kā vienāda atlīdzība. Tādēļ valsts pārvaldes atalgojums... to var izmantot kā atskaites punktu, nosakot un izvērtējot tiesnešu pienācīgu atalgojuma apmēru, bet nav pieļaujama tiesnešu atalgojuma un valsts pārvaldes atalgojuma... šī te, kā jau es teicu... sažobe. Par to tātad lēma jau arī Satversmes tiesa savā slavenajā 2010. gada 18. janvāra spriedumā, kas principā, manuprāt, runā nevis par nepieciešamību sažobēt, bet principā pat par nepieciešamību samērot šos atalgojumus.

Un tieši tas pats izriet arī no Eiropas Hartas par tiesnešu statusu, kas 6.1. punktā nosaka, ka, nosakot tiesnešu algu, jāvadās no mērķa pasargāt viņu no iespējamās ietekmes, bet nevis jāmēģina pielīdzināt to likumdevēju un izpildvaras augstākajiem amatiem.

Arī sākotnējā šajā te 2002. gada tiesnešu un tiesas darbinieku samaksas koncepcijā, par kuru... no kura sākās visa šī te problemātika un dialogs varas starpā, nebija paredzēta šāda te konkrēta sažobe. Tur principā tas aprēķināšanas princips bija

cits, teiksim, nosakot Augstākās tiesas priekšsēdētāja algu un pēc tam rēķinot uz leju citām instancēm.

Otrkārt. Atkal runājot tīri sistēmiski. Atgriežoties pie lēmuma... tiesnešu un prokurora atalgojuma apmērs nav pārskatīts saistībā ar izmaiņām prēmiju un piemaksu maksāšanas tiesiskajā regulējumā. Satversmes tiesa tāpat principā savā šajā te 18. janvāra spriedumā teica, ka demokrātiskā valstī nebūtu pieļaujams, ka tiesnešu algu noteiktu paši tiesneši un izpildvara. Tātad ir atsauce uz šo te prēmiju un piemaksu maksāšanas praksi. Šāda pozīcija saskan arī ar Venēcijas komisijas norādīto, ka “atlīdzībai jābalstās uz objektīviem un caurskatāmiem kritērijiem, bet nevis uz konkrētu tiesnešu darba novērtējumu. Prēmijas, kas pieļauj rīcības brīvību, nav piemērojamas”, tā saka Venēcijas komisija. Līdz ar to pēc būtības tajā brīdī, kad likumdevējs izdarīja grozījumus likumā un atcēla šo te iespēju maksāt prēmijas un piemaksas, šie grozījumi pēc būtības bija vērsti uz tiesnešu neatkarības nodrošināšanu. Tas ir visnotaļ pozitīvi. Bet sakot šo A, netika pateikts B. Likumdevējs, izdarot vēlākos likumu grozījumus, nav pārskatījis un nav pārvērtējis, kā tas ir ietekmējis sākotnēji plānoto tiesnešu un prokuroru atalgojumu attiecību pret valsts pārvaldes darbinieku atalgojumu. Nosakot tiesnešu atalgojuma apmēru, likumdevējs to pielīdzināja valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja atalgojumam. Tātad ir šī tiešā sazobe. Kas ir vēl būtiskāk un kur, teiksim, rodas lielas problēmas daļa, tā ir brīdī, kad likumdevējs izšķīrās par tiesnešu un valsts pārvaldes darbinieka atalgojuma samēru, atlīdzības likums paredzēja iespēju gan tiesnešiem, gan valsts pārvaldes darbiniekiem piemaksās un prēmijās saņemt līdz 50 procentiem no atalgojuma. Līdz ar to salīdzināti tika atalgojumi, ka abas grupas teorētiski varēja ietvert 50 procentu atalgojuma palielinājumu uz piemaksu un prēmiju rēķina Tādējādi, paredzot atšķirīgu iespēju saņemt piemaksas un prēmijas, tiek izmainīta likumdevēja sākotnēji aprēķinātā un noteiktā valsts pārvaldes darbinieku un tiesnešu atlīdzības attiecība.

Un līdz ar to netiek nodrošināts pats princips, ka tiesnešiem piemaksas un prēmijas ir jāierēķina amata algā. Par šo te arī mēs varam redzēt, ka ir bijušas diezgan dzīvas diskusijas un uz to norādījusi gan, likumu pieņemot, Juridiskās komisijas sēdē gan deputāte Čepāne, gan pats Saeimas Juridiskais birojs, gan arī Administratīvās rajonu tiesas priekšsēdētāja Preimanes kundze un arī Tieslietu padome.

Tā. Un principā tas noved pie secinājuma, ka likumdevējam ir jāpārskata un jāpārvērtē tiesnešu un valsts pārvaldes darbinieku atlīdzības apmēra attiecība, ievērojot izmaiņas tiesiskajā regulējumā attiecībā uz piemaksām un prēmijām.

Tās. Tas bija otrkārt.

Treškārt. Pašreiz spēkā esošā atlīdzības sistēma nenodrošina un nesaglabā tiesnešu un prokuroru algas reālu vērtību. Satversmes tiesa atkal savā spriedumā 2010. gada 18. janvārī ir norādījusi, ka, ja likumā nav ietverta kārtība, kādā darba

samaksa automātiski pieskaņojas mainīgajām dzīvošanas izmaksām, tad likumā ir jāparedz cits mehānisms, kas to saskaņu nodrošinātu. Toreiz tajā situācijā Satversmes tiesa arī norādīja, ka Latvijā likumdevējs ir paredzējis regulējumu, kas nodrošina tiesnešu atlīdzības reālas vērtības saglabāšanos gan ekonomiskās lejupslīdes, gan ekonomiskā uzplaukuma gadījumā. Un te, ja mēs skatāmies, par ko mēs konkrēti runājam... teiksim, ja mēs runājam par atlīdzības likuma 3. panta 7. daļu, kas līdz 2011. gada 1. augustam noteica, un es šeit citēšu tikai šī panta otro teikumu... 7. daļas otro teikumu... “amatpersonām (darbiniekiem) normatīvajos aktos noteikto atlīdzību pārskata, izvērtējot ekonomisko situāciju valstī (iekšzemes kopprodukta izmaiņas, produktivitātes izmaiņas, inflācija, deflācija un ņemot vērā citus pamatotus kritērijus).” Šī norma tika grozīta 2011. gada 1. augustā un tagad spēkā ir redakcija, kas nosaka, ka valsts un pašvaldību institūcijas pārskata amatpersonām (darbiniekiem) noteikto atlīdzību, ņemot vērā valsts ekonomisko attīstību, solidaritātes principu, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī... kritēriju uzskaitījums... un citus pamatotus kritērijus. Sākotnējā panta redakcija paredzēja iespēju likumdevējam pārskatīt atlīdzību, tātad šī atsauce uz normatīvajos aktos noteikto atlīdzību, kaut arī kritēriji pārskatīšanai bija noteikti diezgan nekonkrēti un netika paredzēta procedūra, kādā notiek atalgojuma pārvērtēšana. Pēc grozījumiem savukārt šī norma neparedz nedz pienākumu, nedz arī iespēju likumdevējam pārskatīt attiecīgo atlīdzību un normā ietvertais regulējums vienīgi attiecībā uz atalgojumu pārskatīšanu iestādē, ja tādu pieļauj likums... un attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem likumā šāda iespēja netiek paredzēta. Līdz ar to jaunā redakcija nenodrošina tiesnešu un prokuroru algas reālo vērtību.

Tātad visu šo te apstākļu kopums un kādu situāciju tas rada kopumā. Tiesnese Osipova jau minēja, ka Riebas kundze plašāk pastāstīs par savu pētījumu, tāpēc es nenodarbošos ar šī te pētījuma analīzi. Kopumā tas, ko mēs tā pavisam īsi redzam ir, ka atsevišķās situācijās skatoties salīdzinoši ministriju un tiesnešu algu attiecības, ļoti iespējams, ka šīs algas atšķiras par 50 procentiem, ja salīdzina ar ekstrēmu, piemēram, ar Valsts Kancelejas atalgojumu tā var būt pat 70 procentu atšķirība, kas veidojas tieši šo piemaksu un prēmiju ziņā. Tā kā nekāda paritāte un nekāda solidaritāte tur nav redzama.

Tad varbūt par kādu aspektu, kam mēs nebijām pieskārušies sākotnēji. Kā šī situācija ietekmē pašus tiesnešus? Man liekas, ļoti interesanti, ka Eiropas Tieslietu padomju asociācija, tātad ENCJ pagājušajā un šajā gadā kopumā veica plašu uz Eiropas Savienības dalībvalstu tiesnešu anonīmu anketēšanu balstītu pētījumu par tiesnešu neatkarību. Šī pētījuma rezultāti tika prezentēti Parīzē Ģenerālajā asamblejā šī gada jūnijā. Tas pētījums ir ļoti interesants metodoloģiski, jo viņš visnotaļ detalizēti sadala neatkarības, tiesnešu neatkarības, jēdzienu, skatoties gan uz tiesnešu neatkarības objektīvu pusi, gan arī uz subjektīvo pusi. Bet, ja mēs runājam par

objektīvo pusi, tad kopumā tie kritēriji, kas tiek ietverti, piemēram, neatkarības tiesiskais pamatojums un šajā kontekstā ļoti būtiskas ir formālās metodes tiesnešu algu noteikšanai un formālie mehānismi tiesnešu algas pielāgošanai. Tad ir runa arī par... teiksim, ka atsevišķs kritērijs ir tieši tam objektīvajam tiesas neatkarības jautājumam — tiesu varas finansējums: budžeta veidošana, finansēšanas sistēma un arī konflikti par budžeta risināšanu, vai ir mehānismi.

No Latvijas šajā te aptaujā, kā jau es teicu, kas bija anonīma un visu Eiropas Savienības dalībvalstu līmenī, no mums piedalījās 224 tiesneši, kas procentuāli ir trešais augstākais rādītājs Eiropas Savienībā un kas droši vien liecina arī par to, ka Latvijas tiesneši ir aktīvi un gatavi iesaistīties diskusijā par tiesnešu lomu demokrātiskajā sabiedrībā.

Tiesnešu neatkarības pašnovērtējums ticis vērtēts desmit ballu skalā un Eiropas tiesnešiem tika uzdots jautājums gan par tiesnešu neatkarību savā valstī kopumā, gan arī par savu individuālo neatkarību. Un tad, kad mēs paskatāmies uz šiem datiem par Latviju, tad, atklāti sakot, kļūst diezgan skumji un neomulīgi, jo par tiesnešu neatkarību kopumā, kā atzīmējuši ENCI pētījuma autori, piecās Austrumeiropas konkrēti valstīs tiesnešu pašnovērtējums bijis skalā no 6,5 līdz 7, kas principā salīdzinoši ir ļoti zems. Un mēs šeit esam tādā kompānijā kā Albānija, Bulgārija, Serbija un Horvātija. Savukārt jautājumā, kurā tika lūgts novērtēt savu individuālo tiesneša neatkarību, arī ir līdzīga aina. Atkal, teiksim Latvijas kontekstā šis individuālais neatkarības novērtējums ir viszemākais no visām aptaujātajām Eiropas Savienības valstīm, kas piedalījās un arī asociētajām valstīm, kā jau es te pieminēju vienu otru Balkānu valsti. Tātad šis te indekss Latvijas gadījumā ir 7,4. Savukārt tiesneši tika aptaujāti par tām pārmaiņām, kas negatīvi ietekmē neatkarību un te atkal vispārējā atbilde kopumā bija, ka pamatā šīs atbildes ir: atalgojums, noslodze un tiesu darba nodrošinājums. Šie trīs aspekti.

Par atalgojumu mēs plaši runāsim šeit. Par noslodzi... ir ļoti interesanti arī paklausīties kādreiz, kas, protams, nevar izvērsties par tēmu, bet ko saka un ko stāsta tiesnešu kvalifikācijas kolēģijā, it sevišķi jaunie tiesneši atnākot... Un tas bieži vien liecina par diezgan sistēmisku pārslodzi. Bet attiecībā par algu tieši tā, kā tika atzīmēts ENCI projekta apkopumā, tiesnešu atalgojums... tā ir it īpaši liela problēma Latvijā, kurā 37 procenti tiesnešu piekrituši apgalvojumam, ka pēdējo divu gadu laikā ir notikušas izmaiņas darba samaksā, kas ietekmējušas tiesnešu neatkarību. Salīdzinājumā ar Latvijas 37 procentiem, Lietuvā tie ir 19, Igaunijā — 10, Čehijā — 4. Tā kā arī šis te rādītājs ir tāda diezgan bīstama indikācija.

Bez tam Eiropas tiesnešiem aptaujā bija iespējams novērtēt arī, viņuprāt, tiesu varas autoritāti un cieņu no citu valsts institūciju puses un Eiropā vidēji 22 procenti tiesnešu uzskata, ka parlaments un izpildvara viņus nerespektē. Latvijā šajā salīdzinājumā šī atbilde ir apmēram par 50 procentiem augstāka, Latvijā uz to ir

norādījuši 34 procenti tiesnešu attiecībā pret izpildvaru un 35 procenti attiecībā pret likumdevēja varu. Tā kā tas arī zināmā mērā sāpīgi ilustrēja šo te varu dialoga stāvokli valstī.

Šīs atbildes, pirmkārt, ir visnotaļ reprezentatīvas, kā jau es teicu, ka viena trešdaļa tiesnešu ir atbildējuši... vairāk kā viena trešdaļa no Latvijas tiesnešiem... Un, otrkārt, tas parāda ainu, kas ir pietiekami katastrofāla, lai Tieslietu padome tiktu arī lēmusi, ka šī gada tiesnešu konference 3. novembrī tiks veltīta tiesnešu neatkarības tēmai un tās dažādiem aspektiem.

Visbeidzot dažus vārdus vēl par vienu sistēmisku pētījumu un konkrēti par jau pieminēto Valsts kontroles revīzijas ziņojumu tāpat zem nosaukuma "Vai tiesu iekārtas attīstības pasākumi ir veicinājuši tiesu darbības efektivitāti". Šajā dokumentā, kā jūs dzirdēsiet noteikti no pašas Valsts kontroles, ir analizēta tiesu iekārtas attīstības pamatnostāja no 2009. līdz 2015. gadam ieviešana. Tātad šis te ir principā... jā... valdības dokuments. Te man jāpasaka paldies Saeimas pārstāvei, kas ierosināja uzaicināt Valsts kontroli. Man jāsaka, ka mēs ar Valsts kontroli esam runājuši par šo dokumentu un tā sākotnējo analīzi jau veikuši arī Tieslietu padomes sēdē. Un, ja man jāsaka pavisam subjektīvi, ko es gribētu teikt par to, ko es redzu no šī dokumenta, man šķiet, ka tas demonstrē to, ka valstī ir bijusi ilgstoša un sistēmiska valstiska neieinteresētība tieslietu sistēmas problēmu risināšanā un pozitīvas izaugsmes nodrošināšanā. Un principā mēs varam runāt par investīciju trūkumu sistēmā visplašākajā nozīmē un ne tikai par finansiālo aspektu, bet arī par intelektuālo un zināmā mērā arī gribas, politiskās gribas. Te man negribētos kritizēt Tieslietu ministriju. Vienam ir grūti cīnīties. No izpildvaras viedokļa un iespēju robežās tiek darīts diezgan daudz, un es ļoti labi saprotu, ka šī te tieslietu sistēma ir pārāk intelektuāls un shematisks jautājums un nav politiskā līmenī tik atraktīvs, kā satiksme vai enerģētika, vai būvniecība. Bet nu... teiksim tā... šī ir viena no valsts pamatpīlāriem un kas gan cits, ja ne mēs, par to rūpēsimies.

Šajā te dokumentā... jā... mēs, protams... šodien mēs runājam par algu sistēmu, bet tās investīcijas, kuras ir pietrūkušas, tās attiecas ne tikai uz algu sistēmu, tās attiecas arī, piemēram, uz tiesas pieejamības jautājumiem, kas ir juridiskā palīdzība. Tas attiecas arī uz valsts nodevām un daudziem, daudziem citiem šīs sistēmas finansiālajiem aspektiem.

Un visbeidzot es vienkārši gribētu teikt, ka es ceru, ka visiem šeit uzaicinātajiem ir pietiekama izpratne par varas dalīšanas principu, lai nesāktu kritizēt tieslietu sistēmu par valdības un vēlāk arī paša parlamenta neizdarītajiem darbiem, kas parādās šajā te dokumentā.

Ko mēs varam un ko mums vajadzētu pārrunāt ar Valsts kontroli, ir arī vienotā atbildības likuma praktiskie rezultāti, kas mūsu skatījumā nenoved ne pie vienotības, ne pie solidaritātes, ne pie caurskatāmības, ne arī pie paritātes varu starpā... tik

vienkārši. Un man liekas, ka šīs sistēmas tāds ļoti konkrētais piemērs ir arī šis process, kurā mēs šobrīd esam — katru gadu notiekošā šāda budžeta saskaņošanas gaita, kurā arī tiesu sistēmas budžets un arī tiesnešu algas tiek lipinātas, man gribētos salīdzināt tā kā ar tādu bezdelīgas līgzdu, pēc iespējām un pa piciņai klāt un klāt, un klāt. Un, kas notiek ar bezdelīgas līgzdām sezonas beigās, mēs arī labi zinām — viņas vienkārši nogāžas vienā brīdī.

Es nešaubos, ka šodien izskanēs savstarpēji kritiski vārdi. Mēs kopā strādājam un mums ir jāturpina strādā un es tikai atgādināšu, ka nepieciešams atcerēties dažus šīs sadarbības pamatprincipus. Un šeit acīmredzami jaunajā demokrātijā, kādā mēs joprojām esam, Satversmes tiesai ir arī zināma pedagoģiska funkcija — uzraugot, pamācot un šķietami nebeidzami atkārtojot no galvas iemācāmas pamatpatiesības.

Bet tādēļ, atgriežoties pie mūsu šodienas tēmas, es Tieslietu padomes vārdā lūdzu Satversmes tiesu atzīt, ka ir noticis Satversmes 107. panta pārkāpums, kas izpaužas tiesnešu atlīdzības nepareizā atbilstībā kopējā valsts pārvaldes atlīdzības sistēmā. Konkrēti, tiesnešu amatu atlīdzības nepareizā normatīvā salīdzinājumā ar valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja amata atlīdzību.... tāpat šīs sazobe, un faktiskā tiesneša amata atlīdzības neatbilstība kopējiem valsts pārvaldes atlīdzības sistēmas principiem. Un savukārt Satversmes 83. panta pārkāpums, kas izpaužas tiesnešu amata atlīdzības faktiskā samazinājumā, grozot citas atlīdzības likuma normas un neizdarot grozījumus atlīdzības likuma 4. panta devītajā daļā un 6.¹ panta pirmajā daļā.

Tātad, ievērojot iepriekš minētos argumentus un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 12. punktu, likuma “Par tiesu varu” 89.¹ pantu un 89.¹¹ panta 8. daļu, lūdzam atzīt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu un 6.¹ panta pirmo daļu par neatbilstošu Satversmes 83. un 107. pantam.

Paldies. Tas no manas puses ir viss.

I. Ziemeļe.

Paldies, Harbacēvičas kundze.

Kolēģi... Tātad, pirms es dodu vārdu tiesnešiem jautājumiem, secība, kurā es nosaucu pieaicinātās personas, ir tā secība, kādā mēs aicinātu. Es ceru, ka pusēm nav iebildumu pret šo secību, ja?

Tātad, lūdzu, tiesnešiem jautājumi. Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Cienītā Tieslietu padomes pārstāve! Tieslietu padome saskaņā ar likumu “Par tiesu varu” piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, pilnveidošanā un ir zināma visa Satversmes tiesas iepriekšējā judikatūra un tajā brīdī, kad valsts sektorā

strādājošajiem, valsts pārvaldē strādājošajiem sāka piešķirt prēmijas, bija skaidrs, ka netiek ievēroti tie principi, kurus Satversmes tiesa bija noteikusi savā judikatūrā. Ko Tieslietu padome ir darījusi pirms vēršanās Satversmes tiesā, lai risinātu šo problēmu, kas ir acīmredzami jau vairākus gadus?

S. Harbaceviča.

Tieslietu padome šo jautājumu ir vairākas reizes apspriedusi Tieslietu padomes sēdēs un lietā, manuprāt, ir arī visi materiāli. Ja viņu nav, mēs varam pievienot un iedot visus protokolus un visus lēmumus, kur, teiksim, ir norādīts uz šo te neatbilstību. Par šo neatbilstību ir arī runāts un mēs esam vērsušies arī pie Ministru prezidenta, manuprāt, arī šie materiāli ir lietas materiālos, un principā dabūjot vīzas, Finanšu ministrijā, Tieslietu ministrijā un Tieslietu padomē šo jautājumi skanoti un risināti, kas atkal zināmā mērā palaiž vēl vienu šī risinājuma raundu un mēs joprojām nenonākam pie ļoti konkrēta risinājuma. Ļoti iespējams, ka mēs būtu varējuši nākt arī ātrāk uz Satversmes tiesu, bet zināmā mērā šīs nepārtrauktās norādes uz attiecīgo problemātiku, viņas aktualizāciju un cieņu un cerību uz to, ka galu galā Tieslietu padomes lēmumi tiks ņemti vērā un respektēti, ir noveduši pie tā, ka mēs esam šeit zināmā mērā arī kaut kā nedaudz novēloti, bet jebkurā gadījumā šis jautājums ir daudzreiz skatīts. Tieslietu padomei kā tādai... redziet, nu jā... jūs jau pati arī pieminējāt, ka tā ir principā zināmā mērā līdz šim ir konsultatīva un saskaņošanas institūcija, Tieslietu padomei nav ne budžeta, ne arī ļoti izteiktas iespējas kaut kādā tiešā veidā ietekmēt šos te procesus, izņemot vienīgi ar sava vārda spēku. Es nezinu, vai tas atbild uz jūsu jautājumu.

S. Osipova.

Nu, tā tad no materiāliem ir redzams, ka Tieslietu padome ir aktualizējusi šo jautājumu vairāk gan savās sēdēs. Sakiet, lūdzu, vai Tieslietu padomes priekšsēdētājs ir mēģinājis uzrunāt atbildīgos ministrus, piemēram, finanšu ministru?

S. Harbaceviča.

Es domāju, ka šīs sarunas ir notikušas ļoti regulāri. Mēs esam runājuši gan... redziet, Tieslietu padomes priekšsēdētājs *ex officio* ir arī Augstākās tiesas priekšsēdētājs un ar šīm divām cepurēm viņš ir staigājis pa visiem iespējamiem varas gaitenīem, sākot ar Ministru kabinetu un visām ministrijām, beidzot arī ar Saeimu. Tā kā šie dialogi noteikti ir notikuši, bet līdz šim viņi nav ne pie kā tāda ļoti taustāma noveduši.

S. Osipova.

Tā tad vēršanās Satversmes tiesā ir pēdējais solis, nevis pirmais.

S. Harbaceviča.

Jā, noteikti.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, kādi ir jūsu argumenti, kāpēc tas ir ne tikai tiesnešu interesēs, ja mēs šeit atrodam ierobežojumu tiesnešiem, tad kāds ir šī ierobežojuma leģitīmais mērķis? Kāpēc mainīt šo tiesnešu algu sistēmu... pārskatīt tiesnešu algu sistēmu ir visas valsts interesēs? Un kāpēc tas ir prioritāri, pret, piemēram, budžeta ietaupījumu, lai samaksātu ārstiem?

S. Harbaceviča.

Jā... nu, teiksim tā... budžeta ietaupījums... Mēs esam atsaukušies savā pieteikumā un arī lietas materiālos ir ļoti daudz atsauču uz starptautiskajiem standartiem, kas arī zināmā mērā metodoloģiski atbild uz šo jautājumu, kas saista tiesnešu algu sistēmas. Es nerunāju šobrīd par konkrētiem jautājumiem... bet tiesnešu algu sistēmas jautājumu ar tiesas neatkarības jautājumu, un principā tiesas neatkarības jautājums, tiesas varas neatkarības... tātad valsts konstitucionālās sistēmas jautājums ir par to... šī interese izpaužas tādā faktā, lai šī sistēma būtu neatkarīga un viņai vajag paredzamu finansējumu, viņai vajag paredzamu, likumā noteiktu finansējumu, viņai vajag finansējumu, kas, teiksim, atkal izriet no starptautiskiem standartiem, vai nu pielāgojas ekonomiskajiem kritērijiem automātiski, izrietot pēc likumā ieliktas formulas, jeb arī kaut kādā loģiskā saskaņošanas procedūrā. Nu, ne viens, ne otrs no tā nav Latvijā ievērots un tad principā, manuprāt, ir problēma ar šo tiesu sistēmas atalgojuma stabilitāti, pārskatāmību un arī viņa dinamiku. Vienkārši situācijā, kad tiesnesis, kas ienāk sistēmā, situācijai vajadzētu būt tādai, ka jaunam tiesnesim, ienākot sistēmā, ir skaidrs, ar ko viņš rēķinās, ieejot šajā te mūža garajā karjerā. Šī skaidrība mums absolūti nav. Un tā visu laiku... no gada uz gadu lēkāšana par tik un par cik un budžeta iespējām, tas ir, kā es arī demonstrēju no šiem te starptautiskās aptaujas datiem, principā rada tādu ļoti lielu iekšēju nedrošību un nestabilitāti tieslietu sektorā, kas arī principā, manuprāt, ir valstiska līmeņa problēma.

Es negribētu nostatīt jautājumu par tiesnešu algām nekādā veidā ar skolotāju algām vai ar medmāsu algām, piemēram... jo, pirmkārt, atkal mēs šeit šodien nerunājam, es vismaz nerunāju par konkrētiem cipariem, es runāju par sistēmu, par paritāti un par sadales principiem. No kā es nevarēju izvairīties, padomājot, teiksim, par šo te failu dziļāk, es paskatījos uz visām šīm problemātiskajām sistēmām Latvijas kontekstā un padomāju... medmāsas, skolotāji, tiesu sistēma Latvijā.. kas viņiem visiem ir kopējs? Un viņiem visiem kopējs ir arī tas, ka lielākā daļa šajā sistēmā strādājošo ir sievietes. Tā kā tā nav tā skaistā paritāte, tā kā jums šodien.. puse uz

pusi... Es varbūt gribētu tādu pavisam subjektīvu komentāru teikt, ka tā ir zināmā mērā stresa absorbcijas... sistēmas stresa absorbcijas faktors, kas izriet no tā.

Bet kopumā, teiksim, tas ir, manuprāt, pietiekami skaidri saprotams, ka tiesu varas neatkarības jautājums ir ļoti skaidri saistīts ar tiesu varas finansējuma jautājumu, no kura viena daļa ir arī algu jautājums un algu sistēmai ir jāatbilst ļoti noteiktiem kritērijiem, kas arī izriet no starptautiskiem standartiem un daļēji arī no tā, ko jūs jau paši Satversmes tiesā esat teikuši savos iepriekšējos spriedumos.

S. Osipova.

Pieteikumā tika uzsvērts arī tas, ka tiesnešu algu samērošana ar valsts pārvaldē strādājošajiem nav gluži tas pats, kas viņus sazobēt vienā sistēmā. Kur ir šī būtiskā atšķirība starp samērošanu un to, kas ir šobrīd apstrīdētajās normās un kas rada problēmas satversmīgas, jūsuprāt, vai nē?

S. Harbaceviča.

Nu, problēmu rada, piemēram, tas... mūsu uztverē ideālais variants būtu atgriezties pie sistēmas, kas pastāvēja pirms iekļaušanas šajā te vienotajā atlīdzības likumā. Tātad principā pie vidējās algas un pie koeficienta, par kura apmēru šobrīd ne var, ne grib runāt. Teiksim tā, sazobe rada problēmas tiešām ar to, ka, kā mēs redzam no tās aprakstītās prakses ir tas, ka tiesneši un ierēdņi darbojas uz dažādiem tiesisko attiecību principiem un līdz ar to viņu iespējas kaut kādā veidā, teiksim, strādāt vai saņemt atlīdzību ir diezgan dažādas. Piemēram, šī situācija ar prēmijām un ar piemaksām, kas ir notikusi un kas attīstās valsts pārvaldē, tad mēs redzam, ka konkrētu likumu un iniciatīvu rezultātā tas nekādā veidā neattiecas uz tiesas sistēmu. Tajā brīdī, kad šis te progresa elements attiecībā uz tiesas sistēmu nav iestrādāts sistēmiski likumā, tad vienmēr parādās tādas iespējas kā šobrīd gadiem realizētā un manā uztverē var pildīt Satversmes tiesas sprieduma burtu, bet ne garu.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, ja valsts pārvaldē strādājošajiem nebūtu piešķirtas šīs piemaksas, bet tiesnešu algas tāpat netiktu pārskatītas atbilstoši to reālajai vērtībai, vai tad viss atbilstu Satversmei? Ja nebūtu šo piemaksu ierēdņiem...

S. Harbaceviča.

Es domāju, ka nē, jo šeit mēs runājam arī par starptautiskiem standartiem, kas arī prasa runāt par reālo vērtību un par nepieciešamību, teiksim, šo reālo vērtību pielāgot dzīves situācijai. Bet šīs piemaksas vienkārši ir tāds mikropiemērs uz visas tās sistēmas, kam ir galu galā makro rezultāti pat 50 procentu apmērā. Tas vienkārši šo situāciju ārkārtīgi saasina. Tas parāda ļoti uzskatāmi šo nevienlīdzību zināmā mērā

iespēju ziņā varas starpā, bet nē... jebkurai, es domāju, algai... gan valsts sektorā, gan privātajā, gan arī tiesnešiem... protams, šobrīd man ir vairāk tuvāka tiesnešu sāpe... viņiem vajadzētu pielāgoties valsts ekonomiskajai situācijai, kur vienā vietā ir tirgus mehānisms, citā ir relatīvi voluntāri valdības lēmumu mehānismi, citā, teiksim, kā piemēram, tiesnešu gadījumā, šobrīd to mehānismu tā īsti nav.

S. Osipova.

Kopš tā brīža, kad Tieslietu padome ir vērsusies Satversmes tiesā, tiesnešu algu jautājums ir izkustējies no nāves punkta ar Tieslietu ministra iesaistīšanos, un nu jau Ministru kabineta līmenī es saprotu, ka tiek runāts par jaunu modeli. Tāpēc man ir jautājums par to, vai iecerētās izmaiņas tiesnešu atlīdzības sistēmā atrisinās to problemātiku, to, jūsuprāt, neatbilstību Satversmei, kas ir balstīta šobrīd pastāvošajā sistēmā?

S. Harbaceviča.

Piedodiet, nē, jo, manuprāt, tā ir fikcija.

S. Osipova.

Vai varētu konkrētāk?

S. Harbaceviča.

Varbūt tajā brīdī... varbūt lai nāk Finanšu ministrija un pastāsta, kā mēs nokļūstam pie nākamā gada skaitļiem un atkal tās indikatīvās summas, kas tiek šobrīd minētas, viņas manā uztverē... paskatoties šo savstarpējo institūciju saraksti, vienkārši izriet no budžeta iespējām. Teiksim, tajā gadā mums ir tik naudiņas, tas nozīmē, ka mums izskatās, ka mēs varētu noteikt šādu algu, nākamajā gadā mums ir tik... Vienu gadu mums ir vairāk, nākamgad mums ir vairāk... pēc tam mums laikam nebūs. Nu, tas atkal atgādina to pašu, ko es jau teicu par bezdelīgas ligzdu... viens gabaliņš, otrs gabaliņš... Es pagaidām... es neredzu sistēmu.

S. Osipova.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Es varbūt par šo pašu turpinot. Par reformu... tas, kā mums norāda Saeima atbildes rakstā... Vai jūs varat komentēt, tā ir vai nav, jūsuprāt. Tā viena no sāpēm ir šī sazobe ar civildienesta ierēdņu atalgojumu.

S. Harbaceviča.

Jā.

A. Kučs.

Es saprotu, ka viens no principiem, ko norāda Saeima atbildes rakstā, ir, ka ir bijusi vienošanās, ka no šī principa būs atteikšanās. Kā jūs komentētu to?

S. Harbaceviča.

Tas būtu lieliski, es noteikti justos drošāka par visas šīs te sistēmas realizāciju tajā brīdī, ja Satversmes tiesa arī apmēram dotu savu konkrēto vārdu par to, kādai varbūt optimāli vajadzētu izskatīties tai sistēmai. Jo savādāk, atklāti sakot, visa šī te procesa dinamika šo te gadu laikā, sākot no šī sākotnējā solījuma un domas, kas apmēram... es te sākšu tagad runāt tā kā piektajā gadā pirms iestāšanās Eiropas Savienībā, apmēram mums reāli šis jautājums bija ātri jāatrisina. Tad tapa Tiesu iekārtas likumprojekts, kas bija ļoti progresīvs, it sevišķi tam laikam, tad tapa arī 2002. gadā tiesnešu algu koncepcija, tika pieņemtas likuma normas, viss šis Tiesu iekārtas likums netika pieņemts, Tiesu varas likumā tika iestrādāts tiesnešu atlīdzības jautājums. Bija konkrēts grafiks, apmēram kādā jānotiek tam palielinājumam, un tad vienā brīdī pēkšņi mēs esam situācijā, ka apmēram... *okey*, šis te grafiks ir tāds, kāds nu viņš ir, bet mēs skaitīsim no šī gada. No tā izriet jūsu pirmais spriedums. Pēc tam ir ekonomiskā krīze, tad notiek tas un tad notiek tas... un galu galā beigās ir n-tie Tieslietu padomes lēmumi pa vidu un rezultāta šobrīd vēl joprojām nav. Es redzēju šo... es tam ticēju tajā brīdī, kad es to redzēju uz papīra un kad es to redzēju, teiksim, tādā ilgtspējīgā variantā pilnībā ieviestu un vairākus gadus turpinošos sistēmu. Jo, teiksim ar šiem pārejas periodiem vai ar šiem te solījumiem ir bijušas situācijas, kad no tiem ir atkāpušies. Tātad ar to es vienkārši gribu teikt, ka, manuprāt, Satversmes tiesas spriedums šeit ir tiešām vitāli nepieciešams, lai visām pusēm atgādinātu par tiem principiem, uz kuriem mums vajadzētu funkcionēt.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Paldies. Jūs minējāt par šo 3. panta septīto daļu pēc grozījumiem, kurā tātad jūs uzskatāt, ka tiesnešu algas vairs nav iespējams pārskatīt... Sakiet, vai tiešām viens šāds grozījums normatīvā akta tekstā tad atņem tiesību likumdevējam turpmāk strādāt pie sistēmas sakārtošanas, atbilstoši vispārējiem tiesību principiem?

S. Harbaceviča.

Nē, protams, nē. Es nevienā brīdī negribētu to tik kategoriski apgalvot. Bet tajā pašā laikā šis grozījums ir tekstuāli salīdzinot ļoti, ļoti indikatīvs un ar to vispārējo tiesību principa izpratni tad kopumā nu iet mūsu valstī, kā iet. Tā kā atļaujiet mazlietiņ pašaubīties.

I. Ziemele.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Jā. Man divi precizējoši jautājumi un viens varbūt tāds... savādāka rakstura.

Tātad jūs minējāt, ka nav pieļaujama tiesnešu atalgojuma un valsts pārvaldes iestāžu darbinieku atalgojuma sazobe. Tieši lietojāt šādu vārdu savienojumu... atalgojumu sazobe. Vai varētu norādīt vai sniegt pamatojumu tam, kāds Satversmes pants vai vispārējais tiesību princips, vai tas normatīvais pamats jūsu apgalvojumam... Kas to aizliedz? Ieskicējot šo situāciju nedaudz plašāk, mēs varam redzēt, kā tiek noteikta atalgojuma sistēma valsts sektorā. Es teikšu plašāk: nevis tiešās valsts pārvaldes ietvarā, bet valsts sektorā. Igaunijas piemērā atskaites punkts ir Valsts prezidenta atalgojums, protams, valsts sektorā strādājošs... un iet uz leju atalgojums, atbilstoši amata vērtībai un tiem pienākumiem, kas tiek pildīti, tiek atalgojums samazināts. Un tādā veidā tiek izkārtots, ņemot vērā, kā jau es teicu, amata vērtību, tiek izkārtots arī atalgojums. Principā tur ir redzama tāda diezgan tieša... nu, es teiktu, ne tikai sasaiste ar valsts tiešo pārvaldi, bet principā ar visiem valsts varas atzariem.

Līdz ar to tas mans jautājums, ņemot vērā šo plašāko kontekstu, es gribētu dzirdēt tieši to juridisko pamatojumu, kas, jūsuprāt, ir tas, kas no Satversmes ir tas liegums valstij izvēlēties šādu atalgojuma sistēmu? Un es šobrīd runāju tikai par šo vienu aspektu — par sazobi ar tiešās valsts pārvaldes iestādēs strādājošo atalgojumu... es to tā noformulēju.

S. Harbaceviča.

Nu, jā... mūsu Satversme, kā jūs to zināt daudz, daudz labāk nekā es... ir lakoniski īsa un interpretējama piemērošanā. Teiksim, mūsu bažas rodas no šīs te piemērošanas prakses. Es nevarētu teikt, ka nekāda tāda atsauksmes forma nav

iespējama. Piemēram, tajā pašā pieminētajā 2002. gada koncepcijā, kur par tiesnešu algām tieši šāds princips arī pastāvēja, teiksim, ka ir Augstākās tiesas priekšsēdētāja alga, kura bija samērojama ar citu varas zaru vadītāju algām un pēc tam tas tiek atskaitot reducēts līdz pašam sākumam... Tas ir noteikti pārskatāmāk, prognozējamāk un pavisam savādāk, nekā šī te viena...

A. Laviņš.

Es atvainojos... Bet jūs runājat tādā vēlamības formā. Tas būtu pārskatāmāk, labāk, ērtāk... Ļoti iespējams. Bet mēs šobrīd esam Satversmes tiesas procesā, kur pārbaudām apstrīdētās normas konstitucionalitāti. Un tas, kas man ir svarīgi kā konstitucionālās tiesas tiesnesim, ir saprast, kas ir tas... piemēram, šāds teikums, kurā minējāt, ka tiesnešu atalgojuma saizbe ar tiesās valsts pārvaldes iestādē strādājošo atalgojuma saizbe ir antikonstitucionāla. Es vēlētos saprast, kas ir tas tiesiskais pamats no Satversmes, kur jūs saskatāt šo neatbilstību, ka tas ir aizliegts, nevis vēlams vai nevēlams?

S. Harbaceviča.

Mana atbilde ir... ņemot vērā šo Satversmes lakoniskumu... mums ir jāskatās šī situācija reāli interpretējot arī caur praktisko piemērošanu un par to, kas ar šiem pantiem reāli tiek darīts praksē. Un reāli praksē... teiksim, tas, kas tiek darīts, ir vienkārši netiek nodrošināta tiesnešiem... teiksim, ar citiem valsts zariem salīdzināma alga, kas ir darba samaksa principā kopumā, atlīdzība, kas principā nonāk pretrunā ar šiem te konkrētajiem pantiem par tiesu varas neatkarību un par godīgu samaksu. Es gribētu teikt, ka jā, manā uztverē tas ir vienkārši... konkrētais plāns, skatoties plašāk, līdz ar tām likuma normām, kas ir tā piemērošanas prakse. Un tas, ka varbūt uz šī panta pamata var uztaisīt sistēmu, kas ir atbilstoša šīm Satversmes normām, tas arī ir neapšaubāmi. Bet patreiz uzbūvētā sistēma, manuprāt, negarantē ne vienu, ne otru tiesību. Viena tiesība ir par atalgojumu un otra tiesība... ne cilvēku tiesība, bet principā valsts kā struktūras nepieciešamība pēc neatkarīgas tiesu varas. Arī tas ir apdraudēts, manuprāt, pie patreizējās sistēmas eksistences.

A. Laviņš.

Nu, labi. Atbilde bija.

Otrs jautājums, ko es saklausīju arī tādā kā mazliet vēlamības formā. Jūs minējāt, ka būtu ieteicams atgriezties pie tās sistēmas, kas pastāvēja pirms šī vienotā atalgojuma sistēmas ieviešanas. Es pareizi sadzirdēju?

S. Harbaceviča.

Jā.

A. Laviņš.

Paldies. Tad mans jautājums atkal būtu tāds: vai jūs varētu nosaukt kādu pamatojumu no Satversmes, tiesisko pamatojumu no Satversmes, kas tiesu sistēmai dotu tiesības prasīt noteiktas atalgojumu sistēmas ieviešanu valstī?

S. Harbaceviča.

Ja mēs pieņemam, ka, teiksim... ja mēs pieņemam, ka visas varas šajā valstī ir vienādi svarīgas un viņām ir jādarbojas līdzsvarā, tad mēs varam paskatīties, piemēram, uz Saeimas deputātu un daudzu citu atalgojuma sistēmu, kur ir tieši tāda...

A. Laviņš.

Mans jautājums bija cits, Harbacevičas kundze, piedodiet, ka es jūs pārtraucu. Par tiesisko pamatojumu, kas, jūsuprāt, dotu tiesības tiesu sistēmai pieprasīt no valsts, lai ieviestu tādu tiesnešu atalgojumu, ko tiesu sistēma uzskata par visatbilstošāko. Konkrēts jautājums.

S. Harbaceviča.

Es... teiksim tā... nevienā brīdī neesmu atnākusi ar scenāriju, kas ir uzrakstīts par to, kādam vajadzētu būt un es to nekad neapgalvošu. Teiksim, tas, ko es apgalvoju, ir, ka ir atsevišķi kritēriji, par kuriem mēs runājam, kuriem šīm sistēmām vajadzētu atbilst un iespējams, ka iepriekšējā sistēma tam atbildusi labāk, nekā šī aprakstīto iemeslu dēļ. Problēmas atkal ir tieši tās pašas. Ar līdzsvaru varas starpā un prakses piemērošanas rezultātā, kas, es saprotu, nav jūsu jautājums, bet es nevaru ierakstīt Satversmē normu, teiksim, detalizētāk nekā tas ir. Ir arī problēmas ar atlīdzību, jā. Neapšaubāmi.

A. Laviņš.

Paldies. Un tad trešais jautājums. Jūs arī minējāt, ka likumdevējam ir ik pa laikam jāpārskata tiesnešu atalgojums un jūs atsaucāties arī uz iepriekšējiem Satversmes tiesas prakses piemēriem. Mans jautājums ir, vai ir... tas gan sasauca mazliet ar manas kolēģes Sanitas Osipovas uzdoto jautājumu, vai ir notikušas tikšanās Tieslietu padomes pārstāvju un arī, iespējams, citu tiesnešu tikšanās, Ministru prezidenta līmenī un ir kādi pieņemti lēmumi par to, kā vajadzētu nākotnē, iespējams, tuvākajā nākotnē risināt jautājumu par tiesnešu atalgojuma sistēmas pārskatīšanu?>

S. Harbaceviča.

Par šo te sistēmas pārskatīšanu jau arī Kuča kungs runāja, teiksim, par tiem indikatīvajiem pieņēmumiem, kas ir... Jā, protams, tikšanās ir notikušas un arī šobrīd ir arī runa par...

A. Laviņš.

Mans jautājums bija, vai ir pieņemti kādi lēmumi?

S. Harbaceviča.

Tieslietu padome ir deklarējusi lietas... Vai ir pieņemts lēmums? Kas ir pieņemts lēmums šajā situācijā? Pieņemts lēmums, manuprāt, būtu likuma grozījumi. Šādi lēmumi nav pieņemti.

A. Laviņš.

Paldies. Tāds arī bija jautājums.

I. Ziemeļe.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Klausoties kolēģa Laviņa jautājumus un jūsu atbildes, man sāk izkristalizēties Tieslietu padomes pozīcija, kaut gan jūs gluži tā to nenoformulējāt. Tātad tajā gadījumā, ja tiesnešu algas tiek pielīdzinātas citu konstitucionālo orgānu algām, piemēram, kā tas ir Igaunijā, kur atskaites punkts ir Valsts prezidents, tad šeit konstitucionālas problēmas nav. Bet tieši šī konstitucionālā orgāna, kas ir tiesa, piesaiste valsts pārvaldei, ir tā galvenā problēma?

S. Harbaceviča.

Tā ir ļoti liela problēma un tā ir problēma arī... nu, ja mēs skatāmies konkrētajā mikrolīmenī, teiksim, ka mēs esam pilnīgi piesaistīti vienai konkrētai algu kategorijai, visu šo te sistēmu un tad vienkārši no tā izejot arī ļoti daudzas praktiskās saites...

S. Osipova.

Vidēja līmeņa ierēdnim piesaista.

S. Harbaceviča.

Principā, jā. Nu, un kā tas izriet arī no Satversmes tiesas šī te pasūtītā pētījuma, arī tas ir diezgan grūti identificējams, teiksim, kurš kāda tipa ierēdnis tas ir,

jo dažādi ir šie amati dažādās valsts pārvaldes iestādēs... dažādi līmeņi, dažādi atalgoti un Satversmes tiesas spriedums nekādi nenozīmē šo te 12. klasi, bet nu tas atkal ir politisks lēmums, kas ir pieņemts un mums daļa no problēmām ir tieši šīs te sekas tādas, kādas viņas ir.

S. Osipova.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Vēl kādi jautājumi? Man būtu viens jautājums Harbacevičas kundzei. Sakāt, lūdzu, es skatos uz 83. pantu un 107. pantu, atbilstību kuriem jūs arī esat apstrīdējuši... Jūs varētu tādu kopsavilkumu izveidot attiecībā tieši uz tiesnešu neatkarības principu, kuru ietver 83. pants, citastarp, Satversmē... Tātad, kāda tieši vai, teiksim... nevis kāda tieši... bet kādi modeļu varianti izriet attiecībā uz darba samaksu no šī 83. panta, kas tostarp nosaka, ka tiesneši ir neatkarīgi... Kādas tur tās variācijas ir?

S. Harbaceviča.

Es atkal negribētu runāt, teiksim, par ļoti konkrētiem modeļiem...

I. Ziemeļe.

Tieši tā... konkrēti nē, bet aptuvenu virzību....

S. Harbaceviča.

Es varētu runāt, teiksim, gan par... varbūt es pat nerunāšu par Satversmes tiesas spriedumiem, ko jūs pārzināt noteikti labāk par mani... es, teiksim, daļēji atsaucoties arī uz tiem starptautiskajiem standartiem, uz ko mēs esam atsaukušies, es gribētu teikt, ka principā šai algai vajadzētu būt paredzētai... noteiktai likumu līmenī un principā Eiropas šī te Tieslietu padomju asociācija pat bija ierosinājusi, ka tam būtu jānosaka... šiem principiem būtu jānosaka tā konstitucionālā līmenī. Bet tas, acīmredzot nav nekas, par ko mēs ļoti, ļoti konkrēti Latvijā runājam. Bet tātad no likuma izrietoši, skaidri kritēriji, teiksim, tā... tajā brīdī, kad tiesnesis atnāk uz tiesu sistēmu, viņš ieiet šajā tiesu sistēmā un viņš ļoti skaidri apzinās, ka neatkarīgi no gadu budžeta vai tamlīdzīgi, viņš zina, ka šī ir tā situācija, šī ir tā alga, kuru viņš saņems. Gadījumā, ja tur ir, teiksim, kaut kādas ekonomiskās krīzes vai kaut kāda ļoti strauja izaugsme, arī likumā ir noteikta sistēma, ar kādu šī alga var variēties. Viņai nav jābūt absolūti simtprocentos gadījumu tik kategoriski nodrošinātai, bet viņai ir jābūt likumā noteiktai, viņas pielāgošanās un uz paaugstinājumu virzienā arī ir jābūt no likuma izrietošai, un viņai ir jābūt skaidrai un paredzamai, kas mums absolūti nav skaidri šajā

sistēmā. Un kopumā, lai gan es teiktu, ka... atkal es negribētu runāt par šo konkrēto sazobi ar kaut kādam klasēm un tamlīdzīgi, bet, protams, teorētiski, ja mēs nonāktu pie modeļa, kur laika gaitā mēs skatāmies, ka atlīdzība... es nerunāju par konkrētu amata algu, bet es runāju par atlīdzības kopumu, ja tas atkal kļūst tāds stipri nesalīdzināms starp dažādiem varas zariem, tad arī tur būtu problēma. Bet es gribētu teikt, ka likumā noteikts, paredzams, skaidrs.

I. Ziemeļe.

Paldies. Ja tiesnešiem vairāk jautājumu nav, es varētu aicināt... Jā, tiesnesis Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Skatoties tajā Saeimas viedoklī, es tomēr domāju, vai, teiksim... jūs runājāt par tām prēmijām... Vai to kaut kādā ziņā nekompensē tas, ka tiesnešiem ir izdienas piemaksas? Kā jūs to komentētu?

A. Harbaceviča.

Es domāju, ka te mēs atkal salīdzinām pavisam... pārejot no citas valodas idiomām... ābols ar bumbieriem... Ja mēs runājam par izdienas pensijām kā tādām...

A. Kučs.

Piemaksām...

S. Harbaceviča.

Jā, izdienas piemaksām, tad es domāju, ka tas raksturo vienkārši šo te faktu, ka tiesnešu karjera, kā viņa tiek veidota un kā viņa tiek domāta, viņa tiek domāta kā principā optimālā varianta, kā mūža karjera cilvēkam ienākot. Tad viņš arī tiek motivēts un tad ar šo aspektu, teiksim, aizvien izaugot, ka dabū šo piemaksu klāt. Ja man ir prēmija par darbu ministrijas ietvarā, tad tas ir pavisam kaut kas cits... es varbūt esmu ārkārtīgi labi uzstājusies kādā brīdī Satversmes tiesā vai es varbūt esmu uzrakstījusi labu likumprojektu, bet tam nav... manai prēmēšanai vismaz nevajadzētu būt nekādam sakaram ar to, ka es būtu nostrādājusi, piemēram, kādā ministrijā vienu mēnesi, vienu gadu vai piecus gadus. Tā kā tās, man liekas, ir nesalīdzināmas lietas... sistēmiski.

I. Ziemeļe..

Paldies

Tiesnešiem vairāk jautājumu nav? Labi. Paldies.

Saeimas pārstāve, lūdzu!

I. Tralmaka.

Man tiešām tikai pāris jautājumu.

Mans jautājums ir varbūt arī tāds.. jūs runājāt par salīdzinājumu. Jūs citējāt pirms tam Eiropas tiesnešu hartu un tur ir galvenais uzsvars nevis uz to, kā vajadzētu salīdzināt tiesnešu algas, bet to, ka tiesnešu algas primārais atalgojums, es gribētu teikt, primārais uzdevums ir nodrošināt pietiekamu ekonomisko neatkarību. Neatkarīgi no tā, kas ir salīdzinot ar vienu vai ar otru grupu. Tad kas, jūsprāt, ir tas galvenais tiesneša atalgojuma mērķis? Tas ir, nodrošināt to, ka viņš atrodas konkrētā tabulas augstumā vai pakāpē vai tomēr nodrošināt to, ka tiesnesis jūtas pietiekami ekonomiski neatkarīgs, lai nebūtu pakļauts spiedienam vai korupcijas riskam vai vēl kādiem citiem ekonomiskiem spiedieniem tiesas spriešanā. Kas ir tas galvenais?

S. Harbaceviča.

Es neesmu pārliecināta, ka es sapratu jautājumu.

I. Tralmaka.

Es varbūt mazliet pārfrāzēju savu jautājumu. Man, lasot šo te dokumentu un arī jūs atsaucāties uz viņu, tas galvenais akcents, ko es redzu, ir tas, ka tiesneša atalgojumam ir jānodrošina pietiekama ekonomiskā neatkarība, lai pasargātu tiesnesi no ekonomiska spiediena, kas varētu būt korupcijas riski vai kādi citi riski, kas varētu ietekmēt neatkarīgas tiesas spriešanu. Un tas akcents nav tajā, ka tiesnesim būtu jāatrodas publiskā sektora atalgojuma sistēmā vienā vai otrā pozīcijā, mēs iztēlojamies tabulu... augstāk vai zemāk... Tad, jūsprāt, šī sūdzība ir balstīta uz tieši šo te salīdzinājumu. Vai tas ir tas, ko 83. pants paredz, ka šim ir jābūt konkrētam salīdzinājumam vai arī tomēr tā atalgojuma galvenais mērķis ir nodrošināt neatkarīgu tiesas spriešanu?

S. Harbaceviča.

Teiksim, tā... Neatkarīga tiesas spriešana, es domāju, ka ir atkarīga no abiem šiem aspektiem zināmā mērā. Es gribētu, teiksim, cerēt, ka visi tiesneši ir tieši tik morāli stipri, lai tā atkarība būtu ārkārtīgi minimāla, bet es domāju, ka atkarība ir. Atkarība ir gan no fakta... apmēram pēc principa par to, cik ietekmējams tu vienā vai otrā situācijā jūties atkarībā no tā, vai tev šķiet, ka tava alga kaut vai attāli atspoguļo, teiksim, apmēram tavu ieguldījumu un tavas spējas un arī tavas vajadzības, bet teiksim problēma jau ir arī šajā sasaistes sistēmā ar to, ka ir zināma neparedzamība un ietekmējamība. Es te atkal runāju par praksi... un es runāju par praksi tādā nozīmē, ka nevienā gadā mēs vēl neesam izvairījušies no šīs te iespējas apmēram spriest par šīm te konkrētajām algām budžeta iespēju robežās un arī par viņu paaugstinājumu.

Teiksim tā, šobrīd mēs runājam par paaugstinājumu, bet būtu interesanti arī atskatīties uz to, cik mēs esam vispār un vai vispār mēs esam atgriezušies pirmskrīzes līmenī... teiksim, tas arī ir cits jautājums. Tā kā es domāju, ka abi šie aspekti ir svarīgi un ir svarīga, teiksim, tā attiecība starp varas zariem. Ja, piemēram, tiesnešiem ir tas, kas viņiem ir uzrakstīts likumā... valdībā, ja mēs skatāmies, viņiem ir tas, kas ir ierakstīts šajā ailē un vēl plus 50 procenti piemaksās, piemēram, rupji runājot. Likumdevējam ir tas, kas agrāk bija tiesnešiem, vidējā alga ar koeficientu pareizinot... ja skatāmies finanšu sektoru, tur atkal ir vidējā alga ar finanšu sektora koeficientu... ja skatāmies VID, tur ir apmēram šī te sistēma, bet Ministru kabinets var pagrozīt tālāk... Nu, vispār tā sistēma ir problemātiska un konkrēti arī šajos aspektos, kurus es minēju attiecībā par tiesas varu.

I. Tralmaka.

Jā, paldies. Mans otrs jautājums ir tāds, ka šobrīd prēmijas, kas ir, starp citu, izmaksājamas tikai vienreiz gadā ierobežotā apmērā, un arīdzan piemaksas, kurām ir tomēr savi kritēriji, jūs atsaucāties uz praksi, kas, protams, ir acīmredzama... Bet, ja likumā... ja šīs te piemaksas un prēmijas tiktu izmaksātas atsevišķiem darbiniekiem par tiešām nopelniem tādos gadījumos, ka tas būtu reizi gadā vai attiecīgi divus mēnešus gadā, kad šis personiskais ieguldījums ir dots... vai, jūsuprāt, ja šī prakse būtu atbilstoši tam, kas ir ierakstīts likumā, šis te līdzsvars būtu saglabāts?

S. Harbaceviča.

Es saprotu jūsu jautājumu... Bet man ir jāsaka, ka varbūt šajā situācijā es priecājos par to, ka mums ir arī Pastara kungs pieaicināto personu vidū, varbūt viņš mums varētu pēc tam pastāstīt ļoti detalizēti par visiem tiem pantiem, uz kuru pamata var izmaksāt piemaksas un kādas šībrīža situācijā. Atkarībā no šo te piemaksu līmeņa tad ir atkal, teiksim, jāskatās... Redziet, ir tā, mēs runājam par pilnīgi teorētisku situāciju... ja mēs runājam par teorētisku situāciju, tad mums ir jāapskatās, piemēram, ja tas būtu pat tikai viens procents no neatbilstības, nevis 50 procenti, tad es gribētu teikt vienkāršāk, ka šī vienkāršā realitāte droši vien būtu tāda, ka mēs nebūtu nākuši uz Satversmes tiesu apstrīdēt šo normu. Bet jautājums ir par to, es negribu atbildēt uz to, ka tā joprojām būtu... es negribētu apgalvot, ka tā vienalga būtu konstitucionāla, jo, teiksim, dažāda diferencēšanas iespēja pati par sevi, manuprāt, ir drauds pie šādas te tiešas sasaistes. Klase un diferencēšanas iespēja un šīs diferencēšanas iespējas sekas ir tādas, kādas mēs redzam šajā Satversmes tiesas pētījumā.

I. Tralmaka.

Jā. Un tad mans pēdējais jautājums ir par... tas sasaucas arī ar jautājumiem, ko tiesneši jau iespējams ir jautājuši... par valsts rīcības brīvību. Protams, mēs saprotam,

ka 107. pantā... runājot par tiesnešiem, valsts rīcības brīvība ir aprobežota ar 83. pantu. Bet saki, lūdzu, kāda ir valsts rīcības brīvība izvēlēties vispār atalgojuma modeļus valsts pārvaldē, tajā skaitā tiesnešiem, jo šī te sistēma, kā iepriekš tika atzīta ar lēmumu par tiesvedības izbeigšanu, par atbilstošu, ka tā *ibso facto* nav antikonstitucionāla pie zināmiem kritērijiem, šī te sasaiste. Tad mans jautājums ir, kā jūs raksturotu valsts rīcības brīvību šajos jautājumos?

S. Harbaceviča.

Es domāju, ka valsts rīcības brīvība noteikti ir un teiksim, es to, man liekas, arī atzinu sakot tajā brīdī, ka es absolūti negribu nākt ar vienu kaut kādu kategorisku modeli. Manuprāt, ir ļoti būtiski, lai valsts visos normatīvā regulējuma līmeņos sekotu šiem te principiem, kurus es nosaucu un kas ir arī starptautiski noteikti. Tā kā šo principu ievērošanas robežās tad arī ir, protams, iespējamās optimālākas sistēmas un ir iespējamās sistēmas, kas atšķirībā no, mūsuprāt, esošās šobrīd, nerada problēmas konstitucionālā līmenī. Un cerams, ka tajā brīdī, ja mēs tiešām piedzīvosim to faktu, ka šī te jaunā sistēma tiks ieviesta un arī konsekventi piemērota, tad mēs, ļoti ceram, ka būsīm tādā situācijā. Bet laiku pa laikam... skatoties arī tos Satversmes tiesas spriedumus, kādi viņi ir bijuši iepriekš, nu... jūs jau arī nevarējāt paredzēt tos likumu grozījumus, kas nāca pēc tam. Ja ievērojam vienu, sistēma ir *okey*, un pēkšņi šajā sistēmā citā pantā kaut kas tiek pagrozīts un tās sekas ir tādas, kādas viņas ir.

I. Tralmaka.

Paldies

I. Ziemeļe.

Paldies.

S. Harbaceviča.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Es tagad došu vārdu Saeimas pārstāvei Tralmakas kundzei. Lūdzu!

I. Tralmaka.

Paldies.

Godātā tiesa! Paldies vēlreiz par man doto vārdu!

Es sev atvēlētajā laikā centīšos tā īsi pamatot, kādēļ Saeima uzskata, ka tiesnešu atalgojumu sistēma tieši šobrīd neapdraud tiesnešu neatkarību un arī to, kādēļ tā atbilst Satversmes 83. un 107. pantam.

Savus galvenos argumentus Saeima jau ir izklāstījusi atbildes rakstā, kas ir sniegts lietā un tāpēc es būšu ļoti īsa, atkārtojot tos argumentus, kas tajā ir.

Godātā tiesa! Es domāju, ka neviens neapšaubīs, ka šodien izskatāmajā lietā aplūkojamie jautājumi nav viegli un tie arī nav viennozīmīgi izvērtējami. Droši vien šī lieta nav viegla ne pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir jācīnās par tiesnešu atalgojumu, ne arī Saeimai, kurai šķietami ir jācenšas pamatot to, kādēļ tiesneši nebūtu pelnījuši lielākas algas.

Tādēļ iesākumā es varbūt uzsvērsu tos jautājumus, par kuriem Saeimai un Tieslietu padomei nav domstarpību un par kuriem mēs esam vienisprātis.

Vispirms Saeima un Tieslietu padome ir vienisprātis par to, ka tiesneša amats ietver stingras prasības pret neatkarību... pēc neatkarības. Kā, citējot Aivara Endziņa kungu, ir norādījusi Satversmes tiesa, tas nav tādēļ, ka kādam tā vienkārši patiktu, bet gan tādēļ, ka tā ir absolūti nepieciešama demokrātiskas un tiesiskas valsts sastāvdaļa. No tiesu varas neatkarības ir atkarīga tiesnešu spēja spriest tiesu brīvi, taisnīgi un objektīvi. Tas nozīmē, ka tiesnešu neatkarība lielā mērā nodrošina visu cilvēku pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību, efektīvu aizsardzību. Tā garantē kontroles mehānismu, kas nodrošina citu varas atzaru darbības mērenību. Tātad neatkarīga tiesa ir, es teiktu, viens no demokrātiskas valsts iekārtas stūrakmeņiem.

Tāpat Saeima un pieteikuma iesniedzēji ir vienisprātis par to, ka tiesneša amats prasa cieņu pret tā nēsātāju... veicēju. Tiesnešiem sabiedrībā ir uzticētas ļoti nozīmīgas funkcijas un to tiesu darba lielā mērā ir atkarīga arī sabiedrības attieksme par to, kāds demokrātijas līmenis valstī vispār pastāv. Pēc tiesas darba sabiedrība spriež arī par to, vai cilvēkam valstī vispār ir tiesības, kuras viņš var aizstāvēt. No tiesneša tiek daudz prasīts un tādēļ arī ir jānodrošina, ka tiesnesis savas funkcijas un savu misiju var atbilstoši pildīt.

Un visbeidzot. Saeima un pieteikuma iesniedzēji ir vienisprātis, ka valstij ir pienākums garantēt tiesnešiem pienācīgu finansiālo drošību. Tiesnesim, pildot savus amata pienākumus, ir jāsaņem tāds atalgojums, kas ļauj viņam justies finansiāli stabilam, nodrošina savam statusam atbilstošu ienākumu līmeni un mazina ietekmējamības un korupcijas risku tiesas spriešanā.

Tomēr Saeimas un pieteikuma iesniedzēju viedokļi atšķiras attiecībā uz to, vai apstrīdētās normas šobrīd nodrošina pietiekamu tiesnešu finansiālo neatkarību.

Godātā tiesa! Vispirms es vēlētos uzsvērt to, ka izskatāmajā lietā ir apstrīdētas divas normas, tas ir, Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma, es ērtības labad turpmāk šo garo likumu saukšu par atlīdzības likumu, tātad 4. panta devītā daļa un 6.¹ panta pirmā daļa. Tātad apstrīdētas ir divas konkrētas atlīdzības likuma normas.

Ko paredz šīs normas? Atlīdzības likuma 4. panta devītā daļa paredz to, ka tiesnešu alga ir nosakāma, piesaistot to valsts tiešās pārvaldes iestādes augsti

kvalificētu juristu mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu. Savukārt 6.¹ panta pirmā daļa precizē, ka rajonu, pilsētas tiesnešu mēnešalgu, tātad tiesnešu mēnešalgu tā karjeras sākumā, nosaka, to pielīdzinot valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram, kas ir 12. mēnešalgu grupa.

Tagadēja tiesnešu atalgojuma sistēma tika ieviesta 2010. gada nogalē, kas ir pēc tam, kad Satversmes tiesa atzina atsevišķas normas, kas reglamentēja tiesnešu atalgojumu, par neatbilstošām Satversmei.

Spriedumā 2009-11-01 Satversmes tiesa atzina, ka tiešā amatam vajadzētu būt jurista karjeras augstākajam posmam un tiesnešiem būtu jāsaņem adekvāta samaksa salīdzinājumā ar cita augsti kvalificēta jurista darba samaksu. Tomēr no Satversmes 83. panta neizriet valsts pienākums nodrošināt tiesneša amata atlīdzību noteiktā apmērā. Arī starptautiskie dokumenti Latvijā šādu pienākumu neuzliek un likumdevējam atlīdzības noteikšanā valsts sektorā vispārīgi ir liela rīcības brīvība. Attiecībā uz tiesnešiem, protams, ir jāņem vērā tas, ka Satversme un visuzskatāmāk Satversmes 83. pants ietver prasību pēc tiesnešu neatkarības. Tomēr likumdevējam vēl joprojām ir plašas tiesības veikt atbilstošu izvērtējumu un lemt par tiesneša atalgojuma apmēru. Pēc Saeimas ieskata rīcības brīvība tiesnešu finansiālās drošības garantēšanā vislabāk ir skaidrota Eiropas hartas “Par tiesnešu statusu”, arī dokuments, uz ko atsaucas pieteikuma iesniedzēji, skaidrojošajā memorandā. Tajā ir norādīts, ka tiesnešu atalgojumam ir jānodrošina tas, ka viņš ir pasargāts no spiediena tiesas spriešanā. Memorandā arī ir norādīts, ka tas nenozīmē, ka atalgojuma līmenis ir jāsaskaņo ar likumdevēja varas vai izpildvaras augstāko amatpersonu ienākumu līmeni. Tātad tiesnešu finansiālās drošības būtība nav tāda, ka tai ir jānodrošina tiesnešiem augstāks atalgojums par vienu vai otru valsts pārvaldē nodarbināto grupu.

Noteikts tiesnešu atalgojuma līmenis nav pašmērķis, bet gan instruments, kas palīdz nodrošināt, lai tiesneši varētu efektīvi pildīt savas funkcijas. Tātad šajā lietā galvenais apskatāmais jautājums nav tas, vai kāds cits valsts pārvaldē saņem lielāku vai mazāku atalgojumu, bet tas, vai pašreizējais atalgojums nodrošina tiesnesim pienācīgu ekonomisko neatkarību un tādējādi pasargā viņu no finansiāla spiediena, ietekmējot viņa spēju spriest taisnīgi un neatkarīgi.

Otrs elements, kam, protams, ir jāizpildās, domājot par tiesnešu algām, un to ir Satversmes tiesa arī atzinusi, ir spēja piesaistīt kvalificētus pretendētus tiesneša amatam.

2010. gada beigās, veicot tiesnešu atalgojuma reformu, likumdevējs izšķīrās piesaistīt rajonu un pilsētas tiesneša mēnešalgu valsts tiešās pārvaldes struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram. Tātad tiesnesis karjeras sākumā tika pielīdzināts 5.A amatu grupas līmenim, kas atbilst mazas vai vidējas juridiskās struktūrvienības vadītāja amatam. Likumprojekta anotācijā ir norādīts, ka tobrīd

12. mēnešalgu grupā pamatā bija ministriju juridisko departamentu direktori, viņu vietnieki un nodaļu vadītāji. Līdz ar to likumdevējs uzskatīja, ka tie ir ar tiesnešiem, kuri tikko uzsākuši darbu tiesneša amatā, salīdzināmi amati, ņemot vērā noslogotību, amatam noteiktos ierobežojumus un līdzīgo atbildības pakāpi. Tātad rajonu, pilsētas tiesas tiesneša mēnešalga, uzsākot amata pienākumu pildīšanu, šobrīd ir 1647 eiro.

Šeit ir būtiski atcerēties, ka tiesneša finansiālā drošība un tiesneša atalgojums kā tāds neietver tikai mēnešalgu. Tiesneša atalgojums sastāv no vairākiem elementiem: uz objektīvu kritēriju pamata piešķirtām piemaksām, atvaļinājumiem, sociālajām garantijām. Es varbūt uzskaitīšu tikai būtiskākās no tām: vispirms augstākas instances tiesas tiesneši, kā arī tiesu priekšsēdētāju un viņu vietnieku mēnešalga tiek aprēķināta, manis minētajai mēnešalgai piemērojot vēl attiecīgu koeficientu. Tas ir noteikts robežās no 1, kas ir noteikts zemesgrāmatu tiesnesim, līdz 2,62, kas ir Satversmes tiesas priekšsēdētājam. Augstākās tiesas priekšsēdētājam noteiktais koeficients ir 1,7.

Turklāt ir pieļaujams tiesnešiem izmaksāt uz objektīvu kritēriju pamata piešķirtas piemaksas. Un būtiskākā droši vien ir izdienas piemaksa, kas, atkarībā no tiesneša amatā nostrādātā laika, ļauj tiesnesim katru mēnesi saņemt piemaksu robežās no 7 procentiem, ko piešķir par trim amatā nostrādātiem gadiem, līdz 35 procentiem, kurus piešķir par 20 amatā nostrādātiem gadiem.

Tāpat tiesnešiem ir piešķirtas tiesības uz atsevišķām piemaksām, kuras pienākas jebkuram citam darbiniekam, piemēram, tās ir piemaksas par darbu svētku dienās, par dežūras dienām un par aizvietošanu, piemēram, tiesas priekšsēdētāja aizstāšanu.

Reizi gadā tiesnešiem ir tiesības arī uz atvaļinājuma pabalstu 50 procentu apmērā no mēnešalgas, un tieši arī ir vieni no nedaudzajiem valsts sektorā strādājošajiem, kuriem ir piešķirtas izdienas pensijas. To piešķiršanu gan reglamentē atsevišķs likums un izdienas pensiju piešķiršanas mērķis, kā to atzinusi arī Satversmes tiesa, ir kompensēt ar dienestu saistītos ierobežojumus un tostarp finansiālos ierobežojumus, un slodzi.

Visbeidzot tiesnešiem ir piešķirts piecu kalendāro nedēļu ikgadējais atvaļinājums, un ik pēc pieciem amatā nostrādātiem gadiem tas tie palielināts par 3 dienām, līdz tas sasniedz 15 kalendārās dienas. Vairāk par 15 papildus šīm dienām tātad tiesnešiem nevar piešķirt.

Godātā tiesa! Tiesnešu atalgojuma sistēma, kura ir balstīta uz rajonu un pilsētu tiesu tiesnešu amata algas mēnešalgas piesaisti 12. mēnešalgas grupas maksimālajam apmēram, Satversmes tiesa 2012. gadā atzina par tādu, kas nodrošina tiesnesim pienācīgu ekonomisko neatkarību.

Kas šobrīd ir mainījies? Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka 2012., 2014. un 2016. gadā atlīdzības likumā veiktie grozījumi ir samazinājuši tiesnešu atalgojuma

faktisko vērtību un tādēļ apstrīdētās normas vairs neatbilst Satversmei. Tātad lietā ir būtiski noskaidrot arī to, ko paredz šie grozījumi.

2012. gada 15. novembrī Saeima pieņēma grozījumus atlīdzības likumā, ar kuriem par 10 procentiem tika palielinātas pieļaujamās vispārējās piemaksas par īpašu personisku ieguldījumu un darba kvalitāti apmērs.

Ar 2014. gada 30. novembra grozījumiem šīs piemaksas maksimālais apmērs tika noteikts šobrīdējā līmenī, tātad tas drīkst būt līdz 40 procentiem no mēnešalgas. Tomēr attiecībā uz šīs piemaksas mērķi un nosacījumiem, pie kādiem ir pieļaujams to izmaksāt, likums ir pietiekami skaidrs. Atlīdzības likuma 14. panta divpadsmitā daļa skaidri noteic, ka šīs piemaksas mērķis ir motivēt kompetentākās amatpersonas un darbiniekus, kuri ar personisku ieguldījumu un darba kvalitāti dod īpašu papildus ieguldījumu institūcijas mērķu sasniegšanā. Tātad šī piemaksa pēc būtības ir paredzēta tikai nelielai amatpersonu darbinieku kategorijai, tie ir iestādes kompetentākie darbinieki. Turklāt šiem darbiniekiem tā nav izmaksājama katru mēnesi neierobežoti ilgā laika posmā. Piemaksa par personisku ieguldījumu un darba kvalitāti ir jāpiešķir tad, kad attiecīgā amatpersona vai darbinieks šādu ieguldījumu ir devis. Tādēļ likumdevējs ir paredzējis pienākumu regulāri pārskatīt šīs piemaksas piešķiršanas pamatojumu un nepieciešamību. Tātad šo piemaksu veidu likumdevējs nebija un nav iecerējis kā automatisku, pastāvīgu un vispārēju mēnešalgas celšanas mehānismu. Tā ir domāta tam, lai atzītu atsevišķu spējīgāko amatpersonu un darbinieku īpašu ieguldījumu un atbilstoši to atlīdzinātu.

Es domāju, ka neviens neapšaubīs arī to, ka valsts pārvalde arī cīnās par spējīgāko darbinieku piesaisti un noturēšanu un šāda piemaksa bija paredzēta kā viens no līdzekļiem, kādā veidā veicināt šo darbinieku... šādu darbinieku vēlmi strādāt valsts labā.

Ar 2016. gada 30. novembra grozījumiem likumdevējs paredzēja iespēju valsts vai pašvaldības institūcijām noteikt speciālo piemaksu 100 procentu apmērā no mēnešalgas tām amatpersonām, kuras nodrošina institūcijas būtisko funkciju un stratēģisko mērķu sasniegšanu. Tā sauktie "atslēgas amati". Šādu amatpersonu skaits iestādē nedrīkst pārsniegt 5 procentus no darbinieku skaita, un arī šī piemaksa ir jāpārskata regulāri, tas ir, reizi sešos mēnešos ir jāpārskata, vai šie amati vēl joprojām ir "atslēgas amati". Turklāt jāatceras, ka šīs speciālās piemaksas neattiecas tikai uz valsts iestāžu juristiem, tās attiecas uz visiem iestādes darbiniekiem. Tātad arī šī speciālā piemaksa ir paredzēta, lai motivētu un taisnīgu atalgotu tikai tos darbiniekus, kuri ir īpaši nozīmīgi iestādes būtisko funkciju nodrošināšanā un iestādes mērķu sasniegšanai. Tā var attiekties uz ļoti nelielu skaitu darbinieku un tās piešķiršanai ir vajadzīgs īpašs pamatojums.

Godātā tiesa! Šīs ir galvenās piemaksas, uz kurām atsaucas Tieslietu padome. Protams, valsts pārvaldes darbinieki var saņemt arī citus vienreizējus atlīdzības

veidus, piemēram, tie var tikt prēmēti par drošsirdīgu vai pašaižliedzīgu rīcību, reizi gadā saņemt prēmiju sakarā ar attiecīgu ikgadējo novērtējumu, ja šis darbinieks ir saņēmis pozitīvu novērtējumu. Tomēr arī prēmijas, tāpat kā vispārējās un speciālās piemaksas, ir pienācīgi jāpamato. Ne likuma burts, ne likuma gars neparedz to, ka piemaksas vai prēmijas būtu jāpiešķir automātiski un lielākajai daļai darbinieku. Pie šādas interpretācijas vispār zūd šo kvalificēto darbinieku, kas kādā laika periodā būtu ieguldījuši darbā papildus pūles un personisku ieguldījumu, zūd šo te darbinieku motivēšanai paredzētā jēga.

Šajā lietā ir vērtējama likuma un nevis valsts iestāžu prakses atbilstība Satversmei. Protams, tā ir jāņem vērā, bet tomēr likums ir skaidrs, kā jau es teicu, šajos aspektos. Un to arī paredz likums. Atsevišķu valsts institūciju darbinieku prēmēšana vai piemaksu piešķiršana uz ierobežotu laika posmu, kā to paredz likums, neizjauktu... pēc Saeimas ieskata tas neizjauktu līdzsvaru starp tiesnešu un augsti kvalificētu juristu atalgojumu. Lai gan valsts institūciju prakse un piemaksu piešķiršana ir atsevišķs jautājums, mēs tai pieskarsimies vēlāk šajā tiesas procesā.

Es nobeigumā gribētu iezīmēt arī dažus skaitļus attiecībā uz tiesnešu atalgojumu. Saeimas rīcībā ir dati par zemesgrāmatu tiesnešu, rajonu un pilsētas tiesas tiesnešu un apgabaltiesas tiesnešu faktisko atalgojumu, ņemot vērā tiem noteikto mēnešalgu un izdienas piemaksas. Un skaitļi ir šādi. Es iezīmēšu tikai pa grupām. No 525 tiesnešiem 33 procenti jeb 175 tiesnešiem atalgojums pārsniedz vai ir 16. mēnešalgas grupā. 21 tiesnesim tas ir 16. algu grupā, un pārējiem tas pārsniedz maksimālo apmēru. 11 procenti jeb 58 tiesneši atrodas 15. mēnešalgu grupā. 33,1 procenta jeb 174 tiesnešu atalgojums atbilst 14. mēnešalgu grupai, 13 procentu jeb 88 tiesnešu atalgojums atbilst 13. mēnešalgu grupai un visbeidzot, ja mēs runājam par 12. mēnešalgu grupas maksimālo apmēru, šādu atalgojumu saņem 30 tieņeši un tie ir 5,7 procenti no kopējā skaita. Es atgādināšu, ka šie dati ir par zemesgrāmatu tiesnešiem, rajonu un pilsētas tiesnešiem un apgabaltiesu tiesnešiem. Nenoliedzami, ka Augstākās tiesas tieņešu atalgojumam pat bez izdienas piemaksām būtu jāatbilst 15. mēnešalgu grupai, tā kā, ja Saeimas rīcībā šādi dati būtu, tad tie statistiku varētu tikai uzlabot.

Saeima uzskata, ka šāds atalgojums, kas pat vismazākajā apmērā ir aptuveni divas reizes lielāks par vidējo algu valsts pārvaldē, šobrīd nodrošina tiesnesim pienācīgu ekonomisko neatkarību.

Turklāt tas ļauj arī izpildīt otro kritēriju — piesaistīt tiesnešu amatam kvalificētus un spējīgus juristus. Ja mēs aplūkojam statistikas datus par pēdējos piecos gados atklātajiem konkursiem, pieteikušos kandidātu skaitu, ir redzams, ka konkurss uz tiesnešu amatu ir samērā liels. 2012. gadā pieteikumu skaits uz vienu vakanci bija 9,58, 2013. gadā — tas bija 17,14 pieteikumi uz vienu vakanci, 2014. gadā — tie bija 9,14, 2015. gadā — 16, 2016. gadā — 14 un 2017. gadā — tikai dati līdz marta

mēnesim, kas ir 8,5 pieteikumi uz vienu darbavietu. No tā mēs varam redzēt, ka konkurss atsevišķos gados ir pat lielāks nekā uz budžeta vietām Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē. Šogad tas bija 14,6 pieteikumi uz vienu vietu.

Tāpat dati liecina, ka arī otras kritērijs, kuram ir jāatbilst tiesneša atalgojumam, šobrīd ir izpildīts.

Mani sacītais nenozīmē, protams, to, ka valdībai un likumdevējam nav jāstrādā pie atlīdzības reformas. Valsts pārvaldes atalgojums kopumā, nenoliedzami arī tiesnešu atalgojums, salīdzinot ar Eiropas Savienības pat vidējo privāto sektoru nav konkurētspējīgs un it īpaši, ja mēs runājam par augsti kvalificētiem un spējīgiem speciālistiem. Tas nav tikai mans secinājums, šādi apsvērumi ir iekļauti arī 2016. gada 15. septembra grozījumu atlīdzības likumā anotācijā. Tādēļ Saeima ar Atlīdzības likuma pārejas noteikumu 32. punktu ir uzdevusi Ministru kabinetam konkrētu uzdevumu: līdz 2017. gada 31. decembrim iesniegt Saeimā likumprojektu, ar kuru tiks pilnveidota valsts un pašvaldības institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības sistēma. Ņemot vērā, ka arī tiesneši ir šajā sistēmā, tam noteikti ir jāskar arī tiesnešu atalgojumus.

Tomēr Tieslietu padomes pieteikums tiek izskatīts šobrīd un, ņemot vērā iepriekš minēto, Saeima uzskata, ka šobrīd tiesnešu atalgojums nav tāds, kas neatbilstu Satversmei.

Tādēļ Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu un 6.¹ pantu par atbilstošiem Satversmes 83. un 107. pantam.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Paldies Tralmakas kundzei. Tiesneši... lūdzu.

Tiesnese Osipova, lūdzu.

S. Osipova.

Kā tiesnesim referentam man jums ir tiešām daudz jautājumu, esiet pacietīga.

Sāksim ar to, ka, uzdodot jautājumu Tieslietu padomes pārstāvei, jūs pielīdzinājat tiesnešus valsts pārvaldei un es gribu saprast, vai Saeima pielīdzina tiesnešus valsts pārvaldei, tajā skaitā algu jautājumā, nevis citiem konstitucionāliem orgāniem?

I. Tralmaka.

Šobrīd no atlīdzības sistēmas mēs varam redzēt, ka tiesneši iekļaujas...

S. Osipova.

No konstitūcijas sistēmas...

I. Tralmaka.

Nē, tiesneši, protams, ir atsevišķa vara.

S. Osipova.

Ja jūs runājat par likumdevēju rīcības brīvību rīkoties ar valsts pārvaldes algām un liekat tur iekšā tiesnešus, tad vai ir šī likumdevēja rīcības brīvība attiecībā uz tiesnešiem tāda pati kā attiecībā uz valsts pārvaldē strādājošajiem?

I. Tralmaka.

Ja mēs skatāmies, tad arī izpildvara ir viens no konstitucionālajām varām un arī izpildvarai ir savas skalas un savi darbinieki, amatpersonas. Līdz ar to, protams, ka tā ir atsevišķa vara un ir regulējumi jābūt, bet tas nekāda mērā neliedz likumdevējam izvēlēties modeli, kur tiek pielīdzināts, salīdzināt vai pat sasaistīts šis te atalgojums. Viņa, protams, ir jābūt atbilstošam.

S. Osipova.

Es sapratu jūsu atbildi. Bet atgriežot Saeimas uzmanību pie Satversmes. Satversmē nav regulēta izpildvara. Satversmē ir regulēts Ministru kabinets un Satversmē ir regulēta tiesa. Vai ir pārdomāti sasaistīt tiesnešus ar valsts pārvaldi, kur nav šīs neatkarības un politiskās garantijas Satversmē?

I. Tralmaka.

Es nevarēšu atbildēt uz jautājumu, vai tas ir pārdomāti. Es varu pateikt...

S. Osipova.

Bet Saeimai par to ir jādomā, tāpēc es no jums gribu argumentus...

I. Tralmaka.

Es varēšu jums atbildēt nedaudz savādāk. Es varēšu teikt, ka Satversme to neliedz. Protams, ir jāņem vērā zināmi apsvērumi, ko arī Tieslietu padomes pārstāve par tiem runāja. Bet no Satversmes neizriet tas, ka likumdevēja rīcības brīvībā neietilptu tāda izvēle, ka likumdevējs sasaista tiesnešu, īpaši karjeras sākumā, atalgojumu ar kādu no izpildvarā, Ministru kabinetā, kā jūs sakāt... izpildvaras darbinieku vai amatpersonu atalgojuma līmeņiem.

S. Osipova.

Satversmes izpratnē tiesneši ir vienlīdzīgi un viņiem visiem ir jābūt vienlīdz neatkarīgiem. Un tāpēc atskaites punkts Satversmes tiesai šo tiesu gatavojot ir pirmās instances tiesnesis un pirms diviem gadiem Vācijas Federālā konstitucionālā tiesa izskatīja par tiesnešu algu lietu vienā no zemēm un arī atskaites punkts bija pirmās instances tiesnesis.

Sakiet, lūdzu, jūs minējāt ļoti iepriecinošus datus par to, kāds ir konkurss uz tiesnešu amata vietām. Vai Saeima vai Tieslietu ministrija ir analizējusi, kas ir tie, kas piesakās uz tiesnešu amata vietām? Jo Satversmes tiesa, gatavojot šo lietu, ievāca informāciju no amatiem, kuros strādā augsti kvalificēti juristi un no notāriem, tiesu izpildītājiem, advokātiem. Pēdējos gados uz tiesnešiem neviens nav vēlējis nākt. Vai ir analīze par to, kas ir tie, kas piesakās uz šiem konkursiem?

I. Tralmaka.

Manā rīcībā tādas nav un es nezinu, droši vien tad ir jautājums Tieslietu ministrijai...

S. Osipova.

Jā, jo runa ir par kvalitāti. Ja tiesnešiem ir šie augstā amata cenzi un vai šie cipari atspoguļo to, ka tiešām piesakās labākie un tad šis konkurss ir starp tiem izcilākajiem.

I. Tralmaka.

Protams, likums nodrošina zināmu kvalitātes standartu neatkarīgi no tā, no kādas profesijas cilvēks kļūst par tiesnesi. Likumā ir skaidri pateikts, kādi ir kritēriji, uzsākot tiesneša... tāpat, kas ir tās minimālās prasības, ar kādām vispār var pieteikties tiesnesim. Otrkārt, protams, ir kvalifikācijas eksāmens, kurš nodrošina šo te kvalitāti neatkarīgi no tā, vai cilvēks piesakās no valsts pārvaldes zināmas struktūras vai arī no iepriekšējām šīm te zināmajām juridiskajām profesijām.

S. Osipova.

Paldies. Savā atbildes rakstā Saeima norādīja, ka pieteikuma iesniedzēji esat apstrīdējuši tiesnešu atlīdzības sistēmas atbilstību Satversmes 83. pantam vienīgi sakarā ar tiesnešu neatkarības principu, kas esot nošķirams no citiem tiesnešu atalgojumu ietekmējošiem faktoriem, piemēram, tiesu autoritātes aizsardzība, nepieciešamības nodrošināt augsti kvalificētu profesionālu tiesnešu amata kandidātu piesaisti. Sakiet, lūdzu, vai ir iespējams nošķirt no Satversmes izrietošos kritērijus tiesnešu atlīdzības apmēra noteikšanai un izolēti vērtēt tiesnešu atlīdzības atbilstību kādam kritērijam. Kā metodoloģiski jūs to piedāvājat darīt?

I. Tralmaka.

Šī atsauce vairāk nebija domāta tā, ka tas būtu jānošķir. Šī atsauce vienkārši vairāk bija pamatojums tam, uz ko Saeima sniegs atbildi konkrētajā atbildes rakstā. Protams, ka ne Saeima, ne kāds cits nevarēs noliegt to, ka visi šie te kritēriji ir jāņem kā tāds kritēriju komplekss kopums. Tad, kad mēs runājam par tiesnešu algām, tas nav nošķirams un loģiski tāpēc arī... šī ir vairāk tāda informatīva...

S. Osipova.

Tāpēc arī metodoloģiski es jautāju... Paldies. Metodoloģiski tas nav nošķirams. Paldies jums.

Jūs ļoti uzskatāmi izskaidrojāt valsts pārvaldē strādājošo personu prēmēšanas kārtību. Tāpēc man ir jautājums. Kuras institūcijas kompetencē ietilpst publiskā sektora atlīdzības sistēmas uzraudzība, kā viņa funkcionē un vai tiešām tā prēmēšana notiek saskaņā ar šo likuma burtu, ko jūs minējāt? Un vai šīs institūcijas kompetencē arī ietilpst noteikto atlīdzību apmēra pārskatīšana? Kā tas notiek?

I. Tralmaka.

Jā, tas ir sarežģītāks jautājums. Protams, Valsts kontrole ir tā, kura pārbauda, kā tiek valstī tērēti šie te līdzekļi. Amata aprakstu saskaņo Valsts kanceleja.

S. Osipova.

Kas konkrētajiem valsts pārvaldē strādājošajiem, ministrijā strādājošajām personām skata šo atlīdzības apmēru un pārskata šo atlīdzības apmēru un prēmēšanas. Kas ir tā amatpersona, kas ir atbildīga par to?

I. Tralmaka.

Tas ir iestādes vadītājs, kas atbild par to, kā viņa darbinieki tiek... kāds ir tas atalgojums.

S. Osipova.

Tātad šinī gadījumā tas ir ministrs ministrijā vai valsts sekretārs... Tātad katrā ministrijā varētu būt cita prakse?

I. Tralmaka.

Jā. Bez šaubām.

S. Osipova.

Un nav neviena starpresoru tāda stingra roka, kas to varētu veidot puslīdz vienveidīgi?

I. Tralmaka.

Protams, ka... tāda problēma jau tika konstatēta vairākos Valsts kontroles ziņojumos. Šeit noteikti pati Valsts kontrole būs noteikti kompetentāka par to runāt. Bet jau no 2013. gada tika norādīts uz šīm te problēmām, ka šī te piemērošanas prakse ir atšķirīga pat viena resora ietvaros, ja mēs runājam par Aizsardzības ministriju. Bija atsauce revīzijas ziņojumos... Un tādēļ, protams, ka arī caur šiem ziņojumiem ir iespējams mēģināt vērēt uzmanību uz to, ka šī te prakse ir jāpiemēro vienveidīgāk, šis te likums ir jāpiemēro vienveidīgāk. Protams, tas ir ne tikai tas, kā tiek likums izprasts, bet arī atkarīgs no... šobrīd, kā mēs redzam no prakses, tas ir atkarīgs arī no budžeta iespējām.

S. Osipova.

Likums "Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību"... nu, teiksim tā, ir vecs likums. Viņam jau ir pietiekami daudz gadu. Tās summas pa soļiem, cik kurā grupā strādājošie var saņemt, pa visiem šiem daudzajiem gadiem nav pārskatītas. Sakiet, lūdzu, vai Saeima ir domājusi par reālo vērtību šī likuma adresātiem...? Tātad atlīdzības reālo vērtību. Inflācija, kā mēs zinām, valstī katru gadu ir. Vai Saeima ir pārdomājusi, ka šis, kā arī Satversmes tiesa, kad šo likumu vērtēja, tas ir krīzes laika risinājums un Satversmes tiesa teica, ka nevajadzētu krīzes laikā situāciju mainīt... Un tāpēc, ka tur ir krīzes laika risinājums, Satversmes tiesa pieņēma, ka uz laiku šis risinājums varētu būt pieņemams. Ir pagājuši seši gadi, šis "uz laiku" ir ievilcies. Sakiet, kas ir tas mehānisms, kā kompensēt reālo vērtību šī likuma subjektiem?

I. Tralmaka.

Es savā papīru kaudzē es esmu pazaudējusi vienu...

S. Osipova.

Stāstiet saviem vārdiem.

I. Tralmaka.

Bet es jums varu pateikt to, ka ir divas reizes vismaz grozītas zemākās algu grupas. Tieši no 12. algas uz leju. Tātad Saeima ir izvēlējusies, un likumdevējs ir izvēlējis šajos te gados celt šīs te algas tieši tiem darbiniekiem, kuriem ir viszemākās.

S. Osipova.

Kā tas iet kopā ar taisnīgumu? Jo tomēr kvalifikācijas prasības un viss pārējais augstākajām grupām ir augstāks un tāpat, ja šie zemākie piebrauc augstākajām grupām klāt, tad patiesībā šis taisnīgums un šis likuma koncepts ir izjaukts?

I. Tralmaka.

Nu, jā... Es neteiktu, ka tas ir izjaukts, bet es teiktu tā, ka tas attiecas vienlīdzīgi gan uz tiesnešiem, gan uz pārvaldes darbiniekiem šobrīd. Protams...

S. Osipova.

Uz visiem, kas ir 12 un augstāk...

I. Tralmaka.

Uz visiem, kas ir 12 un augstāk. Līdz ar to, ja mēs runājam par līdzsvaru starp tiesnešiem un valsts pārvaldes darbiniekiem, tad tas tādā veidā nebūtu izjaukts. Protams, atsevišķs jautājums ir par to, vai valsts pārvaldē kopumā nebūtu jāceļ algas. Bet es domāju, ka tas ir jautājums arī Finanšu ministrijas kompetencē, kādas ir iespējas. Un tas ir plašāks jautājums, uz kuru es, iespējams, nebūšu šīs lietas ietvaros tik kompetenta atbildēt.

S. Osipova.

Atgriezoties šī slietas ietvaros. Tāpat Satversmes tiesa praktiski visos savos nolēmumos, kas ir skāruši tiesnešu algu lietas, vienalga kādu sistēmu Saeima izveido savas rīcības brīvības ietvaros, šai sistēmai ir jāparedz tiesnešu atalgojuma reālā vērtība, reālās vērtības pārskatīšana. Ko Saeima ir darījusi? Kā šobrīd ir iespējama pie apstrīdēto normu... pie šī apstrīdētā regulējuma darbības tiesnešu algu piemērošana reālai vērtībai?

I. Tralmaka.

Protams, ka nekas neliedz Saeimai pārskatīt šīs te grupas. Bet otrs tāds...

S. Osipova.

Vai apstrīdētais regulējums paredz to, ka tiesnešu alga tiek samērota ar reālo vērtību, kā Satversmes tiesa ir atkārtoti katrā nolēmumā par tiesnešu algām norādījusi?

I. Tralmaka.

Vai es drīkstu palūgt precizēt...? Ar reālo vērtību kā vidējo algu vai reālo vērtību kā valsts...

S. Osipova.

Reālo vērtību kā pirktspēju, ar inflāciju...

I. Tralmaka.

Ir šis te mehānisms, kas ir 3. panta septītais punkts un protams, tas attiecas vairāk uz institūcijām, bet likumdevējs var pārskatīt bez konkrēta regulējuma, bez konkrēta mehānisma šis te tabulas, kā tas ir darīts arī zemākajām grupām.

S. Osipova.

Vai attiecībā uz tiesnešiem tas ir darīts?

I. Tralmaka.

Nē, 12. algu grupa, kā jau es teicu, nav mainīta.

S. Osipova.

Paldies. Tātad šinī gadījumā Saeima nav ievērojusi Satversmes tiesas atkārtotu norādījumu, ka attiecībā uz tiesnešiem tas būtu jādara.

I. Tralmaka.

Es gribētu, ja es drīkstu pieminēt. Tomēr likums neparedz pilnīgi stagnējošu algu... Ja mēs runājam, tad ir arī šis te izdienas piemaksas un ja mēs paskatāmies...

S. Osipova.

Atvainojiet, mēs atgriežamies pie pirmās instances tiesneša, kuram ir jābūt tikpat neatkarīgam un kurš ir tāds pats konstitucionālais orgāns, kā tas, kas strādā divdesmit gadus un kuram ir šīs piemaksas un kurš ir nonācis šajā 14. algu grupā.

I. Tralmaka.

Jā, bet šis pirmās instances tiesnesis pēc trim gadiem var rēķināties ar palielinājumu. Un, kā es vēlreiz saku, drošība... finansiālā un ekonomiskā stabilitāte nav tikai viena mēnešalga, tās ir arī citas garantijas, kas ir komplekss pasākumu kopums, kas paredz šobrīd, Saeimas ieskatā, pietiekamu ekonomisko neatkarību.

S. Osipova.

Vai Saeima, gatavojoties šai tiesas sēdei, ir paanalizējusi pirmās instances tiesnešu algas? Es šo jautājumu skatu, piedodiet, tiesnesim neraksturīgi emocionāli tāpēc, ka Satversmes tiesā ne tik sen tika izskatīta lieta par konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā, kur pie mums atnāca pirmās instances tiesnese, vientuļā māte ar bērnu invalīdu, kura nevarēja izdzīvot ekonomiski kā vientuļā māte ar bērnu invalīdu bez šīs asistenta piemaksas personai ar īpašām vajadzībām. Vai tiešām tas atbilst tiem kritērijiem, lai arī pirmās instances tiesneši būtu neatkarīgi Latvijas Republikā?

I. Tralmaka.

Protams, ja mēs runājam par konkrēta tiesneša īpašajiem apstākļiem, es arī esmu ar šo lietu iepazinusies un tur, protams, ir jautājums arī par to, vai šiem te vecākiem, kuriem ir bērns ar invaliditāti, valsts nodrošina pietiekamu iespēju saņemt atbalstu.

S. Osipova.

Atgriezīsimies atpakaļ pie tiesnešu neatkarības. Tiesneša neatkarība — tas ir arī viņa finansiālais stāvoklis. Vai valsts prezumē, ka tiesneša finansiālais stāvoklis ir spēt uzturēt sevi vienu, lai neatkarīgs būtu tiesnesis, lai viņš būtu emocionāli stabils, lai viņš būtu apmierināts ar dzīvi, lai viņš labā garastāvoklī nāktu un darbu. Tas noteikti ir ģimenes cilvēks, tas noteikti ir pietiekami labklājīgs cilvēks, pirmās instances tiesnesis.

I. Tralmaka.

Es jums piekrītu, jā. Bet, protams, ka tas, kāds atalgojuma līmenis spēs nodrošināt šos konkrētam tiesnesim, ir ļoti relatīvs jēdziens. Bet, ja mēs runājam par to, kāds ir šis te pirmās instances tiesneša atalgojums, šobrīd viņš divas reizes gandrīz pārsniedz vidējo valsts pārvaldē atalgojumu un šobrīd tā situācija... mēs, protams, varam runāt par to, ka šīs algas kopumā būtu jāceļ. Šobrīd šī situācija un šis atalgojums Saeimas ieskatā nav tāds, kas radītu tiešu un tūlītēju apdraudējumu, ka tiesnesis varētu būt pārlietu iespaidojams tiesas spriešanā.

S. Osipova.

Paldies. Atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas pirmajā teikumā ir noteikts, ka tiesnešu mēnešalga ir piesaistāma valsts tiešās pārvaldes iestādes augsti kvalificēta jurista mēnešalgai ar attiecīgo koeficientu. Vai jūs varētu atklāt jēdziena “augsti kvalificēts jurists” saturu? Pēc kādiem kritērijiem nosakāms, kas tad ir tas augsti kvalificētais jurists un kāpēc tieši šajā grupā ir piesaiste tiesnešiem?

I. Tralmaka.

Kā mēs redzam, augsti kvalificēts jurists, saskaņā ar likumu, šobrīd ir 5.A grupā, tas ir, vada mazu vai vidēju juridisko struktūrvienību. Kā es jau citēju savā runā no anotācijas, tas ir, to likumdevējs ir izvēlējis, izvērtējot atbildības līmeni, izvērtējot slodzi tiesneša karjeras sākumā un izvēlējis piesaistīt. Šis ir Ministru kabineta noteikumu Nr. 1075. Tie ir 2010. gada 30. novembra noteikumi. Pielikuma... pielikuma 5.A grupa un tur ir arī šajā te pielikumā atrodams, kas ir tie pienākumi, kurus uzņemas mazas vai vidējas juridiskās struktūrvienības vadītājs un tad attiecīgi...

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, kā tad jūs raksturotu tos valsts pārvaldes juristus, viņu kvalifikāciju, kuriem ir noteiktas augstākas mēnešalgu grupas?

I. Tralmaka.

Šeit, protams, ir jārunā par to, vai... ja jūs runājat par departamentu direktoriem un viņu vietniekiem, piemēram, ministrijās... šeit ir arī jautājums par to, vai viņu amata aprakstos tiešām ir tikai juridiskas funkcijas. Ja mēs... pieņemsim, man ir viens Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta amata algas...

S. Osipova.

Juristi, kas ir augstāki par 12. amata grupu, ir ne tika juristi, bet ir kaut kas vēl. Juristiem griesti ir 12. grupa. Pēc 12. grupas nāk vēl kaut kādas kompetences klāt?

I. Tralmaka.

Ja mēs paskatāmies kaut vai šo te pašu pielikumu, par kuru mēs runājam... tālākas amatalgas grupas, protams, ietver papildus atbildību un tās ir funkcijas, kas nav tikai juridiskas funkcijas, tās ir arī politiskas funkcijas kā politikas izstrāde, kā normatīvo aktu izstrāde. Un, atgriezoties pie tā paša amata apraksta, ko es vēlējos kā piemēru jums... šeit departamenta direktors atbild par politikas izstrādi, publisko iepirkumu, publiskās privātās partnerības, valsts nekustamo īpašumu pārvaldības jomā, nodrošina Latvijas Republikas kā Eiropas Savienības dalībvalsts saistību izpildi ministrijas kompetencē esošos jautājumos... Tātad tas ir daudz plašāks loks un, protams, ka par katru šo amata aprakstu ir jāapstiprina Valsts kancelejā un ja šie te departamenta direktori uzņemas papildus funkcijas, kas nav tikai juridiskas funkcijas, tad, mūsaprāt, ir pieļaujams arī tas, ka viņi tiek atbilstoši iecelti citā kategorijā.

S. Osipova.

Tā. Liels paldies. Atbildes rakstā ir uzsvērts, ka tiesnešiem ir noteiktas speciālas sociālās garantijas un jūs šeit, arī runājot, ietvērāt ikgadējo atvaļinājumu. Vai tas tiešām ir šādi jāuzsver, ka tā ir īpaša sociālā garantija?

I. Tralmaka.

Ar to es vienkārši vēlējos pateikt, ka šis atvaļinājums ir garāks nekā citiem valsts pārvaldes darbiniekiem, viņš var tikt pagarināts un tas arī ir veids, kādā valsts var nodrošināt to, ka šis tiesnesis atbilstoši slodzei saņem pienācīgu atpūtas laiku, kas ir garāks nekā citiem darbiniekiem.

S. Osipova.

Tātad, kā es saprotu, ka citām valsts amatpersonām nav šādu instrumentu, ka ir šis piecu nedēļu atvaļinājums?

I. Tralmaka.

Ir Darba likumā noteiktais un citām amatpersonām šāds var tikt piešķirts, bet tas ir atkarīgs no izvērtējuma, tas ir atkarīgs no darbinieka nopelniem un no tā, kāda ir viņa noslodze.

S. Osipova.

Tā. Man laikam šobrīd vairāk nebūtu jautājumu.

I. Ziemeļe.

Paldies tiesnesei Osipovai. Lūdzu, kolēģi! Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Man viens jautājums, paturpinot to, ko kolēģe Osipova jums jautāja. Jūs uzskatījāt šīs garantijas un tur bija tas atvaļinājuma pabalsts. Un viena no garantijām, ko jūs minējāt, bija izdienas pensija, kas tiesnešiem ir kā vienai no nedaudzajām kategorijām, kur šāda izdienas pensija ir. Sakiet, lūdzu, izdienas pensijas būtība.. Kā ietekmē tā tiesneša neatkarību, kas ir iecelts amatā uz trīs gadiem? Kas vēl nav apstiprināts bez pilnvaru termiņa ierobežojuma, bet kas ir iecelts uz trīs gadiem.

I. Tralmaka.

Protams, ka izdienas pensija tiesnešiem ir vairāk kompensējoša nekā atlīdzinoša un tajā brīdī, protams, tiesnešu neatkarību tiešā veidā neietekmē.

G. Kusiņš.

Bet vai tādējādi mēs varam izdienas pensiju ieskaitīt tiesneša neatkarības... nu, tā nosacīti... ikdienas garantijās? Jo šī izdienas pensija ir piešķirama tikai sasniedzot noteiktu vecumu, un ne visiem tiesnešiem šī izdienas pensija pienākas.

I. Tralmaka.

Protams, ka ikdienas garantijās mēs to nevaram. Bet, ja mēs šeit runājam un mēs minam arī tādus kritērijus, kā ierobežojumi, kā noslodze un tā tālāk... tā ir viena no sociālajām garantijām, protams, tādā ikdienas ekipējumā tiesnesim, kurš trīsdesmit gados ir uzsācis rajona tiesā pildīt savus amata pienākumus, šī te pensija ir ļoti tāla un tā vairāk būs domāta tam, lai kompensētu visus tos ierobežojumus, ko viņš ir uzņēmis savas karjeras laikā. Tur noteikti ir jāsasniedz arī noteikts izdienas ilgums, stāžs. Tāpēc atbilde ir — nē. Protams, šī pensija tajā brīdī, trīsdesmit gados, pašā sākumā neko nepalīdzēs.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

I. Ziemele.

Tienesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Tātad jūs minējāt, ka likumdevējam ir samērā plaša rīcības brīvība izvēlēties, kādu atalgojuma sistēmu tiesnešiem noteikt un tas pat neesot, jūsuprāt, tik izšķiroši, vai pielīdzina tiešās valsts pārvaldē strādājošam augsti kvalificētam juristam. Bet mans jautājums attiecas uz tādu situāciju, ka tātad izpildvarā un likumdevēju varā atalgojuma sistēma, ja tā var teikt, ir izveidota elastīga, kas spēj reaģēt uz valstī notiekošo ekonomisko izaugsmi. Turpretī tiesnešiem šī sistēma gluži nav tāda, kas reaģē uz šīm ekonomiskajām izmaiņām. Ņemot vērā un paturot prātā šo rīcības brīvības plašumu, es tomēr gribētu vaicāt, vai attiecībā uz šādu sistēmu, atšķirīgu sistēmu lielos vilcienos, noteikšanu jūs varētu dot savu vērtējumu par to, vai tas atbilstu Satversmi noteikti caurvijušam principam, ko mēs zinām kā taisnīguma principu?

I. Tralmaka.

Šeit, protams, arī tas jautājums būtu tāds, vai izpildvaras un likumdevēja varas augstākās amatpersonas ir tiešā veidā pielīdzināmas visiem tiesnešiem. Un par to dažādās... kā es jau minēju šajā te dokumentā... Eiropas Harta „Par tiesnešu statusu”... tur ir norādīts, ka tas nav vienkārši salīdzināmas — šīs te izpildvaras augstākās

amatpersonas un likumdevēja varas augstākās amatpersonas. Tas nav pašmērķis viņas salīdzināt. Un līdz ar to tas, ka šīm amatpersonām ir noteikts savādāks modelis, tur var būt daudzi apsvērumi, tur var būt apsvērumi, lai tās nespriestu par savu algu katru reizi, tur var būt daudzi apsvērumi, bet es neteiktu, ka valsts rīcības brīvībā neietilpst izvēlēties atšķirīgu modeli tiesnešiem un atšķirīgu modeli izpildvaras un likumdevēju varas augstākajām amatpersonām. Protams, ka likumdevēju varas un izpildvaras...

A. Laviņš.

Es atvainojos. Es neapšaubu rīcības brīvību tajā ziņā, ka varētu izvēlēties atšķirīgus modeļus. Mans jautājums bija diezgan precīzs, manuprāt. Runa bija par to, izvēloties šādus atšķirīgus modeļus, vai jūs teiktu, ka Satversmes pamatos esošais taisnīguma princips šajā visā stāstā ir pazudis vai ievēros, vai... kas ir noticis?

I. Tralmaka.

Jautājums ir par to, vai... nevis par vienu vai otru modeli, bet ir jautājums, vai abi ir paredzēti... vai ir mehānisms abos, kas ļauj viņu šo te atalgojumu pielāgot situācijai. Viņš var būt automātisks vienā gadījumā, un viņš var būt uz pārskatu balstīts otrā gadījumā. Jautājums ir, vai viņš strādā? Šeit mēs varam redzēt, ka, protams, šis te atalgojums nav pārskatīts, ir citi balansa mehānismi, bet, kā jau es teicu savā uzrunā, likumdevējs ir devis uzdevumu šobrīd Ministru kabinetam līdz 2017. gada 31. decembrim iesniegt likumprojektu Saeimā, kas pārskata šo te atalgojuma sistēmu un, protams, ka šis te darbs notiek izpildvarā saistībā ar budžeta plānošanu, ar attiecīgās nozares politiku atbildīgo ministriju. Līdz ar to šis te uzdevums ir dots. Tas, ko es varu pateikt, protams, ir skaidri redzams no likuma, ka no 2011. gada šī te 12. kategorija un uz augšu nav aktualizēta. Bet tas, ko... taisnīguma princips, es teiktu, ka šobrīd nav pārkāpts dēļ tā, ka ir citi mehānismi, kā šīs te izdienas piemaksas un es saprotu, ka tās attiecas tikai pēc trim gadiem, kad strādā... Bet ir arī citi mehānismi, kas tomēr nodrošina to, ka šobrīd šī tienešu alga, šis atalgojums nav tik apdraudēts, lai varētu teikt, ka tiesneši nav neatkarīgi tiesas spriešanā.

A. Laviņš.

No atbildes es sapratu, ka jūs šo elastīguma aspektu, ja mēs salīdzinām šīs likumdevēja un izpildvaras sistēmā pastāvošo atalgojumu, kur ir iespēja reaģēt uz vidējās algas kāpumu, kas nav savukārt tiesu varā, jūs sakāt, ka tas elastīgais elements tiesu varā ir tas, ka likumdevējam ik pa laikam ir jāpārskata tiesnešu atalgojums. Vai es pareizi sapratu? Un šobrīd esot dots uzdevums pie tā strādāt.

I. Tralmaka.

Jā. Likumdevējs pagājušā gada decembrī ar šiem grozījumiem uzdeva šādu uzdevumu. Tā mana atbilde bija tāda, ka, protams, ka šajā gadījumā, kas ir likumdevējam... izpildvaras augstākas amatpersonas šī bija automātiska aktualizēšanās, bet šajā te Valsts institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā tas ir balstīts uz pārskatu.

A. Laviņš.

Attiecībā uz šo pārskatu un doto uzdevumu. Man šķiet, ka tieši par šo aspektu es dzirdēju tādu diezgan skarbus vārdus no pieteikuma iesniedzēju puses, ka tā esot fikcija. Tāds vērtējums, protams, tas ir... bet labprāt dzirdētu jūsu skatījumu uz tik skarbu vērtējumu.

I. Tralmaka.

Man ir pieejama tikai tā sarakste, kas ir šajos lietās materiālos un, protams, arī publiski pieejamā informācija par Ministru kabineta sēdēm. Es droši vien... varbūt es Saeimas vārdā atturētos dot tādu vērtējumu, lietojot vienus vai otru epitētus, bet es teiktu, ko Saeimas vārdā es varu teikt, Saeima ir devusi uzdevumu, kam ir konkrēts termiņš un ja šīs sarunas nevedās, tad viņām būtu jāvedas, jo šis te termiņš ir šī gada beigās, kad Saeima sagaidīs likumprojektu, kas tiks iesniegts un tālāk arī vērtēs un jāskatās, pieņems vai nepieņems, vai uzlabos, šo te atalgojuma sistēmas likumprojektu, kas pilnveido šo te atalgojuma sistēmu. Atalgojuma sistēmā ir tiesneši. Tātad līdz ar to var secināt to, ka arī attiecībā uz tiesnešiem ir termiņš, ir uzdevums.

A. Laviņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies tiesnesim Laviņam. Vai vēl ir kādi jautājumi tiesnešiem?

Man pašai būtu šāds jautājums, iespējams, vairāk aizejot projām no kategorijām, apmēriem un tādām lietām. Runājot par principiem. Es skatos uz apstrīdētajām normām un man gribētos saprast, kādā veidā jūs saskatāt, ka šī te sistēma, kas ir ielikta, tātad... tiesnešu mēnešalgu nosaka, to piesaistot valsts tiešās pārvaldes iestādes augsti kvalificēta jurista mēnešalgai, tas ir zināms, tāds princips šeit tāds ir ielikts. Kā jūs saskatāt, kā tas atbilst Satversmes 83. pantam, tiesu neatkarības principam un arī, protams, varas dalīšanas principam un arī zināmai tomēr paritātei varu starpā. Kā tieši šis formulējums šos principus vairākus ievēro? Kā jūs to saprotat?

I. Tralmaka.

Šeit, protams, ka jāņem vērā... es domāju arī likumdevējs, izstrādājot šo te modeli, ņēma vērā lielā mērā Satversmes tiesas atziņu par to, ka tiešā amats ir juridiskās profesijas augstākais punkts. Tātad tā ir juridiska profesija. Un tas, ko likumdevējs ir izdarījis, ir izvēlēties piesaistīt konkrētai grupai, kurā šobrīd atrodas tiešām augstākie juridiskās profesijas veicēji, un pacelt tiesnešu atalgojumu augstāk par šo 12. grupas, tātad, maksimālo apmēru.

Es vēlreiz izvairītos... es domāju, ka tas ir varbūt daļēji... es vēlreiz izvairītos salīdzināt tiesneša amata veicēju ar Ministru prezidentu vai Valsts prezidentu un citu varu augstākajām amatpersonām, jo es domāju, ka šos te amatus salīdzināt nav iespējams. Katram no viņiem ir sava atbildība, sava specifika. Un līdz ar to, protams, ka šajās te visās trijās varās ir savs statuss un tie visi ir konstitucionāla ranga amati. Bet es neteiktu, ka pielīdzināšana juristam, juridiskās profesijas augsti kvalificētam juristam un paceļot tiesnesi atalgojuma ziņā virs šiem te juristiem, maksimālā apmēra, ka tas būtu pretrunā 83. pantam.

I. Ziemele.

Sakāt, lūdzu, jums ir kāda informācija... tieši šādu šo sistēmu veidojot, vai debatēs tika apsvērti un analizēti tiesu varas kā konstitucionālā orgāna statusa aspekti. Un, veidojot šo sistēmu, tādas sarunas bija? Jums ir kāda informācija par to?

I. Tralmaka.

Man ir pieejamas anotācijas. Diemžēl ieraksti ir ļoti maz un es domāju, ka Pastara kungs varbūt varēs vairāk atbildēt par tieši sarunām. Viss, kas ir man pieejams, ir protokoli Saeimas komisijas sēžu un anotācijas. Un tur, protams, ir runāts, ja mēs runājam par reformu... tas, kas tur ir rakstīts, bet atsevišķas tādas dziļas un padziļinātas analīzes tur nav šajā te anotācijā. Bet, protams, tur tiek runāts par to, ka likumdevējs ir izvērtējis, veidojot šo te sistēmu... es citēju no anotācijas... "tātad līdz ar to, ar tiesnešiem, kas tikko ir uzsākuši darbu tiesneša amatā, salīdzinājumu, ņemot vērā noslogotību, amatam noteiktos ierobežojumus un līdzīgu atbildības pakāpi". Tad tas ir tas, ko likumdevējs tajā brīdī ir vērtējis un tā ir tā...

I. Ziemele.

Nu jā... Un tad tas jautājums "līdzīga atbildības pakāpe"... un jūs jau pati sākat runāt par šo te salīdzināšanu vai nesalīdzināšanu. Sakāt, lūdzu, šī te augsti kvalificētā jurista, kā jūs viņu arī atklājāt, atbildot uz jautājumu... vai Saeima pārstāv to pozīciju, ka tātad šis kvalificētais jurists, kurš, ja es pareizi saprotu, valsts pārvaldē vada kādus piecus darbiniekus... varētu būt tas līmenis... un tiesnesis, kas dienā pieņem vairākus nolēmumus, kur izšķiras cilvēku likteņi, tad tas ir tas salīdzinājums?

I. Tralmaka.

Protams, ka tiesnesim ir ļoti atbildīga misija pieņemot šos te lēmumus, bet es arī teiktu to... es izvairītos teikt, ka ierēdņa amats ir robotisks, bez atbildības un bez augstām kvalifikācijas prasībām. Kaut vai, ja mēs salīdzinām... ja mēs runājam par atbildību tādā tīri triviālā ziņā, ka, piemēram, ja mēs paņemam disciplinārās atbildības likumus, ierēdņi, iespējams, dažbrīd dzīvo lielākā stresā nekā, iespējams, tiesneši, jo ierēdņi ir materiāli atbildīgi par saviem lēmumiem. Ierēdņi ir atbildīgi par vieglu neuzmanību savā darbā. Līdz ar to ierēdņi ir arī tie, kas daudzkārt pašos pamatos plāno un raksta kaut kādus normatīvos aktus vai politiku, kas ietekmēs tūkstošiem cilvēku pēc tam valstī. Tā kā es neteiktu to... nekādā veidā nemazinot tiesnešu atbildību un to, ka tiesneši patiešām spriež... ikdienā pieņem lēmumus, kas ļoti būtiski ietekmē. Es neteiktu, ka šis te atbildības līmenis ir neesošs vieniem un ļoti augsts otriem. Es teiktu, ka kaut kādās atsevišķās kategorijās viņš ir savādāks vieniem un savādāks otram kategorijai.

I. Ziemeļe.

Vai tas jums nerāda to, ka patiesībā šis izvēlētais salīdzinājums nav varbūt īsti veiksmīgs... tas ir tāds diplomātisks vārds.

I. Tralmaka.

Es pieļauju, ka šis salīdzinājums varētu būt arī savādāks. Bet, protams, ka 2012. gadā Satversmes tiesa atzina, ka viņš ir uz to brīdi atbilstošs, ir lēmums par tiesvedības izbeigšanu un līdz ar to tajā brīdī likumdevēja izvēle nelikās acīmredzami pretrunā Satversmes 83. pantam. Protams, ka mēs varam runāt par to, ka ir laiks pagājis, un ir tālāk jāstrādā un, kā jau es teicu, ir uzdevums un mēs gaidām 31. decembri.

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā, es saprotu, ka Saeima uzdeva Ministru kabinetam par šiem atalgojumiem pie sistēmas strādāt jau pagājušā gada beigās, Vai es pareizi sapratu?

I. Tralmaka.

Jā. Tas ir 2016. gada lēmums.

S. Osipova.

Vai tas bija pēc Tieslietu padomes iniciatīvas un pēc tām sarunām, kas ir bijušas Tieslietu padomē, jo Tieslietu padome jau mums ir tāds starporgānu veidojums, kur piedalās arī Saeimas pārstāvis un tieslietu ministrs. Tātad, vai zināmā mērā šajos procesus par to, ka vajadzētu pārskatīt atalgojumu, tajā skaitā tiesnešiem, vai tā iniciēšanā piedalījās arī Tieslietu padome?

I. Tralmaka.

Protams, ka deleģējums... pareizāk sakot, uzdevums attiecas uz visu pārvaldi, tas tika iekļauts kopā ar grozījumiem, kas paredzēja šīs te Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonas izcelt atsevišķā pielikumā un tajā tika secināta šī te atalgojuma... it sevišķi augstākajos līmeņos, zemā konkurētspēja. Protams, ka tajā laikā arī notika sarunas ar Tieslietu padomi. Mēs redzam sarakstu. Un, ja mēs runājam par 2017. gada budžetu, tad tika prioritāte izvēlēta tiesu sistēmas darbiniekiem, nevis tiesnešiem tajā brīdī... Es domāju, ka daļēji jā... atbilde ir jā, jo arī tas ir viens no aptveramajiem jautājumiem, bet atbilde ir plašāka, protams.

S. Osipova.

Nē, nē, mans jautājums ir par to, kā notika šis dialogs starp varām Latvijas Republikā, jo tiesu varu pārstāv Tieslietu padome un attiecīgi Saeima... un vai ir šis dialogs un paldies, esam priecīgi dzirdēt, ka ir šis dialogs. Paldies jums.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kučs,

A. Kučs.

Man bija arī jautājums par uzdevumu Ministru kabinetam. Kā es saprotu, tas ir plašāks, tas skar valsts pārvaldi kopumā. Tātad tiesneši joprojām tā kā paliek kā daļa... nu, tas viņu atalgojumu ietekmē, jo tas ietekmē valsts pārvaldē kopā strādājošo atalgojumu.

I. Tralmaka.

Tas, vai viņi paliek kā daļa vai ir piesaiste, tas būs atkarīgs, protams, no tā, ka Ministru kabinets, strādājot kopā... atalgojuma jautājumos, kā zināms, ir obligāti jākonsultējas arī ar Tieslietu padomi, ja mēs runājam par jebkuru regulējumu, kas skar tiesnešus. Tas, vai tiesneši paliks kaut kādā tabulā, vai piesaistīti pārējiem pārvaldes darbiniekiem, vai arī tiks akceptēts cits modelis, es nevarēšu uz to atbildēt šobrīd, jo tas ir... es saprotu, ka konkrēta projekta vēl nav.

A. Kučs.

Nu, jā, tas man bija tas jautājums. Jūs savā atbildes rakstā arī rakstāt, ka tā konceptuālā vienošanās, kas ir starp Tieslietu ministriju un Tieslietu padomi un citām iesaistītajām pusēm, arī Tiesnešu biedrību, ka viens no principiem ir atteikties no atalgojuma piesaistes civildienesta ierēdņu atalgojumam. Jūs pati norādījāt, ka šāda vienošanās konceptuāli ir panākta.

I. Tralmaka.

Šāda vienošanās konceptuāli bija, bet, protams, ja mēs skatāmies Ministru kabineta 8. septembra sēdī, es šobrīd nezinu, vēl lēmums par to nav pieņemts, droši vien jautājums būtu Tieslietu ministrijai, Finanšu ministrijai, kur šīs sarunas šobrīd ir. Es saprotu, ka ir iebildumi no finansiālā aspekta un līdz ar to tas skar arī teorētisko aspektu, tā kā par konkrētu modeli, es saprotu, ka vienošanās līdz galam galēji ar parakstītu lēmumu Ministru kabinetā nav, līdz ar to tā ir atbilde, ka šobrīd notiek sarunu process.

A. Kučs.

Paldies.

I. Ziemele.

Tiesnešiem jautājumu vairāk nav? Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Vēl viens jautājums paturpinot šo. Sakiet, lūdzu, vai šis uzdevums, ko pārejas noteikumos Saeima ir devusi, liecina par to, ka Saeima jau ir atzinusi, ka esošā sistēma ir slikta jeb arī par kaut ko citu? Jo uzdevums bija ar kaut kādu konkrētu iepriekšēju konstatējumu. Jeb tas bija tā uz tālāku perspektīvu? Jeb atzīstot tomēr, ka kaut kas nav labi?

I. Tralmaka.

Jā, Saeima ir atzinusi caur anotāciju to, ka nav konkurētspējīgs atalgojums. It sevišķi, ja mēs runājam par speciālistiem un augsti kvalificētiem speciālistiem, ne tikai juristiem un ne tikai tiesnešiem. Tas ir tas konstatējums. Šīs lietas ietvaros tas nenozīmē to, ka Saeima būtu atzinusi, ka tiesnešu atalgojums šobrīd ir antikonstitucionāls.

G. Kusiņš.

Bet šī piesaiste jau automātiski to nozīmē šobrīd, ka pārskatīsies arī...

I. Tralmaka.

Jā, pārskatīsies sistēma kopumā un protams, es nevienā brīdī neesmu noliegusi to, ka sistēmu var pilnveidot. Sistēma ir jāpilnveido un ir iespējams veiksmīgāk veidot visu modeli kopumā, tajā skaitā tiesnešu un valsts pārvaldes atalgojuma modeli. Tātad tas secinājums par to, ka ir nepieciešami uzlabojumi, ir plašāks, bet tas nenozīmē to, ka šobrīd esošā sistēma vai nu visā tā pastāvēšanas laikā vai ar konkrētu datumu būtu atzīstama par antikonstitucionālu un pretēju Satversmes 83., 107. pantam ne tikai tiesnešu, bet arī varbūt citu darbinieku aspektā. Es domāju, ka nē, tas to nenozīmē. Tas vienkārši nozīmē to, ka darbs ir jāturpina un jebkura sistēma, kas ir pietiekamā vecumā, ir jāatjauno.

G. Kusiņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies Kusiņa kungam. Jautājumu vairāk nav.

Tagad, lūdzu, ir iespēja pieteikuma iesniedzēju pārstāvei uzdot jautājumus Saeimas pārstāvei.

S. Harbaceviča.

Principā liels paldies. Visi tie jautājumi, kuri bija man prātā uzdodami, gandrīz visi jau ir uzdoti. Tā kā es būšu pavisam īsa.

Tas, ko es gribēju precizēt, bija... jūs minējāt par šiem te divreiz lielākajām algām kā valsts pārvaldē. Un tas mani, atklāti sakot, nomulsināja, jo es īsti nesaprotu, vai jūs man varētu paskaidrot un iedot atsauci dokumentos, no kā jūs to izsecināt? Savukārt, kad mēs skatījāmies uz tiesnešu atlīdzību... es atkal negribētu runāt par skaitļiem, bet man sanāk par to runāt... Piemēram, ja mēs paskatāmies šo te pamata mēnešalgu 12. kategorijai maksimālo, 1647 eiro. Piemaksa, izdienas piemaksa, kas var nākt klāt, tā ir pēc trīs gadiem un viņa var nākt klāt tūlīt 7 procentu apmērā, kas ir 115 eiro. Bez tam, ja mēs runājam par atvaļinājumu pabalstiem... sociālajām garantijām, tad šai te grupai tas varētu būt 494,10 eiro. Tātad tas būtu vienreiz gadā. Un, ja mēs runājam šo te specifisko bērna invalīda gadījumā, tad šajā gadījumā tā māte savam bērnam dabūtu 823,50 eiro vienreiz gadā. Tad ir sociālās garantijas kompensācijas redzes korekcijas līdzekļu iegādei — 120 eiro trīs gadu laikā un ir kvalificējama veselības apdrošināšana, kas droši vien varētu būt ap 260 eiro. Protams, tad ir tas ilgākais ikgadējais atvaļinājums, ko arī ir nedaudz grūti salīdzināt, jo mēs īsti nepārzinām, kas ir pieņemts un kādās salīdzināmās institūcijās un par izdienas pensiju mēs arī runājam. Un vienkārši saliekot visu šo kopā, man nu nekādi nesanāk... teiksim tā... ja augsti kvalificēts ierēdnis juridiskajā profesijā valsts pārvaldē dabū pusi no tā,

tad es esmu vēl vairāk uztraukusies par valsti, kā līdz šim. Man šķiet, mums vienkārši cipari neklapē. Es gribētu saprast, no kurienes jums nāk šī informācija.

I. Tralmaka.

Šī informācija... ir tāds smieklīgs fakts, ka šorīt Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapa bija neatverama... man kaut kur ir šie dati, es vakar vakarā apskatījos vidējo algu, kas ir vidējā... viņu sauc: vispārējās valdības sektora alga... Un, ja mēs runājam pret šo te 12. mēnešalgu kategorijas maksimālo apmēru, viņa ir 1,9 šobrīd. Ja mēs runājam tiešām par šiem pašiem jaunākajiem datiem, kas ir 2017. gada jūnija dati, ja es nemaldos. Es varu precizēt vēlāk, ja mājaslapa darbosies, bet, kā jau vienmēr, tādas lietas gadās, bet, ja es pareizi atceros, tad šī te vidējā alga bija kaut kur 830... aptuveni šajās robežās. Un tas ir tāds 2017. gadā vērojams saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem tāds pieaugums. Manā atbildes rakstā ir nedaudz senāki dati tāpēc, ka viņš ir sniegts februārī, bet tie ir tie atsauces dati, ko es esmu sniegusi.

S. Harbaceviča.

Tad precizējoši. Es saprotu, ka tas ir vidējais visam valsts sektorā strādājošajiem... tā tad tas principā iekļauj... es nezinu, sākot no apkopējas un beidzot ar valsts sekretāru... jeb tie ir visi tie ierēdņi, vai kas tas ir. Vienkārši, kā tas samērojās ar to kvalificēto juristu salīdzinājumu?

I. Tralmaka.

Tas ir tas tiešās pārvaldes darbinieki. Tā ir tā vidējā alga. Tas vairāk ir ar... atsauces uz to, ka viens no piedāvājumiem ir samērot tiesnešu algu ar vidējo algu. Un, ja mēs skatāmies pārvaldes vidējo algu, tad tā ir tā alga, un šobrīd viņa ir aptuveni 1,9 robežās.... tas koeficients būtu 1,9, nu... aptuveni tā. Tā ir tā atsauce, ko es izmantoju.

S. Harbaceviča.

Ar nākotnes domu... Jā, skaidrs. Paldies.

I. Ziemnele.

Paldies. Paldies Tralmakas kundzei

Kolēģi, mēs varētu vēl uzsākt pieaicināto personu noklausīšanos.

Tā tad vēlreiz atgādināšu. Piedāvātā secība ir Tieslietu ministrija, Finanšu ministrija, Latvijas Republikas Tiesībsargs, Ģenerālprokuratūra, Latvijas tiesnešu biedrība, Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība, zvērināts advokāts Edgars Pastars, Valsts kontrole un eksperte Riebas kundze.

Jā, lūdzu!

I. Tralmaka.

Es gribētu lūgt uzklausīt Valsts kontroli pēc ministrijām, jo tematiski varbūt būtu atbilstošāk klausīties Valsts kontroles atzinumus.

I. Ziemele.

Proti, jūs piedāvātu noklausīties Valsts kontroles pārstāvi pēc Tieslietu un Finanšu ministrijām.

I. Tralmaka.

Jā, paldies, tas būtu...

I. Ziemele.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvei būtu kādi iebildumi?

S. Harbaceviča.

Nē.

I. Ziemele.

Tiesneši, kādā kārtībā mēs lemjam...? Nav iebildumu? Tad līdz ar to kārtība tāda arī tiek noteikta. Tieslietu ministrija, Finanšu ministrija, Valsts kontrole...

Tā. Tiesa aicinās Tieslietu ministrijas pārstāvi – Finanšu un administratīvā departamenta Budžeta nodaļas vadītāju Olitu Āboliņu sniegt Tieslietu ministrijas viedokli.

O. Āboliņa.

Labdien, godātā tiesa! Klātesošie!

Tieslietu ministrija savā vēstulē Satversmes tiesai tāpat pauda savu viedokli un līdzšinējo rīcību saistībā ar tiesnešu atalgojuma pārskatīšanu.

Tieslietu ministrija ir vienmēr klātesoša arī Tieslietu padomes sēdēs, un arī Tiesu administrācija piedalās šajās Tieslietu padomes sēdēs. Un tiesnešu algu jautājums ir skatīts Tieslietu padomē un Tieslietu ministrija ir aktīvi līdzdarbojusies, lai veicinātu un atbalstītu Tieslietu padomi tiesnešu atalgojuma sistēmas pārskatīšanā.

Tostarp 2015. gadā Tieslietu padome vērsās pie Ministru prezidentes ar lūgumu pārskatīt tiesnešu atalgojuma sistēmu, un 2015. gada 24. martā arī Tieslietu ministrija saņēma no Ministru prezidentes uzdevumu pārskatīt tiesnešu atlīdzības sistēmu. Tika izveidota darba grupa, kur bija gan Tieslietu padome, gan Finanšu ministrijas pārstāvji, tostarp arī Tiesu administrācija piedalījās un Tieslietu ministrija un tika izstrādāts modelis un faktiski vienojās jau darba grupa pamatā pie koncepta, ka tiesnešu atalgojums būtu jāatsaista no 12. mēnešalgu grupas un jāpiesaista

ekonomiskam rādītājam, tātad vidējai valstī strādājošo mēnešalgai, un šādi scenāriji tika arī izveidoti. Runa bija par atšķirīgiem, par dažādiem šiem te koeficientiem gan ar augstākām algām, gan ar zemākām, salīdzinot juristu profesiju, un koeficients svārstījās no 2,99 līdz 4,31. Tieslietu padome savā lēmumā atbalstīja vidējā valstī strādājošā mēnešalgai piesaistīt 4,31 koeficientu, kas arī izpaužas Tieslietu padomes lēmumā, kas ir arī pieejams un nosūtīts Satversmes tiesai.

Un, sagatavojot 2017. gada budžeta pieprasījumu, Tieslietu ministrija arī iesniedza politikas iniciatīvu par tiesu sistēmā strādājošo mēnešalgu pārskatīšanu un valdībā tika atbalstīta šī prioritāte, un, izskatot 2017. gada budžeta pieprasījumu, 2018. gadā tika piešķirts papildus finansējums, vadoties no aprēķina, ka tiesneša mēnešalga tiek piesaistīta vidējā valstī strādājošo mēnešalgai ar koeficientu 3,27. Un 2018. gadam ir atbalstīts finansējums šādam modelim.

Tālākā gaitā bija no Tieslietu ministrijas puses nodrošināt normatīvo regulējumu šim, un Tieslietu ministrija izstrādāja grozījumus Atlīdzības likumā, es tā viņu saīsināti nosauktu, un tika iesniegti saskaņošanai Finanšu ministrijā. Tomēr likumprojekts netika virzīts tālāk Ministru kabinetā, paredzot, ka tiks turpmāk strādāts pie šī te atlīdzības modeļa tiesnešiem, acīmredzot, citā variantā.

Tas man tā kā no Tieslietu ministrijas īsumā būtu viss. Ja ir kādi jautājumi...

I. Ziemeļe.

Paldies, Āboliņas kundze. Tiesnese Osipova jums uzdos jautājumus.

S. Osipova.

Paldies par lielisku lakonisku un precīzu ekskursu tajā, ko Tieslietu ministrija kopā ar Tieslietu padomi ir darījusi, lai tiesnešu algas tiktu pārskatītas.

Sakiet, lūdzu, kur jūs redzat esošās sistēmas trūkumus un vai jūsuprāt varētu runāt par neatbilstību Satversmes 83. un 107. pantam pie esošās sistēmas. Jo, lai gan gadiem jūs esat strādājuši, lai kaut kas mainītos, mainījies joprojām nekas nav un tātad apstrīdētās normas ir spēkā.

O. Āboliņa.

Par sistēmisku atbilstību un konstitucionālo... es jums tā kā laikam nevarēšu...

S. Osipova.

Tad kāpēc tiek strādāts pie tā, lai grozītu sistēmu? Kur redz nepilnības šajā pastāvošajā sistēmā Tieslietu ministrija?

O. Āboliņa.

Tieslietu ministrija šajā situācijā darbojas kā Tieslietu padomes izvirzītā uzdevuma virzītāja.

S. Osipova.

Tātad tie argumenti, kurus min Tieslietu padome, tos argumentus par pietiekami pamatotiem atzīst arī Tieslietu ministrija un te ir šī sadarbība, ka Tieslietu ministrija tātad Tieslietu padomes uzdevumā darbojas, lai pārskatītu tiesnešu algas.

O. Āboliņa.

Jā.

S. Osipova.

Vai Tieslietu ministrijai ir skaidrs, ka gan apstrīdētā norma, gan arī šeit viens no variantiem, kas varētu tikt tālāk attīstīts, ir šī tiesnešu mēnešalgu piesaiste 12. amatu grupai... algu grupai... Vai Tieslietu ministrijai ir skaidrs, kāpēc 12. mēnešalgu grupa? Pēc kādiem kritērijiem? Saeima pamatoja, kāpēc. Tieslietu ministrija piekrīt? Nepiekrīt?

O. Āboliņa.

Tieslietu ministrija piekrīt Saeimas argumentam uz to brīdi, kad tas bija 2011. gadā, kad tika iekļauti tiesneši šajā vienotajā atlīdzības sistēmā, tad...

S. Osipova.

Tieslietu ministrija neiebilda... tas tika saskaņots ar jums?

O. Āboliņa.

Jā.

S. Osipova.

Un šobrīd pie tiem projektiem, kas ir virzīti, arī joprojām saglabājas šī piesaiste 12. mēnešalgu grupai?

O. Āboliņa.

Nē, turpmākiem nē. Kā jau es minēju, vidējā valstī strādājošo mēnešalga. Tātad darba grupā jau sākotnēji... atteikties no piesaistes 12. mēnešalgu grupai.

S. Osipova.

Tad šis projekts tagad tālāk...

O. Āboliņa.

Šobrīd netiek virzīts.

S. Osipova.

Tiks strādāts pie jauna projekta? Tā pati grupa, kas izstrādāja šo?

O. Āboliņa.

Grūti pateikt.

S. Osipova.

Vairs nē?

O. Āboliņa.

Nē, grupa nē.

S. Osipova.

Tātad jau citā līmenī pie tā strādās.

Tā. Vai jūs uzskatāt, ka Tieslietu ministrija, kas šobrīd ar pastāvošajām algām tiesu sistēmai ir iespējams piesaistīt kompetentākos amatu kandidātus?

O. Āboliņa.

Ir noteikti atlases kritēriji likumā "Par tiesu varu" un, ņemot vērā pieteikumu skaitu uz vienu vakanci, uzskatu, ka ir iespēja atlasīt kompetentākos.

S. Osipova.

Vai jūs esat vērtējuši, kas ir tie, kas piesakās? Tas ir tas pats jautājums, ko es uzdevu Saeimai. No tiesu varai piederīgām institūcijām, amatpersonām ir atnākusi atbilde, ka pēdējos gados no viņiem neviens nav devies tiesneša amata virzienā, kas patiesībā būtu pieredzējuši profesionāļi, jau tiešu varai iepriekš piederējuši. Vai ir vērtējusi Tieslietu ministrija, kas ir tie kandidāti, kas piesakās uz vakancēm tiesnešu? Un cik atbilstoši tas vidusmēra... skaitliski jau veidojās tie cipari, bet cik atbilstošas personas ir tās, kas nāk?

O. Āboliņa.

Jā, nu Tieslietu ministrijas rīcībā nav šādas informācijas un šādi dati nav analizēti.

S. Osipova.

Tieslietu ministrija ir atbildīga par tiesu darbību Latvijā... Sakiet, lūdzu, vai jūsu pienākumos neietilpst izvērtēt arī to, kas tad ir tie, kas piesakās uz tiesnešu amatu? Vai jūs neesat padomājuši, ka vajadzētu izvērtēt tos tiesnešu amata kandidātus, lai saprastu? Jo tā plikā statistika ne par ko neliecina.

O. Āboliņa.

Man jāatvainojas, bet es nebūšu pilnvarota Tieslietu ministrijas vārdā uz šo atbildēt.

S. Osipova.

Skaidrs. Paldies.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Man bija jautājums. Jūs teicāt, ka tas izstrādātais modelis netika virzīts tālāk. Kādi varbūt bija tie galvenie apsvērumi, kas izskanēja, kāpēc nevirzīt tālāk?

O. Āboliņa.

Manā rīcībā man... es varbūt nepaudīšu šobrīd kā Tieslietu ministrijas... bet manā rīcībā nav informācijas par argumentiem. Vienīgi ko es no... līdz šim atbalstītā Ministru kabinetā un valdībā tāpat varu teikt... jau atbalstot to, ka pie šī te izstrādātā modeļa 2018. gadam tika piešķirts finansējums tiesnešu atlīdzības paaugstināšanai, jau izriet secinājums, ka tā vēlme pārskatīt ir un virzīties uz tienešu mēnešalgu pārskatīšanu ir visiem — gan likumdevējam, gan valdībai. Jautājums ir tikai par modeli.

I. Ziemeļe.

Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Paldies. Man viens neliels jautājums. Sakiet, pieteikuma iesniedzēju pārstāve minēja to sistēmu, kas ir izveidojusies, es pat teiktu, to principu, kas ir izveidojies, ka tiesu varai tāpat no budžeta pārpalikumiem tiek piešķirti līdzekļi. Sakiet, jums kā Tieslietu ministrijas pārstāvei, arī šāds iespaids ir izveidojies, ka tādā veidā veidojas tiesu varas budžets... kā pārpalikums no tā, kas paliek pāri?

O. Āboliņa.

Nē, tā es neuzskatu, un tā es arī nevarētu teikt. It sevišķi, kas attiecas uz atlīdzību... tāpat atlīdzībai tiek piešķirts finansējums, kāds tas ir aprēķināts saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu vai citiem normatīvajiem aktiem un lai nodrošinātu atlīdzības likumā noteikto atalgojumu gan tiesnešiem, gan tiesu darbiniekiem, finansējums tiek piešķirts un ir pietiekošs.

D. Rezevska.

Paldies.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Mans jautājums ir tikai, lai precizētu Tieslietu ministrijas pozīciju, lai man būtu skaidrs, kāda ir Tieslietu ministrijas pozīcija. Tieslietu ministrija ir atzīta par pieaicināto personu šajā lietā. Jums bija nosūtīts gan Tieslietu padomes iesniegtais pieteikums, gan arī Saeimas atbildes raksts. Jūs teicāt, ja es pierakstīju pareizi, ka jūs darbojaties Tieslietu padomes uzdevumā. Tieslietu ministrija darbojas Tieslietu padomes uzdevumā. Es gribēju precizēt, jo no Tieslietu ministrijas atbildes raksta neizriet Tieslietu ministrijas pozīcija. Tur ir rakstīts daudz... sniegta informācija, ko jūs esat darījuši, bet nav sniegts viedoklis, vai, jūsuprāt, tas atbilst Satversmei vai neatbilst Satversmei. Vai no tā, ka jūs sakāt, ka jūs darbojaties Tieslietu padomes uzdevumā izriet, ka jūs piekrītat pieteikuma iesniedzējas pozīcijai vai citai pozīcijai?

O. Āboliņa.

Uz to es jums nevarēšu atbildēt.

G. Kusiņš.

Vai jāsaprot, ka Tieslietu ministrijai tad nav viedokļa? Jūs esat Tieslietu ministrijas pārstāve šajā tiesā.

O. Āboliņa.

Es kā Tieslietu ministrijas pārstāve netiku pilnvarota acīmredzot līdz galam izvērtēt šo te konstitucionālo momentu atbilstību Satversmei.

G. Kusiņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies. Man arī būs vēl viens jautājums. Jūs runājāt par šo jauno modeli, kuru jūs paši izstrādājāt un kurš nevirzās uz priekšu un virzās kaut kas cits. Sakāt, lūdzu, tajā brīdī, kad jūs strādājāt pie šīm jaunajām idejām, iespējamajiem jaunajiem modeļiem... es tagad par modeli negribu runāt, manā skatījumā tas nav tas būtiskākais... No kādiem principiem jūs vadījāties, piedāvājot kaut ko citu? Kas bija tie vadošie principi, kas jums deva virzību?

O. Āboliņa,

Jā, tas vadošais princips izveidojot darba grupu, protams, primāri tas bija Ministru prezidentes...

I. Ziemele.

Tas ir uzdevums, tas nav princips... principus mēs meklējam Satversmē.

O. Āboliņa.

Princips bija salīdzināt un tiesneša atalgojumu piemērot valsts pārvaldē strādājošo mēnešalgām.

I. Ziemele.

Bet sakāt, lūdzu, kāpēc valsts pārvaldei? Kāpēc jūs nevadījāties no tiesneša statusa? Jo tiesneša statuss ir kaut kas tāds, kas ir jāpiepilda ar saturu, lai nodrošinātu tiesu varas neatkarību. Jūs tādā plāksnē neskatījāties uz konkrētiem risinājumiem?

O. Āboliņa.

Jā, tieši šī iemesla dēļ arī tika izvēlēts risinājums nepiesaistīt valsts pārvaldē strādājošo mēnešalgu grupām, bet izvēlēties valstī strādājošo vidējo mēnešalgu, piesaistot attiecīgu koeficientu.

I. Ziemele.

Jā, sapratu. Paldies.

Tā, kolēģi... vēl mums ir atlikušas dažas minūtes lietas dalībniekiem dažiem jautājumiem, ja es tā varētu norādīt. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvei? Būtu kāds jautājums?

S. Harbaceviča.

Āboliņas kundze, ja jūsu rīcībā ir informācija... Vai jūs mums varētu pastāstīt par to, teiksim, kādi lēmumi attiecībā par šīs sistēmas finansēšanu tika pieņemti

8. septembra Ministru kabineta sēdē? Jeb varbūt tas ir kaut kas, kas mums tālāk ir jāprasa Finanšu ministrijai?

O. Āboliņa.

8. septembra Ministru kabineta sēdē pēc manā rīcībā esošās informācijas, tiešām, ar pilnu protokolu es neesmu iepazinusies, bet 8. septembra sēdē, skatot turpmāk šo te tiesnešu atalgojuma palielinājumu, 2020. gadam, papildus piešķirtajam finansējumam, tika atbalstīts vēl papildus finansējums 2020. gadā, lai vēlreiz pārskatītu tiesnešu mēnešalgas.

S. Harbaceviča.

Jā... un vai tika pieņemti kādi lēmumu attiecībā par šo te vidējās algas sistēmu... teiksim, par vadīšanos no...

O. Āboliņa.

Nē.

S. Harbaceviča.

Skaidrs. Jā.

Vienkārši man ir mazlietiņ cita informācija... man ir izveidojies priekšstats, ka te varētu atkal precizēt ar Finanšu ministrijas pārstāvi, ka, teiksim, mums nākamajiem gadiem ir iedota nauda un tad, izejot no šīs naudas daudzuma, mēs tad rēķinām, ko nu kurā gadā mēs varam atļauties attiecīgi algām. Un tā ir arī tā manis sistēmiskā problēma. Bet varbūt tiešām es lūgšu arī Finanšu ministrijas pārstāvi pēc tam precizēt.

I. Ziemeļe.

Tralmakas kundze, lūdzu.

I. Tralmaka.

Man nebūs jautājumu.

I. Ziemeļe.

Nebūs. Paldies, Āboliņas kundze un tiesas sēdē es pasludinu pārtraukumu līdz pulksten 14.00. Paldies.

(Pārtraukums.)

I. Ziemeļe.

Lūdzu, sēdieties!

Mēs turpinām tiesas sēdi lietā Nr. 2016-31-01.

Pirms mēs aicinām nākamo pieaicināto personu, es dodu vārdu tiesnesei referentei.

S. Osipova.

Lai pilnīgāk izskatītu lietu, būtu jānoskaidro no Tieslietu ministrijas arī tiesību politiski jautājumi, uz kuriem atbildēt pilnvarotā pārstāve nebija pilnvarota, tāpat būtu nepieciešams noskaidrot Tieslietu ministrijas viedokli par to, vai apstrīdētās normas atbilst Satversmes 83. un 107. pantam, un tāpēc es ierosinu uz nākamo tiesas sēdi 26. septembrī pieaicināt tieslietu ministru.

I. Ziemele.

Lietas dalībniekiem nav iebildumu?

S. Harbaceviča.

Nav iebildumu.

I. Ziemele.

Tiesnešiem? Nav.

Tādējādi tiesa nolemj uz nākamo tiesas sēdi aicināt tieslietu ministru.

Tā. Kolēģi! Atbilstoši kārtībai, par kuru tiesa lēma, nākamā pieaicinātā persona ir Finanšu ministrijas pārstāve Finanšu vadības un metodoloģijas direktore Daiga Gulbe. Lūdzu, Gulbes kundze!

D. Gulbe.

Godātā tiesa! Finanšu ministrija jau kopumā savu viedokli ir sniegusi atbildes vēstulē, kas ir jums nosūtīta un arī ir pieejama lietā.

Īsumā. Mēs, Finanšu ministrija savā viedoklī secinām to, ka pievienojamies Saeimas paustajam viedoklim par šīs lietas būtību un Saeimas paustiem argumentiem.

Ņemot vērā to, ka tika jau daudz diskutēts šodienas sēdes pirmajā daļā par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma šīm te normām, kuras tiek piemērotas, kā tiek noteikts arī atalgojums gan valsts pārvaldē, gan tiesnešiem, es īsumā savā runā vēlēties pievērsties finanšu jautājumiem.

Jau 2016. gadā Finanšu ministrija vairākkārt piedalījās Tieslietu ministrijas organizētajās sanāksmēs, lai diskutētu par tiesnešu, tajā skaitā tiesu darbinieku, atalgojuma sistēmas izmaiņām. Un, lemjot jau par 2017. gada budžetu, tika rasti līdzekļi un risinājumi tiesu sistēmas darbinieku atalgojuma palielināšanai. 2016. gadā tas bija viens no prioritārajiem uzdevumiem, bet, protams, tika domāts un arī jau sākts risināt jautājums par to, kā varētu mainīt vai atsaistīt tiesnešu atalgojumu no valsts

pārvaldes 12. mēnešalgu grupas, šis te skalas. Un līdz ar to arī jau tika nolemts, ka 2018. gada budžetā, kas konkrēti tika iekļauts valsts vidēja termiņa budžeta ietvara likumā 2017.-2019. gadam, šis finansējums jau tika paredzēts. Tas nozīmē, ka papildu finansējums jau tika plānots jau tātad šobrīd uz 2018. gadu.

Jau gatavojot arī budžeta pieprasījumus, protams, Finanšu ministrija saņēma arī no Tieslietu ministrijas budžeta pieprasījumus, ka ir papildus finansējums nepieciešams tieši tiesnešu algu palielinājumam un šobrīd, kā jau arī iepriekš tika runāts, Tieslietu ministrijas pārstāve minēja, ka 8. septembra sēdē, Ministru kabineta sēdē, valdība lēma un tika tātad pieņemts šis te lēmums, ka papildlīdzekļi tiek arī piešķirti tiesnešu atalgojuma palielināšanai jau 2020. gadā. Tātad 2018. gadā tātad jau ir šis palielinājums 6,9 miljoni jau iestrādāts budžeta projektā. Protams, par to vēl lems Saeima, bet šobrīd Ministru kabinets to ir atbalstījis. Tas nozīmē, ka arī 2019. gadam ir šis te budžeta palielinājums tiesnešu atalgojuma nodrošināšanai un arī 2020. gadam.

Kā veidojās šis aprēķins? Un kā vispār šis te modelis? Finanšu ministrija, protams, ir atvērta un arī mēs diskutējam par tiesnešu atalgojuma piesaistes modeļa maiņu, kāds būtu labākais risinājums, lai varētu atsaistīt no 12. mēnešalgu grupas, kas šobrīd pastāv normatīvajā regulējumā. Un mēs piedāvājam šo te modeļa maiņu, atsaistot no 12. mēnešalgu grupas un nosakot konkrētu bāzes tiesneša algu. Kā šobrīd, tas ir 1647, kas ir 12. mēnešalgu skala, līdzīgi kā ir juridiskā dienesta vadītāja mēnešalgas atalgojuma šis te lielums un kāds tas šobrīd arī ir šai te piesaistei. Šobrīd piedāvājums ir noteikt konkrētu bāzes atalgojuma lielumu un, veicot šos te aprēķinus, cik ir 2018. gadā, tas ir, jau nākošajā gadā, paredzēti papildus līdzekļi, šis palielinājums pieņemot tā uz šo tiesnešu skaitu, kāds tiek modelēts, kāds ir šobrīd, pieaugums ir par 19 procentiem mēnešalgas pieaugums tiesnesim.

Un tālāk, modelējot uz 2020. gadu, šis pieaugums jau varētu būt vēl klāt 12 procenti, 2019. gadā tomēr šai te bāzes algai paliekot nemainīgai.

Šobrīd esošais piedāvājums paredz, ka šo te bāzes mēnešalgu mēs iekļaujam gadskārtējā Valsts budžeta likumā, gan Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā, kas zināmā mērā arī nodrošina šo te vismaz trīs gadu periodu, kas ir arī piesaistīts jau ar finansējumu un kas jau ir paredzēts tātad trīs gadus uz priekšu.

Ņemot vērā to, ka šobrīd jau mūsu valstī arī Valsts prezidenta atalgojums tiek noteikts Valsts budžeta likumā atsevišķā pantā ar konkrētu mēnešalgas lielumu, kas tiek fiksēts, tas varētu būt kā viens no piedāvājumiem šobrīd, kā varētu mainīt šo te atsaisti no valsts pārvaldes iestāžu juridiskā dienesta vadītāja atalgojuma.

Protams, šobrīd diskusijas vēl turpināsies gan ar Tieslietu ministriju un jautājums, protams, ir jāizdiskutē no dažādiem aspektiem, bet šobrīd tas ir risinājums, un tiešām jau valdība ir arī lēmusi šo te papildus finansējumu piešķirumu 2018.–2020. gadam.

Paldies. Tas īsumā viss par finansiālajiem aspektiem.

I. Ziemele.

Paldies jums.

Tiesnešu jautājumi. Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā. Jūs stāstāt par to projektu, kas šobrīd tiek virzīts tālāk, kas varētu nākotnē mainīt tiesnešu atalgojumu. Mums šobrīd izskatāmās lietas ietvaros ir jāstrādā ar to, kas mums ir uz šo brīdi.

Sakiet, lūdzu, vai tā ir taisnība, ka Finanšu ministrijas rīcībā ir salīdzināmas tabulas par visu valsts pārvaldē strādājošo algām?

D. Gulbe.

Finanšu ministrijas rīcībā ir informācija par 58 tūkstošiem valsts tiešās pārvaldes iestādēs strādājošajiem ar dažiem izņēmumiem.

S. Osipova.

Paldies. Es arī esmu redzējusi tās tabulas un tāpēc es, balstoties uz to, ka jūsu rīcībā ir šī informācija, man gribētos zināt, kā jūs viņu izmantojat, tajā skaitā gatavojot atbildes rakstu šoreiz tiesai, jo atbildes rakstā ir minēts, ka štlīdzības likumā paredzētajām piemaksām nav patstāvīga rakstura, bet jūs redzat, kas tiem cilvēkiem tiek izmaksāts arī 12. mēnešalgu grupā un ka tās izmaksas ir patstāvīgas mēnesi no mēneša, gadu no gada.

D. Gulbe.

Tā gluži nevar apgalvot. Ne pilnīgi visiem strādājošajiem, amatpersonām un darbiniekiem... piemaksas nav simtprocentīgi visiem.

S. Osipova.

Nu, protams, ka visiem nē. Es domāju, ka tiem, kam ir zemāk par 12. grupu un kuriem pacēla uz augšu, varbūt arī nav, bet tā līmeņa... mēs konkrēti skatījāmies lietu gatavojot 12., 13., 14., kur arī atrodas cilvēki pēc kompetences un rakstura lielumiem līdzīgi 12. grupai amatpersonas, bet viņi ir izcelti ārā, lai tiktu ārā no tiem griestiem, un tur šīs piemaksas ir. Tātad Finanšu ministrijas rīcībā šīs salīdzinošās tabulas ir. Vai jūs signalizējat citām ministrijām, ka viņi varbūt neievēro finanšu disciplīnu ar šīm regulārajām piemaksām, kur viņas ir?

D. Gulbe.

Protams. Mēs, sagatavojot valsts budžeta projektu un izskatot papildus finansējuma pieprasījumus, kas ir nepārtraukti Finanšu ministrijā, jā, mēs sekojam līdzī, kāda ir situācija valsts pārvaldes iestādēs gan ar atlīdzību, gan ar algu lielumu, gan ar piemaksām. Mēs sekojam tam līdzī.

Un, atbildot vēl varbūt uz jautājumu, patiešām es esmu arī paņēmusi līdzī 21. saimes, kas ir juridiskā saime, 12. mēnešalgu grupa par amatiem... gan tikai ministriju centrālajos aparātos un šobrīd ir kopā 19 tātad amatpersonas, vidējā mēnešalga 1579, tas ir laika periodā no 1. janvāra līdz 31. jūlijam šie dati...

S. Osipova.

Un cik šie cilvēki vidēji ir saņēmuši atlīdzībā pie šādas mēnešalgas?

D. Gulbe.

Lielākā vidējā piemaksa — 716, mazākā — 93.

S. Osipova.

Tātad tās ir vidējās piemaksas.

D. Gulbe.

Jā, bet tas nav 60 procentu apmērā no mēnešalgas. Tā kā tas ļoti variē un ir dažādi. Tas tiešām ir atkarīgs no katra konkrētā darbinieka vai amatpersonas ieguldījuma.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, vai šādā veida ministrijas, cenšoties noturēt labus darbiniekus, viņiem kompensē viņu amatalgas reālo vērtību?

D. Gulbe.

Runājot par reālo vērtību, tas ir ļoti diskutējams jautājums. Ko nozīmē reālā vērtība? Protams, viss ir salīdzināms. Savstarpēji salīdzināms un principā valstī jau tiek noteikta tikai minimālā mēnešalga, kas patiešām tiek noteikta ar normatīvo regulējumu. Pārējais, protams, viss ir gan vidēji, gan reāli, gan salīdzināms, gan šīs te piemaksas, jo šobrīd, kā jau es teicu, šīs ir iespējas, ko dod likums, ko paredz likums... iespējas darbiniekiem samaksāt par labu darbu, par labu, efektīvu ieguldījumu, par konkrētiem darba uzdevumiem, par panākumiem un tādēļ arī šīs piemaksas variē.

S. Osipova.

Skaidrs. Tālāk atkal balstoties... tāpat rakstiski jūsu sniegtajā viedoklī pastāvošā atlīdzības sistēma nodrošina, ka valsts tiešās pārvaldes iestāžu juridiskās funkcijas veicēju algu paaugstināšanas gadījumā pieaug arī tiesnešu mēnešalgas. Mēs redzam, ka faktiskais atalgojums juridisko funkciju veicējiem vidēji gadā ir pieaudzis un pēdējos trīs gadus viņš ir stabili turējies no kaut kur 20 procentiem virs noteiktās mēnešalgas un uz augšu. Tas nekādā veidā nav atspoguļojies tiesnešu mēnešalgās.

D. Gulbe.

Jā. Es atbildēšu konkrēti. Šobrīd iet runa par normatīvo regulējumu, kas pasaka, ka valstī tiek noteikta šī te mēnešalgu skala no 1 līdz 16. 12. mēnešalgu grupa nozīmē šī te nodaļu vadītāja... ne tikai juridiskais dienests, bet arī citās jomās... un pēdējo gadu laikā, ņemot vērā to, ka valstī ir palielināta minimālā alga, līdz 10. mēnešalgu grupai, tāpat no 1. līdz 10. mēnešalgu grupai skala maksimālā mēnešalgu grupās tika palielināta un mainīta. Sākot no 11. līdz 16. maksimālā mēnešalga noteiktā likumā netika mainīta, tas nozīmē, ka arī 12. mēnešalgu grupai, ja darbinieks, piemēram, strādā kā juridiskās nodaļas vadītājs un viņš saņem šo te maksimālo mēnešalgu 1647, tad nav nekāda tiesiska pamata šajā amatā viņam palielināt algu.

S. Osipova.

Vai jūs nesat auditējuši, vai ministrijas šos cilvēkus, lai noturētu darbā, nav viņus pārcēlušī ar tiem pašiem pienākumiem citā amatalgu grupā?

D. Gulbe.

Ar tādiem pašiem pienākumiem... tas ir jāanalizē.... protams, ka nē.

S. Osipova.

Tālāk es saprotu, ka Finanšu ministrijai bija iebildumi pret to ieceri, kas nāca no Tieslietu ministrijas — tiesnešu mēnešalgas piesaistīšana vidējai algai valstī. Kā Finanšu ministrija ir teikusi, ka tas nav atbalstāms, jo fiskāli nozīmīgai valsts pārvaldes sektorā nodarbināto daļai izdevumu atalgojumi pieaugtu automātiski, atbilstoši likumā iestrādātajam algoritmam, nevis to noteiktu diskrecionāri lēmumi, izvērtējot budžeta iespējas. Pieaugot vidējai algai, pieaug nodokļu ieņēmumi, kai tas ir vienīgais iebildums, kāpēc Finanšu ministrija iestājās šajā jau virzītajā projektā, kur darbojās Tieslietu ministrija un tiesneši, lai piesaistītu vidējai mēnešalgai?

D. Gulbe.

Jā, Finanšu ministrija uzskatīja, ka, piesaistot konkrētam makroekonomiskam rādītājam, bet konkrēti un tieši vidējai darba algai, tas nozīmē, ka piesaista jau lielam, kuram vidējā alga tiek piesaistīta. Tas nozīmē, ka arī citur mēs neesam praksē redzējuši, ka piesaista vidējai darba samaksai konkrēti kaut kādu lielumu, makroekonomisku lielumu. Un tas nebūtu pareizākais piesaistes veids.

S. Osipova.

Skaidrs. Vai šobrīd es pareizi jūs sapratu, ka tas projekts, ko atbalsta Finanšu ministrija, ir tas, ka tiks noteikta speciāla tiesnešu alga, bāzes alga, kas attieksies tikai uz tiesnešiem un viņa netiks salīdzināta ar citos valsts sektoros strādājošajiem?

D. Gulbe.

Jā, jūs pareizi sapratāt.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, kā pie šī projekta... cik viņa būs statiska tā tiesnešu bāzes alga? Vai šeit būs ielikts kaut kāds algoritms, lai vēlāk viņa būtu konkurētspējīga arī šī bāzes alga pēc gadiem sešiem... kā šī sistēma, teiksim, sešus gadus nav pārskatīta attiecībā uz mūsu algu grupu?

D. Gulbe.

Tā, protams, ir elastīgāka sistēma, pārskatot tikai vienu konkrētu bāzes algu, un to var darīt reizi trijos gados vai reizi divos gados, kas būtu adekvātāk.

S. Osipova.

Vai tas tiek iestrādāts projektā, šāda ideja?

D. Gulbe.

Šobrīd vēl nē, bet šobrīd mūsu ideja ir fiksēt šo te trīs gadu periodu.

S. Osipova

Paldies.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Man jums ir divi jautājumi. Finanšu ministrijas sniegtajā viedoklī jūs par pamatotu norādīt, ka piemaksu piešķiršanai atlīdzības likumā ir noteikta stingra kārtība. Tiktāl es jums, neapšaubāmi, varu piekrist. Un vienlaikus ir arī tas, uz ko tiesnese Osipova norādīja, ka atlīdzības likumā paredzētajām piemaksām nav patstāvīga rakstura. Ņemot vērā, ka jūsu rīcībā ir šie dati par visu atalgojumu, sakiet, lūdzu, kad, jūsuprāt, tad būtu jāuztver, ka tā nav patstāvīga rakstura? Nu, gadā ir divpadsmit mēneši... Ja mēs redzam, ka ir katru mēnesi piemaksa, tad, jūsuprāt, tā nav patstāvīga rakstura jeb teiksim, gadā ir vienpadsmit mēnešos vai desmit mēnešos ir... Kad jūs uzskatāt, ka nav patstāvīga rakstura?

D. Gulbe.

Patstāvīga rakstura ir tad, ja ir katru mēnesi

G. Kusiņš.

Ja ir divpadsmit mēnešus gadā un katru mēnesi, tad ir patstāvīga?

D. Gulbe.

Jā.

G. Kusiņš.

Un ka ir vienpadsmit mēnešus? Tad, jūsuprāt, nav patstāvīga rakstura? Tad to tā nevarētu uzskatīt?

D. Gulbe.

Jautājums ir pārāk sarežģīts...

G. Kusiņš.

Nu, viedokļi var atšķirties.

Otrs jautājums ir... no jūsu viedokļa... Jūs norādījāt, arī atbildot uz iepriekšējo jautājumu, ka piesaistīšana vidējai algai nebūtu atbalstāma. Atlīdzības likums šobrīd paredz atsevišķām valsts amatpersonām šādu... jūsu piedāvātais variants ir pielīdzināt vienai – Valsts prezidentam, kam tas ir citā likumā noteikts. Sakiet, lūdzu, kāpēc tad jūs uzskatāt, ka vidējā alga nav pareizi... tad minimums nav pareizs... vai vēl kaut kas tāds? Kas tad būtu tas nepareizais?

D. Gulbe.

Mēs nepiesaistīsim konkrēti kā konkrēti prezidenta algai šo bāzes algu, bet vienkārši princips ir līdzīgs, kā nosaka Valsts prezidentam. Bet bāzes alga tiks noteikta šobrīd esošo 1647 palielinot par 19 procentiem.

G. Kusiņš.

Jā, es varbūt precizēšu savu jautājumu. Jūsu viedoklī ir rakstīts, ka piesaistīšana vidējai algai valstī neesot atbalstāma. Un vienlaikus ir rakstīts: lai arī atsevišķām augstām valsts amatpersonām šobrīd tā ir, tad jautājums: jūs pārskatīsiet arī tiem, kam ir šāda piesaiste vai kā jūs esat iecerējuši? Vai, teiksim, vieniem drīkst un otriem nē.

D. Gulbe.

Jautājums vispār par piesaisti un darba samaksas noteikšanu, protams, nav viennozīmīgs. Piesaiste vidējai tautsaimniecības algai Saeimas vēlētajām amatpersonām, par ko jūs jautājat... jā, ir šī te piesaiste simts vēlētajām amatpersonām un attiecīgi arī dažām neatkarīgām institūcijām. Par to pirms kāda laika jau bija ļoti plašas diskusijas, jo ir ļoti grūti arī noteikt kaut kādu piesaisti vēlētajām amatpersonām, jo pamatprincips ir tāds, ka neviens nevar arī ietekmēt vai noteikt šīs te algas un vēlētas amatpersonas ir tikai simts. Tā varbūt ir arī atbilde, šie te fiskālie aspekti...

G. Kusiņš.

Tas skaits ir izšķirošs...

D. Gulbe.

Jā, arī tas skaits ir izšķirošs... protams... Jo, ir tomēr arī jāvērtē... atalgojums zināmā mērā ir arī makroekonomisks lielums. Un šis ir jāvērtē arī no citiem aspektiem. Gan no ekonomiskā, gan no efektivitātes. Un, lai privātā sektorā vispār noteiktu atalgojuma lielumu, ir jāizvērtē šī te efektivitāte un produktivitāte. Un tas nozīmē, ja Finanšu ministrijai ir jāvērtē arī šie te finansiālie aspekti un ekonomiskā situācija... ja pilnīgi visiem valsts pārvaldē mēs varētu atļauties piesaistīt vidējai tautsaimniecības algai, nu, mēs nezinām, cik būtu jāmaksā nodokļu maksātājiem, lai varētu šo nodrošināt...

G. Kusiņš.

Mans jautājums nebija par visiem valsts pārvaldē... Un jūsu viedoklī arī nav rakstīts par visiem valsts pārvaldē... Jūsu viedoklī ir rakstīts, ka tiesnešu mēnešalgas piesaistīšana neesot atbalstāma. Pagaidām tad iznāk, ka vienīgais arguments ir, ka Saeimas deputātu ir simts un tiesnešu ir vairāk, tāpēc nē... Vai es pareizi saprotu?

D. Gulbe.

Nu, tas arī ir viens no aspektiem.

G. Kusiņš.

Ir vēl kāds?

D. Gulbe.

Nu, principā arī otrs aspekts.. Es saku, ka mēs esam pētījuši šo te atalgojuma politiku un sistēmu arī citās valstīs. Mēs neesam nekur saskārušies ar to, ka ir piesaiste vidējai tautsaimniecības algai... nu, tādā izpratnē... ir citiem rādītājiem jeb inflācijai, kas tā kā nodrošina šo te dārdzības koeficientu, bet vidējai tautsaimniecības algai... Tas nozīmē, ka tiek piesaistīts lielumam, kuram pats tiek piesaistīts, jo vidējā alga veidojas arī no visām algām — gan valsts pārvaldē, gan tautsaimniecībā, tajā skaitā arī tiesnešiem. Tad tas nozīmē, ka tiesnešu algu mēs piesaistām jau pie tiesnešu algu pieauguma. Tas ir tīri makroekonomiski.

G. Kusiņš.

Paldies. Vairāk nav jautājumu.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesnese Rezevska. Lūdzu!

D. Rezevska.

Jā, tā tad jūs minējāt, ka, protams, skatoties uz šo mēnešalgu apmēru, ir jāņem vērā jums kā Finanšu ministrijai it īpaši finansiālie aspekti, ekonomiskie aspekti... Bet tad man ir jautājums, vai jums kā Finanšu ministrijai, kura ir Finanšu ministrija demokrātiskā, tiesiskā valstī, nav jāņem vērā arī demokrātiskas, tiesiskas valsts princips, nosakot mēnešalgas un skatoties uz šo apmēru? Taisnīguma princips? Un mēs, protams, runājam arī par varas dalīšanas principu un tiesnešu neatkarības principu. Vai šie principi tad nebūtu jāņem vērā? Tikai finanšu un ekonomiskais? Vai tomēr kopsakarā tas viss ir jāskatās?

Un turpinot šo jautājumu uzreiz... es tieši gribētu paskatīties uz to, ko jūs rakstāt savā viedoklī. Tā tad jūs uzskatāt, ka nav atbalstāms, ja tiesnešu atalgojums pieaugtu automātiski, atbilstoši likumā iestrādātam algoritmam, bet būtu atbalstāms, ka noteiktu diskrecionāri lēmumi izvērtējot budžeta iespējas? Tad no visu šo nosaukto vispārējo tiesību principa viedokļa... un es gribētu uzsvērt tieši tiesas neatkarības principu... Kurš no šiem, jūsuprāt, tad ir atbalstāms? Tas, ka būtu viens, likumā noteikts algoritms? Vai tas, ka būtu diskrecionāri lēmumi atkarībā no budžeta

iespējām, kur mēs atkal nonākam pie tā, kā pieteikuma iesniedzēju pārstāve minēja par to sajūtu, ka tas budžets veidojas tiesu varai no tiem pārpalikumiem jeb atlikumiem.

Un uzreiz, lai man pēc tam vairs nav jūs jātraucē, otra jautājuma daļa ir... Tātad par 19 procentiem būs paaugstināta šī bāzes mēnešalga, ja? 19 procenti plus 1647. Tātad pēc tam, kad jūs atbildēsiet par principu ietekmi uz mēnešalgas lielumu, es gribētu, lai jūs arī paskaidrojat, kāpēc 19 procenti? Kā viņi ir veidojušies? Kā ir veidojies aprēķins, ka tā bāzes alga palielināsies tieši par 19 procentiem plus 12. kategorijai. Paldies.

D. Gulbe.

Nu, runājot par principiem. Protams, ka Finanšu ministrija skatās gan uz demokrātijas, gan arī uz taisnīguma principiem. Un patiešām arī uz taisnīguma principiem, jo Finanšu ministrijai ir grūti izlemt, kura ir prioritāte tajā brīdī, kuras nozares, arī citu nozaru algas vajadzētu pieaugt straujāk vai palielināt, vai pārskatīt šo visu sistēmu. Un tajā brīdī patiešām ir šis te godīgums un taisnīgums un mēs nevaram skatīties tikai uz vienu konkrētu nozari, kurā ir nepieciešams palielināt algas. Jāatzīst, ka ļoti daudzās nozarēs Latvijas valstī mēs zinām, ka ir nepieciešams palielināt gan veselības nozarei, kas šobrīd ir prioritāra, gan pedagogu reforma, gan tika arī pagājušajā gadā palielināts finansējums, lai varētu nodrošināt un ieviest iekšlietu sistēmā šo te reformu, kura arī gadiem gaidīja un arī nebija šis te atalgojuma pieaugums vairākus gadus. Un pagājušajā gadā tika piešķirts šis te palielinājums un nebūt nenozīmē, ka katru gadu šajā nozarē tagad tiks automātiski palielināts finansējums. Vienkārši Latvijā un arī šīs te algas attiecīgi.

Jā, nu šobrīd varbūt situācija attīstās strauji un arī atbildes rakstā, ko mēs gatavojām aprīlī, nebija šis te piedāvājums, ar kuru šodien es nāku un piedāvāju. Aprīlī vēl nebija šī piedāvājuma. Tāpēc arī tas atbildes raksts... nu, es šobrīd jau informēju par aktualitātēm.

Tālāk par...

D. Rezevska.

Par finansējumu tieslietu nozarē.

D. Gulbe.

Tieslietu ministrijas pārstāve jau atbildēja, ka nav tādas problēmas, kā tika minēts iepriekš. Es negribētu minēt šos vārdus, ka ir pārpalikumi finansējuma jomā, jo, sagatavojot budžeta projektu, pirmkārt, konstitucionālām iestādēm ir pilnīgi cita kārtība, kā tiek piešķirts finansējums, salīdzinot ar citām nozarēm. Un tā ir atšķirība, ka ja, teiksim... es varbūt varu ar piemēru pamatot... Ja katru gadu un arī šajā gadā

prioritāro pasākumu pieprasījums Finanšu ministrijā tika iesniegts vairāk kā 700 miljonu... tik daudz ir vajadzības, papildus vajadzības visām nozarēm un ļoti daudz šajos 700 miljonos arī bija pieprasījums vai vēlme pēc atlīdzības palielināšanas. Tad tikai 100 miljoni tika atbalstīti šajos prioritārajos pasākumos, jo vienkārši šī te finanšu rocība un objektīvā finanšu situācija neļauj vairāk piešķirt šos te papildu pieprasījumus un šīs te vēlmes apmierināt un reizēm patiešām tā ir grūta izšķiršanās, jo ir objektīva nepieciešamība. Bet finanšu rocība ir tāda, kāda tā ir.

Un līdz ar to jāsaprot tas, ka konstitucionālās institūcijas, šīs neatkarīgās institūcijas budžeta procedūrā ir atšķirīgas un viņām ir zināmā mērā prioritāte. Un šie finanšu pieprasījumi tiek apmierināti pārsvarā tikai tad, ja, protams, budžetā šī te fiskālā telpa ir galīgi niecīga.

I. Ziemele.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jūs noteikti zināt, ka šinī gadījumā, lai arī Satversmē visas tiesas ir vienlīdzīgas, budžeta procesā atšķirīgs ir tikai Augstākās tiesas un Satversmes tiesas budžeta process, pārējās tiesas pārstāv Tieslietu ministrija. Vai Tieslietu ministrijas šis pieprasījums, runājot par pārējām tiesām, tiešām tiek respektēts kā konstitucionālo orgānu pieprasījums ar Tieslietu ministrijas muti?

D. Gulbe.

Protams, ja normatīvais regulējums ir pamatā un... runājot par tiesnešu atalgojumu... ir nepieciešams šo te pieprasījumu apmierināt un ir arī Tieslietu ministrijas budžeta pieprasījums, tad tas, protams, nebūs prioritāro saraksta... netiks apmierināts... Jā, Tieslietu ministrija nav līdzvērtīga konstitucionālajām institūcijām.

S. Osipova.

Skatot tos algu aprēķinus, kas ir arī jūsu rīcībā, es redzu arī, ka Tieslietu ministrijas pārvaldes darbiniekiem algas ir mazākas nekā citās ministrijās un piemaksas ir mazākas, tā kā vispār tieslietu sistēma un Tieslietu ministrija mūsu valstī nav prioritāte, Finanšu ministrijai, izstrādājot projektus par naudas dalīšanu.

D. Gulbe.

Kā jau Saeimas pārstāve minēja, katra iestāde, tāpat arī ministrija, veido savu atlīdzības politiku, protams, normatīvā regulējuma ietvaros. Nu... katrā ziņā es papētīšu, bet mums nelikās tā, ka Tieslietu ministrijā būtu zemākas algas.

S. Osipova.

Mēs skatāmies gada ienākumus... šo lietu gatavojot, mēs apskatījāmies gada ienākumus pa amatālgu grupām personām, kas atrodas salīdzināmā stāvoklī, kurām ir pielīdzināti tiesneši un ministrijām ir ļoti atšķirīgi atalgojumi un Ārlietu ministrija viennozīmīgi ir līderos, bet tur ir speciāli apstākļi, bet arī citas ministrijas nebūt nav sliktākā situācijā, savukārt Tieslietu ministrijai šī vidējā gada atlīdzība ir ievērojami zemāka. Tas tā...

I. Ziemeļe.

Vēl bija jautājums tiesnesei Rezevska, uz kuru jūs neatbildējāt, par tiem 19 procentiem...

D. Gulbe.

Es jau sākumā stāstīju to, ka pagājušajā gadā jau tika nolemts, ka nākošā gada budžetā, tātad vidēja termiņa budžeta ietvarā, jau ir iekļauti 6,9 miljoni papildu finansējums. Tātad rēķinot šo 6,9 miljonu finansējumu papildus piešķirumu, mēs izrēķinām, ka, lai nodrošinātu tiesnešiem atalgojuma pieaugumu un arī šīs te sociālās garantijas, ko likums paredz, atalgojuma pieaugums veidojas 19 procenti.

D. Rezevska.

Tātad jūs no tā, kas ir, aprēķināt tos 19 procentus nevis apskatāties uz to sistēmu, kādai viņai būtu jābūt un tad rēķināt šo ciparu, bet no tā, kāds ir pieejamais atlikums.

D. Gulbe.

Tas nav atlikums, tas ir papildu piešķirums.

D. Rezevska.

Papildu piešķirums. Jā, mēs viņu nosauksim par papildus piešķirumu. Paldies.

I. Ziemeļe.

Man būtu divi jautājumi. Tātad jūs minējāt to, ko jūs pašreiz piedāvājat un tā ir tā sauktā bāzes alga tiesnesim. Vai jūs varētu precizēt... tad, kad jūs meklējāt šo bāzes algu, vai jūs arī ņemāt vērā, cik nu tas ir iespējams, protams, Finanšu ministrijas ietvaros, bet tas ir droši vien sadarbības jautājums gan ar Tieslietu ministriju, gan ar citām ar tiesu varu saistītām administratīvajām institūcijām, vai jūs, teiksim, šo bāzes algu meklējot, arī apsvērāt, vai šis ir tas lielums, kas nodrošinātu tiesnešu neatkarību, neatkarīgu tiesu varu valstī. Bija tāda veida sarunas, meklējot šo bāzes summu?

D. Gulbe.

Protams, mēs salīdzinājām un mēģinājām salīdzināt arī vispār ar vidējo algu, ar vidējo algu arī tautsaimniecībā, kāda vispār ir valsts pārvaldē, kāda ir juridiskajos dienestos šī te vidējā alga un kāds vispār ir bijis iepriekšējos gados algu pieaugums. Šos aspektus, protams, mēs skatījāmies. Ņemot vērā to, ka vidējais atalgojuma pieaugums valstī vidēji pēdējos gados... tas, protams, ir ļoti svārstīgs... ir 5 procenti, tad zināmā mērā 19 procentu pieaugums, arī kompensējot iepriekšējo gadu, mums liekas adekvāts.

I. Ziemeļe.

Sakāt, lūdzu, bet kas jūs vispār rosināja... kas bija tas stimuls meklēt šo te ceļu uz... tā kā jūs to definējāt... atsaistīšanu, tiesnešu atsaistīšanu, ja es pareizi saprotu no šī apstrīdētā, mūsu priekšā esošo normu principa... šī piesaiste valsts pārvaldes juristam... Kas tad stimulēja šo meklējumu uz bāzes algu... šo te bāzes summu?

D. Gulbe.

Nu, mēs skatījāmies dažādus modeļus. Es jau saku, ka nav tāda universāla modeļa, kā noteikt atalgojumu. Ir arī citu valstu pieredze. Esam pētījuši un ir atšķirīgas, ir dažādas šīs te piesaistes, ir kolektīvie līgumi, ir konkrētas hierarhiskas sistēmas... ir dažādi... Un ņemot vērā to, ka Tieslietu ministrija un arī Tieslietu padome jau rosināja un aicināja mūs uz šo diskusiju, iepriekšējā gadā mēs meklējām labākos risinājumus un dažādus risinājumus, kāds būtu labāks un mēs sapratām, ka ņemot vērā to, ka pēdējos gados nav šī te algu skala celta, kaut gan bija cerības un arī diskusijas pagājušā gadā, ka vajadzētu arī no 11. līdz 16. mēnešalgu grupai pacelt šo te maksimālo mēnešalgu skalu un varbūt tas izdodas, jo par to būs diskusijas... Šobrīd, lai nodrošinātu šo te tiesu varas atzaru un nodalītu no valsts pārvaldes, kas liekas loģiski, mums ir piedāvājums tāpat noteikt šo te atsevišķo bāzes algu.

I. Ziemeļe.

Skaidrs.

Ja jūs vēl varētu precizēt.... Ja es jūs pareizi saklausīju, jūs tagad savā runā izteicāt šādu apgalvojumu, ka konstitucionālās institūcijas pie budžeta veidošanas ir prioritāte. Es jūs pareizi saklausīju?

D. Gulbe.

Jā, ir atsevišķa kārtība budžeta pieprasījumu veidošanā.

I. Ziemeļe.

Ko jūs saprotat ar šo jēdzienu "konstitucionālās institūcijas"?

D. Gulbe.

Saeima... Satversmes tiesa... vēl Valsts kontrole.

I. Ziemele.

Proti, konstitucionālie orgāni, kas ir minēti Satversmē...

D. Gulbe.

Jā, kurus ievēl... jā...

I. Ziemele.

Bet Satversme min arī tiesu varu. Tiesu sistēmu kā konstitucionālu orgānu.

Paldies. Man jautājumu nav.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvei. Būtu kāds jautājums?

A. Harbaceviča.

Paldies par šo paskaidrojumu. Jā, īstenībā jau ļoti detalizēti izjautāja arī par tām lietām, kuras mani interesēja, bet tagad vēl viens vienkārši precizējošs jautājums. Tad es saprotu, ka mums ir un paldies par to darbu, ir nauda nākamam gadam palielinājumam, mums nav naudas palielinājumam 2019. gadam un mums ir nauda palielinājumam 2020. gadam. Tas, kas mums joprojām nav uz šo brīdi, mums nav sistēmas. Mums nav skaidrības par modeli, jo, teiksim, to sākotnējo Tieslietu ministrijas piedāvāto modeli ar koeficientiem jūs neatbalstījāt minēto iemeslu dēļ un tagad vienkārši izveidojas tā situācija, ka mēs principā atkal rēķinām atpakaļ to, ko mēs nosaucām par šo bāzes algu no pieejamā cipara, vai ne?

D. Gulbe.

Nē, nu es vēlreiz varbūt paskaidrošu. Nevis no pieejamā, bet ir jau pieņemts papildus. Ir jau pieņemts.

S. Harbaceviča.

No papildus pieļemtā.

D. Gulbe.

Ir jau arī... un mēs rēķinājām 12 procentu šo te pieaugumu uz 2020. gadu un izrēķinājām, cik ir nepieciešami papildus līdzekļi, lai nodrošinātu 12 procentu pieaugumu. Otrādāk.

S. Harbaceviča.

Tad atvainojiet... tad es nesaprotu, kā mēs nonākam pie šiem 12 procentiem? Kāpēc tieši 12 procenti? Kāpēc, piemēram, šobrīd ir 19, nākamgad neviena un pēc tam 12 procenti? Kā mēs pie tā procenta pienākam klāt?

D. Gulbe.

Šie ir pieņēmumi, kā prognozes... kā atalgojuma pieaugums uz prognozi balstīts.

S. Harbaceviča.

Uz prognozi par valsts sektora pieaugumu...? Uz kādu prognozi? Vai jūs varētu specificēt?

D. Gulbe.

Vidējā tautsaimniecības algas prognoze turpmākajos gados katru gadu ir apmēram 5 procenti. Divos gados tā tad tas ir 12... Mēs esam pieņēmuši, ka tiesnešiem ir 12.

S. Harbaceviča.

Kā tika teikts, atbilde tā tad bija, man vēl viņa ir jāpārdomā.

I. Ziemele.

Paldies. Saeimas pārstāvei? Lūdzu!

I. Tralmaka.

Man būs viens jautājums. Jūs runājat par jūsu piedāvājumu šim te algu modelim, kura principā būtu šī te bāzes alga un tad nākamajos gados tas būtu atkarīgs no izpildvaras lēmuma budžeta veidošanas ietvaros. Sakiet, vai tam... kur šobrīd atrodas šis likumprojekts? Vai tam ir saskaņojums no Tieslietu ministrijas un Tieslietu padomes?

D. Gulbe.

Šobrīd mēs esam nosūtījuši Tieslietu ministrijai un Tieslietu ministrijai, protams, ir jāinformē, ja viņi uzskata, ka notiks diskusijas par šo te projektu, ir arī jāinformē Tieslietu padome, bet mēs uzskatām, ka tiešām var jau būt, ka ir vēl labāks kāds alternatīvs variants un par to diskutēt. Mēs esam gatavi tam.

I. Tralmaka.

Tas ir saskaņošanas procesā šobrīd.

D. Gulbe.

Jā. Un es vēl gribu uzsvērt, ka parasti Valsts budžeta likumu apstiprina Saeima.

I. Tralmaka.

Jā. Paldies.

I. Ziemele.

Vairāk jautājumu nav? Tādā gadījumā paldies, Gulbes kundze par jūsu uzstāšanos.

Tā. Kolēģi, tagad mēs lēmām par Valsts kontroles pieaicināšanu. Es saprotu, ka Valsts kontroles pārstāve ir klāt un pārstāvēs Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta direktore Zinta Zariņa. Lūdzu, pilnvaru un personu apliecinošu dokumentu.

Tā, Zariņas kundze, lūdzu!

Z. Zariņa.

Godātā tiesa!

Tas, ko es gribu pastāstīt, ir rezultāti vai secinājumi no finanšu revīzijām, kuras mēs veicam pēc likuma katru gadu visos resoros, 26 kopumā, ministrijās, gan arī neatkarīgās iestādēs. Gribu uzreiz pateikt, ka tas revīzijas ierobežojums, finanšu revīzija... tā tad mēs neveicam revīzijas specifiski par atlīdzību, bet šo revīziju ietvaros mēs gribējām paskatīties, kā resoriem iet faktiski ar mūsu senāku ieteikumu ieviešanu. Ieteikums, ko mēs esam snieguši, ir 2013. gada, saimnieciskā gada pārskata revīzijā, par vienlīdzīgas atalgojuma sistēmas nodrošināšanu. Ieteikums tika sniegts Finanšu ministrijai un Valsts kancelejai nodrošināt šos vienlīdzīgos apstākļus vai nosacījumus iestādēm atalgojuma noteikšanā. Specifisku tiesnešu atlīdzību mēs neesam skatījuši, bet es jums sniegto ieskatu kopējā atlīdzības sistēmā mūsu secinājumos.

Pirmais. Vispārīgs secinājums... varbūt pat ne secinājums, bet fakts, ka valsts pamatbudžeta izdevumi atalgojumam, protams, aug. Mēs esam paskatījušies uz pēdējiem trīs gadiem un redzam, ka šī pieaugošā tendence turpinās. Mūsu jau sens konstatējums, kas apstiprinājās arī finanšu revīziju ietvaros ir, ka resoru, ministriju resoru finansiālās iespējas būtiski atšķiras. Kā tas ir bijis arī iepriekš, tā tas turpina būt arī tagad.

Varbūt nestāstīšu par to, kā mēs veidojam savas izlases, bet, lai korekti pateiktu, tas, piemēram, viens no rādītājiem, ko mēs salīdzinājām, bija darbinieku vidējā atlīdzība ministriju centrālajos aparātos. Un tā atlīdzība ir diezgan būtiska. Mazākais bija nepilni... pat ne nepilni... jāsaka, ka mazliet vairāk nekā 19 tūkstoši

gadā un lielākais ne nepilni 30 tūkstoši. Nezinu, vai man ir jāmin, kas ir tie naudīgākie un kas ir tie mazāk naudīgākie... Nu, piemēram, bagātie, tie, uz kuriem tie 30 tūkstoši vai nepilni 30 tūkstoši attiektos, ir Aizsardzības ministrija, Finanšu ministrija, drīz seko Zemkopības ministrija un tie, kur mēs redzam šos mazākos vidējos atalgojumus, ir Tieslietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija. Es gan uzreiz saku, ka tas ir vienkārši vidējais. Mēs neesam skatījuši... jo tas nebija mūsu interesēs, skatīt specifiski pa mēnešalgu grupām, tas ir vidējais, kur ir tiešām visi darbinieki iekšā šajās summās.

Tad nākamais konstatējums. Un atkal tas ir vispārīgs konstatējums par visiem resoriem, ka mēnešalgas tiek noteiktas tuvu maksimumam... iespējamam mēnešalgu grupas maksimumam. 73 procenti no mūsu izlasē iekļautajiem darbiniekiem saņem no 90 līdz 100 procentiem no maksimuma. Mēs šo vispārinām uz visiem resoriem. Tātad ir tendence, ka resoros tiek maksātas maksimālās algas no pieejamās mēnešalgu grupas. To mēs redzam faktiski situācijās uz vietas.

Tad mainīgajai daļai... kurā tad iekļaujas gan visas piemaksas, gan prēmijas visas, kas būtu papildus mēnešalgai, tai ir ļoti būtisks īpatsvars kopējā atalgojumā un lielākajai daļai no mūsu izlasē iekļautajiem darbiniekiem šis mainīgās daļas īpatsvars ir no 31 līdz 50 procentiem. Tā kā mēs to uzskatām par būtisku. Un mēs šeit ņemam vērā arī periodu. Mēs skatāmies gada ietvaros, tātad ne tikai uz mēnesi piešķirtās piemaksas, bet ilgstošas piemaksas, kuru arī ir samērā daudz.

Redzam, ka dažādie piemaksu veidi tiek izmantoti maksimāli, kas mums norāda uz to, ka šī kopējā atlīdzība tiek tātad kombinēta no daudziem likumā atļautajiem veidiem, mums ir resori, kur piemaksu veidu skaits sasniedz 11, manuprāt, zemākais bija 7. Mums nav tādu resoru, kas piemērotu tikai vienu vai divas piemaksas gada laikā, tātad šis klāsts ir no vidējā līdz lielam.

Nu, arī absolūtos skaitļos runājot par mainīgās daļas apmēru uz vienu darbinieku gadā, atkal centrālajos aparātos tas ir no 2300 apmēram līdz 5600 gadā uz darbinieku vidēji.

Vēl ko mēs konstatējam revīzijā... Varbūt nesauksim tos par trūkumiem, bet neskaidrības amatu klasifikācijā. Mēs izvēlējamies izlasi no līdzīgiem atbalstošu funkciju veicējiem, kas būtu daļu un departamentu vadītāji dažādās iestādēs, skatījāmies vairākus piemērus. Piemēram, par juridiskā atbalsta nodaļu vai departamentu vadītājiem mēs redzam, ka tie tiek klasificēti vairākās amatu saimēs. Mums ir gan 21. — ar juridisko analīzi, mums ir 36. — ar politikas veidošanu. Šo situāciju mēs konstatējam daudzos resoros, ka līdzīga amata veicēji tomēr tiek ieklasificēti dažādās saimēs un mēs īsti neredzam šim pamatojumu. Varbūt tāds ir, mēs revīzijā tādu nesaskatījām.

Jāsaka gan arī, ka mēs redzējam korelāciju, ka, jo mazāks atlīdzības apmērs resorā ir uz vienu darbinieku, jo lielāka ir darbinieku mainība. Tas gan jāatzīmē.

Tad runājot specifiski par mainīgo daļu, kas tātad ir piemaksas, naudas balvas un tā tālāk, mēs esam pauduši kā Valsts kontrole savu viedokli jau iepriekš un turpinām to paust un arī finanšu revīzijas noslēdzot to teicām, ka atlīdzības likuma normu par šīm piemaksām... mēs tomēr interpretējam tā, ka tā nav... tai nebūtu jāklūst par pastāvīgu atalgojuma daļu, tai nebūtu jābūt ilgstošai un tai nebūtu jāstāda būtiska atlīdzības daļa. Protams, likums to atļauj. Ja mēs to redzētu dažos gadījumos un tam būtu pamatojums, mums nerastos šaubas vai aizdomas, bet tā kā mēs redzam, ka šī mainīgā daļa tiek izmantota ļoti plaši, nu... principā mēs arī redzam to korelāciju, jo iestādei ir lielāks budžets, jo tuvāk viņa ir maksimumam gan savu mēnešalgu grupās izmaksājot atlīdzību, gan arī ir dāsnāka mainīgās atlīdzības daļas piešķiršanā.

Nu, jā... tātad mēs varam secināt, ka faktiski šīs piemaksas kļūst par garantētu darba samaksu, ar kuru darbinieki, protams, arī rēķinās.

Vairākos resoros mēs redzam, ka, piemēram, piemaksa par personisko darba ieguldījumu darba kvalitātē, kas, mūsu ieskatā būtu piemaksa, ar kuru būtu jāmotivē iestādes vai resora spējīgākie, labākie darbinieki, tie, kuru aiziešana vai rotēšana tiešām iestādē mazinātu tās kapacitāti būtiski, nu... septiņos resoros mēs redzam, ka šādu piemaksu saņem tomēr lielākā daļa darbinieku. Mums ir sešos resoros... tie ir 80 procentiem darbinieku, vienā — virs 75.

Vēl konstatējumi par šo piemaksu piešķiršanas pamatojumu, kuru mēs arī izlases veidā skatījāmies. Diemžēl kopējais secinājums ir, ka pamatojumi vismaz tie, kas ir rakstiski un ko mēs kā revidenti varam atrast, ir diezgan formāli, vispārīgi. Ir resori, kuriem ir noteikti kritēriji, tas ir gan jāatzīst... skaidri noteikti kritēriji, vērtēšana un šos pamatojumus arī viņi pieraksta, bet, skatoties pēc satura, mēs tomēr šajos pamatojumos par piemaksu piešķiršanu bieži vien nevaram atšifrēt, kas ir šis īpašais ieguldījums vēl papildus amata aprakstā noteiktajiem darbinieka vai amatpersonas pienākumiem, par ko šī piemaksa ir tikusi piešķirta. Mums ir arī resori, kur vispār šī piemaksu piešķiršana netiek pierakstīta vai fiksēta, bet tas būtu mazākumā gadījumā.

Vēl kāds novērojums, ka ir resori, kuriem ir tendence izlietot būtiski lielāku finansējumu atlīdzībai tieši gada pēdējā mēnesī, nekā tas ir sākotnēji bijis plānots. Tas mums, protams, arī signalizē par to, ka šis finansējums vai šīs piemaksas, kas no šī atalgojuma... no šīs summas ir maksātas, iespējams, ir vairāk tikušas samaksātas tāpēc, lai tiktu apgūti budžeta līdzekļi, nevis pēc būtības izvērtējot, vai šīs piemaksas pienāktos.

Tad mēs konstatējam situācijas, kur pat viena resora ietvaros dažādas iestādes dažādi izprot piemaksu pamatojamību gadījumus, kuros šīs piemaksas būtu jāmaksā. Varbūt dažus piemērus par piemaksu piešķiršanas pamatotību.

Dažkārt, piešķirot šīs piemaksas par darba kvalitāti un par personisko ieguldījumu, principā tiek vērtēta cilvēka personība: vai viņš ir atbildīgs, izturas

atbildīgi pret atvēlētajiem resursiem, ir centīgs. Mūsuprāt, tas nebūtu pamatojams kvalitātes piemaksai.

Tad ir piemaksas par darba izpildi pamata apjomā. Cilvēks izpilda noteiktos uzdevumus noteiktajos termiņos, kas, mūsuprāt, darbiniekam būtu jādara jau par savu pamatalgu.

Nu, ir arī tādi īpaši gadījumi, piemēram, īpašā piemaksa par drošsirdīgu rīcību. Mēs redzam, ka to ir saņēmuši daudzi iestādes darbinieki par konferences rīkošanu. Varbūt... Mēs gan vairāk saistītu šo piemaksu ar operatīvo darbību, ar sasniegumiem operatīvajā darbībā. Jā... nu te arī gluži nevarējām piekrist.

Jā, ir, protams, arī dažādas tehniskas kļūdas par piemaksu aprēķināšanu, bet tās nav būtiskas, droši vien uz šo lietu neattiecas un tās ir arī atsevišķos gadījumos, bet šie ir tie galvenie secinājumi, kurus mēs varam izdarīt par vienlīdzīgu atlīdzības sistēmu kopumā pēc finanšu revīzijām.

I. Ziemele.

Un jūsu secinājums bija?...

Z. Zariņa.

Ka netiek... protams, ka resoriem netiek nodrošināti šie vienlīdzīgie apstākļi, kā jau es minēju, mēs redzam šo korelāciju. Ja resoram ir nauda, tad resors arī izmanto, nepārkāpjot likumu. To gan mēs nevienam no resoriem nevarējām pārnest, ka viņi būtu pārkāpuši normas. Tas, ko mēs izsecinām, ka tā normu izpratne un piemērošana pēc būtības neatbilst tam, kā mēs kā Valsts kontrole šīs normas interpretētu.

I. Ziemele.

Jā. Paldies. Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā... Jūs nosaucāt dažus šos gadījumus, kad šīs piemaksas ir piešķirtas... es sapratu, ka ir arī vairākas un ļoti dažādas... iestādes atrod ļoti dažādus formulējumus, kā to veikt. Es uzdotu tad vispirms jums to pašu jautājumu, ko es uzdevu Finanšu ministrijas pārstāvei. Sakiet, lūdzu, ja piemaksas ir katru mēnesi. Vai jūs uzskatāt, ka tās ir ar pagaidu raksturu jeb nepastāvīgas?

Z. Zariņa.

Droši vien, ka mēs skatītos nevis pēc piemaksas ilguma, bet pēc tās funkcijas, vai tā uzdevuma ilguma, par ko šī piemaksa ir piešķirta. Piemaksu nepiešķir tāpēc, lai paaugstinātu atalgojumu piemaksu piešķir darbiniekam par kādu konkrētu uzdevumu

vai funkciju veikšanu. Ja šī funkcija ir ilgāka, protams, tad mēs redzam pamatojumu un lai šī piemaksa arī būtu 11, 12 vai 24 mēnešus.

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka jūs skatījāties tādu vienlīdzīgu no valsts institūcijas... tas nav jūsu izvērtēšanas jautājums, vai, teiksim, tiesnešu neatkarību kaut kā ietekmē vai neietekmē, atstāj ietekmi vai neatstāj ietekmi uz vienlīdzīgumu... Tas tāds juridisks jautājums un es jums to neuzdodu. Es gribētu jums pajautāt, sakiet, lūdzu, vai tas, ka šādas situācijas pastāv, jūsuprāt, Saeimai nebija zināms? Likumdevējam pieņemot likumu?

Z. Zariņa.

Es varbūt pieturēšos pie tā ierobežojuma, ka Valsts kontrole runā tikai par to, ko mēs esam skatījuši revīzijās un kur mums ir pierādījumi. Visi mūsu revīzijas ziņojumi un mūsu konstatējumi, protams, ir publikai pieejami, tostarp arī Saeimai, gan par finanšu revīziju rezultātiem, gan par saimnieciskā gada pārskata revīzijas rezultātiem. Mēs regulāri katru gadu informējam arī paši klātienē Saeimu. Tā kā...

G. Kusiņš.

Un paturpinot šo jūsu atbildi. Ja jūs esat snieguši šos atzinumus pie gadskārtējā valsts budžeta izpildes, vai fakts, ka likumdevējs ir redzējis šo situāciju, var tikt uzskatīts, ka likumdevējs ir atzinis šo situāciju attiecībā uz ierēdņiem par pieņemamu. Un līdz ar to par pieņemamu to situāciju, ka tās piemaksas, kas ir ar pagaidu raksturu, tad praksē ir pastāvīgas patiesībā.

Z. Zariņa.

Nu, kā jau es teicu, likuma norma pēc burta nav pārkāpta. Mēs nesniedzām atzinumu par... šis ir papildu jautājums, ko mēs skatījām. Atzinumu mēs sniedzam par finanšu sadaļu šo revīziju ietverošu... šis bija papildjautājums — patiesībā mūsu senāka ieteikuma ieviešanas tāda pārraudzība. Mēs skatījāmies, kā tas ieteikums tiek ieviests.

Tātad vēlreiz. Mēs neesam konstatējuši, ka būtu burtiski pārkāptas atlīdzības likuma normas. Mēs sniedzam savu viedokli un no tā, ko mēs redzam, kā šīs normas tiek piemērotas, mēs izsecinām, ka tik, cik naudas tiek resoriem piešķirts, tā visa tiek arī izmantota, nu, dažādos veidos kombinējot iespējamās piemaksas.

G. Kusiņš.

Un šo informāciju par piemaksām, par to apjomu, regularitāti tad jūs Saeimai regulāri esat snieguši un šis nav pirmais gadījums, tā es saprotu?

Z. Zariņa.

Pēc 2013. gada, saimnieciskā gada pārskata revīzijas, kā es jau minēju, kuras ieteikums šis ir, šos rezultātus mēs iekļaujam šī gada saimnieciskā gada pārskata revīzijā, kura vēl nav publiskota, tā tiks publiskota 3. oktobrī un mēs arī drīz pēc tam dodamies uz Saeimu prezentēt rezultātus.

G. Kusiņš.

Tad tas ir... tā tad 2014. gadā jau bija jeb nebija..

Z. Zariņa.

Mēs 2014. gadā vēlreiz nepētījām. Mūsu ieteikums bija no 2013. gada. Toreiz mēs bijām šādu situāciju nokonstatējuši un...

G. Kusiņš.

Tā kā 2013. gadā jūs šādu informāciju... nu, ne šādu informāciju, bet par līdzīga satura konstatējumu informējāt Saeimu?

Z. Zariņa.

2013. gadā... mēs arī jau 2009. gada revīzijās, manuprāt, pirmo reizi jau esam uz šo problēmu vērsuši uzmanību un tad tos ieteikumus transformējuši. Šobrīd ir viens ieteikums un tam ieviešanas termiņš ir vēl...

G. Kusiņš.

Tā kā var uzskatīt, ka Saeima zināja par šo situāciju.

Z. Zariņa.

Nevar uzskatīt, ka Saeima nezināja.

G. Kusiņš.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Tā tad es saprotu, ka zināmā mērā varbūt atlīdzības likums tika pieņemts, lai novērstu situāciju, par kuru jūs ziņojāt 2009. gadā, jo atlīdzības likums ir pāris gadus pēc tam. Atlīdzības likums darbojās, un jūs nonākat pie līdzīgiem secinājumiem. Vai

mēs varam uzskatīt, ka atlīdzības likumā iekļautais mērķis — radīt vienotu, salīdzināmu, vienlīdzīgu atlīdzības sistēmu visiem valsts labā strādājošajiem — nav sasniegts?

Z. Zariņa.

Mēs varam uzskatīt, ka mērķis pēc būtības nav šobrīd vēl sasniegts.

S. Osipova.

Problēma... kā jūs domājat... ir likumā vai piemērošanā?

Z. Zariņa.

No informācijas, kuru mēs esam redzējuši un savākuši finanšu revīziju ietvaros, mēs tomēr teiktu, ka tas ir piemērošanas jautājums.

S. Osipova.

Vai jūs nesākat domāt arī par to, ka tas varbūt ir likuma jautājums, jo jūs pati minējāt, ka tajās ministrijās, kur šīs piemaksas ir mazākas un nav tik regulāras, ir lielāka kadru mainība. Tas nozīmē, ka atlīdzības likums neļauj valsts pārvaldei piesaistīt kompetentus darbiniekus ilgtermiņā bez šīm piemaksām kā daļas no atlīdzības?

Z. Zariņa.

Es vēlreiz uzsveru, ka šis varbūt nebija revīzijas rezultāts... Es teiktu, ka lielāka problēma ir pieejamais finansējums, nevis atlīdzības likuma normas.

S. Osipova.

Tātad ministrijām pieejamais finansējums budžeta procedūrā, kā tiek dalīta nauda starp ministrijām, tajā skaitā Tieslietu ministrija, kura iegūst daļu no tiesu varas naudas.

Z. Zariņa.

Jā, jo, kā jau es minēju, tad tā korelācija, ko mēs redzam, jo vairāk resoram ir naudas, jo plašāk tiek izmantota atlīdzības mainīgā daļa un arī atlīdzības patstāvīgā daļa tiek pietuvināta griestiem.

S. Osipova.

Šādu pārskatu jūs neskatāt katru gadu, jo man tas jautājums būtu bijis, es saprotu, ka uz to brīdi, kad Latvijas Republika bija prezidējošā valsts Eiropas Savienībā, šīm piemaksām varētu būt pamatojums bijis.

Z. Zariņa.

Prezidentūras izdevumu skatījām pagājušā gadā un pat aizpagājušā gada...

S. Osipova.

Un vai pēc tam ir krities... pēc prezidentūras šīs piemaksas?

Z. Zariņa.

Tās bija specifiskas piemaksas. To, ko mēs atklājām, starpposmā vērtējot prezidentūras piemaksas, tas tika ņemts vērā, un tā situācija uzlabojās, bet nu tās ir beigušās. Tās bija īpašas un specifiskas piemaksas. Bet, runājot par parastajām piemaksām, kuras mēs vērtējam tagad, mēs neredzam būtisku uzlabojumu.

S. Osipova.

Un vai es arī pareizi no jums sapratu, ka pie piemaksu piešķiršanas ne vienmēr un ne katrā iestādē ir pienācīgs pamatojums?

Z. Zariņa.

Jā. Tas ir tas, ko mēs konstatējam revīzijās.

S. Osipova.

Paldies jums.

I. Ziemeļe.

Tiesnešiem? Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Sakiet, mani ļoti pārsteidza jūsu secinājums par to, ka burtiski likums nav pārkāpts... kā jūs konstatējāt.

Z. Zariņa.

Jā. Nebija pārkāptas, piemēram, noteiktās procentuālās robežas, piemērojot vienu piemaksu, kura... piemēram, par kvalitāti ir līdz 40 procentiem no mēnešalgas...

D. Rezevska.

Tātad 40 arī ir un nav 41?

Z. Zariņa.

Jā.

D. Rezevska.

Bet, piemēram, jūsu minētais piemērs par drosmi. Piemaksa par drosmi. Nu redziet, šo normu burtiski pārkāpt ir ļoti viegli... jo redziet, vārdi “burtiski pārkāpt” vispār neatbilst modernas demokrātiskas tiesiskas valsts tiesību normu piemērošanai. Mums tiesību norma ir jāinterpretē. Ja jūs sakāt, ka attiecīgā institūcija piemēroja šo tiesību normu un tā interpretācija neatbilst tai interpretācijai, kā Valsts kontrole interpretē šo normu... tātad tā norma ir pārkāpta, jo normai ir viena objektīva interpretācijas rezultāta iespējamība tikai konkrētajā laikā. Tātad... Bet šajā gadījumā par to drosmi. Tātad, ja jūs uzskatāt, ka konkrētais gadījums neaptveras ar jēdzienu “drosmē”, tātad tā norma ir pārkāpta.

Z. Zariņa.

Nu, viennozīmīgi... kā es jau teicu, ka viennozīmīgi mēs to apgalvot nevaram, bet mēs vairāk uz to skatītos kā labas pārvaldības principu pārkāpumu. Jo pamatojums jau arī šīm piemaksām, protams, tiek rakstīts. Un mums pierādīt, ka organizējot konferenci nav radušās situācijas, kurās darbiniekiem nācās izrādīt drošsirdību, nu... gluži tādu pierādījumu mums revīzijā nebija, lai mēs to apgāztu.

D. Rezevska.

Labi. Paldies liels.

I. Ziemeļe.

Man būtu viens vai divi jautājumi. Sakāt, jūs pašā sākumā, mums paskaidrojot šīs revīzijas atradumus un rezultātus, jūs minējāt, teiksim, ka Aizsardzības, Finanšu un Zemkopības ministrijas ir tajā budžeta rocības, jāsaka tā, augšgalītī, bet Tieslietu ministrija tur nav. Jūs saprotat, kāds tam ir iemesls, kas tur īsti ir?

Z. Zariņa.

Nu, Valsts kontroles kompetencē, protams, neietilpst izskatīt budžeta pieprasījumus.

I. Ziemeļe.

Ā, tas ir saistīts ar to, ko paprasa..

Z. Zariņa.

Ko iestādes ir paprasījušas, tos arī... un, protams, pēc Finanšu ministrijas...

I. Ziemele.

Tad Tieslietu ministrija neprasa tik daudz, un tiesu vara līdz ar to ir turpatās...

Z. Zariņa.

Nu, tieši šādi dati man šobrīd nav, vai Tieslietu ministrija nesaņem tik daudz, cik viņa prasa, bet es pieņemu, ka...

I. Ziemele.

To mēs tieslietu ministram pajautāsim. Labi. Paldies jums.
Pieteikuma iesniedzēju pārstāve.

S. Harbaceviča.

Nē, paldies. Tas tiešām bija ļoti ilustratīvi. Paldies.

I. Ziemele.

Tā tad jautājumu nav.
Saeimas pārstāvei, lūdzu?

I. Tralmaka.

Tikai viens precizējošs jautājums. Tad, kad jūs konstatējat, ka, piemēram, tiek piešķirtas piemaksas, es te no Zemkopības ministrijas revīzijas ziņojuma... četrus mēnešus gadā par labi veikto darbu nodaļai noteikto uzdevumu izpildes nodrošināšanā... tāds ļoti vispārīgs par to personisko ieguldījumu, tad šāds te pamatojums kvalificētos nevis kā tāds pārkāpums, es vienkārši precizēju, bet gan kā jūsu iebildumi izteikti, aizdomas kaut kādas.

Z. Zariņa.

Par šo daļu mēs īsti tā kā nesniedzam atzinumu, tehniski mēs nesniedzam arī iebildumu, bet jā, mēs iesakām savā ieteikumā arī Zemkopības ministrijai turpmāk šos pamatojumus fiksēt detalizētākus, un uzrādot patiešām to pamatojumu pēc būtības, kas ir tās funkcijas vai tie veiktie darbi, par ko konkrētā piemaksa tiek piešķirta. Nevis par darba aprakstā minētajiem standarta uzdevumiem.

I. Tralmaka.

Tad es varbūt... Kas ir tie gadījumi, kad jūs konstatējat likuma pārkāpumu?

Z. Zariņa.

Tie bija atsevišķi, un tie tik tiešām bija aprēķinu kļūdas, bet tie ir mazākā daļā gadījumu.

I. Tralmaka.

Paldies

I. Ziemele.

Vairāk nav jautājumu? Paldies.

Z. Zariņa.

Paldies.

I. Ziemele.

Es tagad aicinātu Latvijas Republikas Tiesībsarga pārstāvi. Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas vadītāja vietnieku Raimonu Koņuševski. Lūdzu.

R. Koņuševskis.

Godātā tiesa!

Tiesībsargs rakstveidā nav sniedzis viedokli, tāpēc sniegšu viedokli, ko mēs ar Tiesībsargu un Tiesībsarga kolēģiem biroja izdiskutējām.

Tātad, vērtējot pieteikuma argumentāciju, mēs esam secinājuši, esam tā kā nonākuši pie viedokļa, ka var piekrist vairākiem apsvērumiem.

Pirmais no tiem ir tas, ka tiešām kopš 2011. gada tiesneši ir... faktiski attiecībā uz tiesnešu atalgojumu nekādu būtisku tādu pārmaiņu nav bijis. Tiesneši faktiski ir atstāti tādā maliņā. Iepretī tam ir acīmredzamas izmaiņas attiecībā uz valsts pārvaldi.

Otrs arī viennozīmīgs fakts, ka ekonomiskie procesi ir gājuši uz priekšu, ir izaugsme dažādos ekonomiskos rādītājos — iekšzemes kopprodukta pieaugums, arī vidējā valsts mēneša atalgojuma pieaugums... Būtībā šie jau ir, mūsaprāt, tādas tendences, kas likumdevējam dod signālu, ka kaut kas tā kā būtu jāmaina un kopš tā 2011. gada darbs nav tā kā izdarīts pareizi.

Nākamais tas mūsu apsvērumus... nu, mēs tā īsti negribam piekrist, ka likumdevējs nevar, reaģējot uz kaut kādiem sabiedrībā svarīgiem notikumiem, grozīt likumu. Var grozīt. Un tādas likumdevējam tiesības ir, kas attiecīgi uzliek pienākumu pamatot satversmību. Proti, šeit runa ir par šiem te grozījumiem, kas piešķir piemaksas valsts pārvaldē, tā saucamās prēmijas jeb naudas balvas. Un ko mēs redzam. Ka būtībā jau šiem te grozījumiem tas mērķis pamatā ir cēls — lai piesaistītu speciālistus palikt valsts pārvaldē, jo tas principā ir visas sabiedrības labklājībai, jo no valsts pārvaldes iestāžu darba tālāk ir atkarīgs arī kopumā sabiedrības labums.

Bet, protams, ka šie te grozījumi ir jāvērtē pēc būtības, ko tad viņi paredz, kāda tad ir tā jēga, to, kā un cik lielu valsts dienestā nodarbināto loku attiecīgie

grozījumi skar, un kādu veido kopainu, ja tā var teikt, valsts sektorā nodarbināto atalgojumam.

Mūsaprāt, pat ja arī šie grozījumi paredz kaut kādas papildus piemaksas atalgojumam, papildus pieaugumu atalgojumam, tas jau pats par sevi, protams, nevarētu teikt, ka tas ir tiesnešu atalgojumam par sliktu. Šeit ir būtiski, noklausoties arī Valsts kontroles teikto, būtiski, manuprāt, un Tiesībsarga skatījumā ir piemērošana, kā tad šis te likums pēc būtības tiek piemērots. Ja viņu piemēro, kā katrs grib un nav kaut kāda vienota pieeja tam, ka skaidrs, ka būs anomālijas, būs pastāvīgas piemaksas un tas mērķis patiesībā netiks sasniegts.

Bet nākamais, ko es gribu vēstīt, kā mēs skatījāmies uz šo te jautājumu. Mēs vadījāmies no Satversmes tiesas... visos iepriekšējos nolēmumos tas arī tika minēts, ka Satversmes tiesa citastarp atzina, ka lai noteiktu, vai tiesneša atalgojuma līmenis ir pienācīgs, tas ir izvērtējams sasaistē ar atalgojuma līmeņa tendencēm un samēru valsts sektorā. Un mēs palūkojāmies statistikas datus un saskaņā tātad ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, vidējā alga Latvijā 2016. gadā bija 859 eiro. Tātad 88,2 procenti no sabiedriskajā sektorā strādājošajiem 2016. gadā pelnīja mazāk nekā 1500 eiro. No atlikušajiem 11,8 procentiem sabiedriskajā sektorā strādājošo 6,4 pelnīja robežās no 1500 līdz 2000 eiro. Un 2,6 procenti — robežās no 2000 līdz 2500 eiro, 1,2 procenti — no 2500 līdz 3000, 1 procents — no 3000 līdz 4000 eiro un 0,5 — virs 4 tūkstošiem.

Šos datus mēs salikām kopā ar Tiesu administrācijas interneta mājaslapā publicēto informāciju par tiesnešu mēnešalgu rajonu tiesās un apgabaltiesās un ko mēs redzējām to kopainu. Tātad 219 tiesnešu alga ir mazāka par 2000 eiro, robežas tur bija no 1647... tātad minimālā... līdz 1992 eiro. Nu, piemēram, rajona tiesā — 41 tiesnesim tātad ir minimālā 1647 eiro, bez piemaksām. 23 tiesnešiem — 1762, 54 tiesnešiem — 1877 un 66 tiesnešiem — alga ir 1992 eiro. Un 310 tiesnešiem mēnešalga ir virs 2000 eiro un tās robežas ir no 2065 līdz 3001 eiro.

Un mēs arī sarēķinājām tad vidējo... protams, tas tāds ļoti nosacīts rādītājs, bet vidējā mēnešalga rajona tiesās un apgabaltiesās mums sanāca 2404 eiro. Saliekot to kopā, tātad 59 procenti no tiesnešiem rajonu tiesās un apgabaltiesās iekļaujas 4,8 procentos labāk atalgoto sabiedriskā sektorā strādājošo.

Protams... tas secinājums varbūt ir tāds nepopulārs, bet no tāda sabiedrības viedokļa, ņemot vērā, ka atalgojuma jautājums ir ļoti akūts visiem sabiedriskajā sektorā nodarbinātajiem, tad tas mūsu secinājums bija, ka šobrīd tā acīmredzami nav nesamērīgs tas atalgojums, ka faktiski viņš atbilst 107. un 83. panta nosacījumiem, bet ņemot vērā to sākumā jau teikto, ka šī problēma un vispār, ja papēta to vēsturisko, nu viņa ir totāli akūta un likumdevējam īstenībā ir jārisina šis te jautājums, es teiktu, ka pat tuvākajā laikā.

Nu... tādi tie mūsu secinājumi sanāca.

Būšu gatavs atbildēt uz jautājumiem.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Nu, kā tiesnesis referents es sākotnēji nepieaicināju tiesībsargu kā pieaicināto personu, lai sniegtu rakstveida viedokli, jo likās, ka tā būs tāda valsts uzbūves lieta, nevis pamattiesību lieta. Bet tad, kad visi materiāli bija savākti un virzījāties uz publisko tiesas sēdi, tad bija skaidrs, ka pamattiesību dimensija iezīmējās arvien vairāk un pamattiesību dimensija iezīmējās vienlīdzības jautājumā.

Un saki, lūdzu, vai tiesneši ir vienlīdzīgā sistēmā, ja viņi ir ielikti atlīdzības sistēmā, kur visiem citiem, izņemot viņus, var būt prēmijas un piemaksas?

R. Koņuševskis.

Nu, ja godīgi... tā pirmšķietami tas nav vienlīdzīgi.

S. Osipova.

Paldies. Otrs, kur man parādījās jautājumi par pamattiesībām... Jūs saprotat, ka tiesnešiem ir pamattiesību ierobežojumi: tātad politiskajās partijās darboties, vārda brīvība mums krietni ierobežotāka nekā citiem un daudzas citas lietas... amatu savienošana mums ir ierobežota nekā citiem... Jūs, vērtējot šo vidējo algu, diez vai to ņemāt vērā. Saki, lūdzu, vai valsts kompensē, jūsuprāt, tiesnešiem šos pamattiesību ierobežojumus? Tam rajona tiesnesim, kurš saņem to minimālo algu?

R. Koņuševskis.

Sākotnēji es domāju, ka nekompensē. Varbūt perspektīvā... ja mēs pieņemam, ka tiesnešu darbs... tas ir ne tikai...

S. Osipova.

Saki, lūdzu, vai valsts motivē jauno censoni, trīsdesmitgadīgu vīrieti vai sievieti, palikt šajā amatā?

R. Koņuševskis.

Es teiktu, ka motivē... varbūt... ja mēs skatāmies perspektīvā uz nākotni...

S. Osipova.

Bet mazi bērni ir tajos trīsdesmit–trīsdesmit piecos gados...

R. Koņuševskis.

Protams... es teiktu, ka perspektīvā tas motivē, tas ir prestižs amats...

S. Osipova.

Bet amata prestižs... vai tas, ko teica Saeimas pārstāve Tralmakas kundze, šis piecu nedēļu atvaļinājums, izdienas pensija — tie ir tie bonusi, kas, jūsuprāt, varētu personu motivēt tāpat neskatoties uz pamattiesību ierobežojumiem un sākotnēji... es negribētu teikt, nekonkurētspējīgo algu... bet nu...

R. Koņuševskis.

Nu, es domāju, ka kaut kādā mērā motivē. Mēs paskatījāmies arī vidējo šobrīd pēc pieejamajiem datiem, teiksim, izdienas pensiju... tie ir 1700 ar kaut ko... Zinot, kādas pensijas mums ir vidējās valstī, tad tas ir viens no motivatoriem, manuprāt.

S. Osipova.

Tāpat tiesneši tiek motivēti būt lojāli valstij un savam amatam ar izdienas pensiju... tāpat tas strādā...

R. Koņuševskis.

Ne tikai. Es domāju, ka tiesneša amats — tas nav tikai naudas jautājums, tas ir goda jautājums, tas ir attieksmes jautājums un tas ir kaut kāds prestiža jautājums. Tāpēc es domāju, ka tas nav tas galvenais.

S. Osipova.

Paldies. Vēl viens jautājums, kas man saistībā ar vienlīdzības principu un izskatāmo lietu un atlīdzības likumu kopumā ir radies šīs lietas izskatīšanas laikā. Ko tiesībsargs... ko jūs kā tiesībsarga pārstāvis domājat par to, ka visa sistēma ir izveidota pēc vieniem principiem un tad ar speciāliem grozījumiem VIP darbiniekiem tika noteiktas pilnīgi citas algas.

R. Koņuševskis.

Es teikšu tā, ka protams, ka tiesībsargs ir par to, lai... ja ir sistēma izveidota, lai tā ideja būtu.. tiktu realizēta vienlīdzīgi, samērīgi, bet nu jāatzīst, ka diemžēl laikam tā tiesiskā un ekonomiskā realitāte mūsu valstī un, iespējams, kaut kādā ziņā arī līdzšinējā pieredze ir tāda, ka vēl līdz šim ir tālu. Tāpēc tiek grozīts pēc kaut kādām, visticamāk, budžeta iespējām, likums attiecībā uz kaut kādiem segmentiem un atstājot novārtā citus.

S. Osipova.

Lieta nav ierosināta par 91. pantu, jo tradicionāli ir gājuši šie divi panti sazobē, kas ir arī pieteikuma iesniedzējas pieteikumā iepriekšējos nolēmumos, ko Satversmes tiesa ir skatījusi. Bet ja šī lieta būtu par 91. pantu, vai jūs redzētu attaisnojumu... vai jūs redzētu to, ka VIP darbinieki ir salīdzināmi ar pārējiem līdzīga darba veicējiem citos resoros un vai būtu attaisnojams šis vienlīdzības principa pārkāpums?

R. Koņuševskis.

Tā varbūt uzreiz grūti atbildēt. Iespējams, ka būtu... tur argumenti... jo tur ir ēnu ekonomikas apkarošanas kaut kāda funkcija, kas principā ir visas sabiedrības interesēs, kas citiem resoriem varbūt nav tipiska. Bet lielā mērā, protams, ka viņi ir salīdzināmi un tur arī citos likumos šie jautājumi ir spriesti, piemēram, Valsts Civildienesta likumā viņus salīdzina... principā pielīdzina... vienā traukā jeb katlā liek...

S. Osipova.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tiesnesis Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Man bija jautājums drusciņ par metodoloģiju. Jūs vērtējāt arī 83. pantu. Un par 107. es saprotu, ka jūs ņemāt vērā vispārējos datus, vidējo atalgojumu. Jautājums man būtu par 83. Vai tieši runājot par tiesu varas neatkarību, tur jūs ņemāt vērā arī kādu plašāku skatījumu vai arī to, cik pamatota vispār ir šī sasaiste ar valsts pārvaldē strādājošajiem? Respektīvi, ne tikai finansiālos aspektus, bet arī plašāk, vai šī sistēma ir atbilstoša? Vai jūs veicāt tādu analīzi vai neskatījāties tāda aspektā?

R. Koņuševskis.

Nu, mums bija tikai apsvērumi principā, ka... visticamāk, mēs nezinām tos patiesos iemeslus, bet visticamāk, ka arī iepriekšējos Satversmes tiesas nolēmumos parādījās atziņas no starptautiskās prakses, Eiropas Padomes Venēcijas komisijas atzinumi bija, ka šāda prakse tā kā ir pieļaujama, ka var pielīdzināt valsts pārvaldē nodarbināto augstas klases juristu. Tāpēc teorētiski tas ir iespējams, bet dzīvē visticamāk, ka ir labāki modeļi tam. Tādi mums tie apsvērumi bija.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, paturpinot to jautājumu, ko jums nupat uzdeva tiesnesis Kučs, es arī gribētu par šo metodoloģiju. Es saprotu, ka jūs vienkārši sarēķinājāt visas algas kopā un pateicāt, ka vidējais ir tik un tad tas ietilpst tādā labi atalgotu cilvēku grupā.

R. Koņuševskis.

Jā, tā mēs rēķinājām... jā...

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai saistībā ar 83. pantu tad mums ir tāda vidēji aritmētiski rēķināma tiesneša neatkarība? Jeb arī mums tiesnešu neatkarība būtu jānodrošina arī tam tiesnesim, kas ir vismazāk atalgots? Tas ir jautājums par to jūsu metodoloģiju. Vai jūsu metodoloģija ļauj sniegt to atbildi, ka tiesnešiem ir pienācīgs atalgojums?

R. Koņuševskis.

Iespējams, ka neļauj, bet nu... protams, tā nav, kā jūs teicāt, vidējā neatkarība... Nē, nē... Tas tā nebūt nav. Mēs esam par to, lai tas atalgojums būtu adekvāts, ka viņš ir pārskatāms. Vienkārši to kopainu... nu tomēr ir svarīgi skatīties uz kopainu arī valsts sektorā nodarbinātajiem... jo mēs varam runāt par tiesnešu neatkarību, tas ir ļoti būtiski, bet tikpat labi ir arī citi valsts sektorā nodarbinātie, kas tikpat akūti prasa to algas palielinājumu. Tāpēc mēs no tāda skatījuma skatījāmies.

G. Kusiņš.

Un viens jautājums, kas izrietētu no pieteikuma iesniedzēju iesniegtā pieteikuma... es nezinu, vai jūsu rīcībā bija... kurā tika salīdzināts, ka šāda sasaiste ar vidējo nevar būt tāpēc, ka tiesnesis nu... es pārfrāzēju to būtību... ka tiesnesis ir tas, kas vienpersoniski pieņem galīgo nolēmumu lietā. Un ja nekāds ierēdnis nepieņem galīgo nolēmumu lietā, tad tiesnesis pieņem un tas ir tas arguments, kāpēc nedrīkst pielīdzināt. Sakiet, lūdzu, kā jūs vērtētu šādu argumentu, ko pieteikuma iesniedzēji ir izteikuši? Vai, jūsprāt, tas ir pamatots arguments, lai atteiktos no šīs sasaistes vai nē?

R. Koņuševskis.

Es teiktu, ka tas ir ļoti diskutabli. Ja mēs paņemam to pašu Valsts ieņēmuma dienesta ierēdni, viņam arī ir diezgan tāda liela vara. Protams, nesalīdzināmi ar tiesnesi, bet tās sekas, kas ir pēc viena valsts pārvaldē pieņemta lēmuma, viņas arī var būt cilvēka dzīvē izšķirošas. Bet iespējams, protams, es domāju, ka tiesneša atalgojums objektīvāk, visticamāk, nebūtu salīdzināms ar valsts pārvaldi. Nu, tas būtu... iepriekš ja bija piesaiste pie valsts vidējās mēnešalgas, šobrīd tāda sistēma ir

arī attiecībā uz citām amatpersonām. Manuprāt, tur zustu vairāki jautājumi īstenībā, kas šeit jau ir izskanējuši, vai tas ir tā kā adekvāti tiesu neatkarībai vai neadekvāti... tur, manuprāt, būtu objektīvāk, ja būtu piesaistīti tiešām pie vidējās mēnešalgas. Tad tur ir ekonomiski izsvērumi, un var, manuprāt, objektīvāk novērtēt tiesneša neatkarību.

G. Kusiņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies. Man vēl viens tāds jautājums. Jūs skatījāties uz apstrīdētajām normām... es pieņemu, ka jūs arī birojā, protams, viņas izanalizējat... Un sakāt no tiesnešu neatkarības viedokļa... kā jums pašiem, tiesībsargam un jums, izskatās, lūk, šīs normas formulējums: tiesneša mēnešalgu nosaka, to piesaistot valsts tiešās pārvaldes iestādes tādām un tādām juristam. Kā jums no tiesnešu neatkarības principa izskatās, lūk, šī redakcija... un, protams, arī princips.

R. Koņuševskis.

Nu, es varbūt paturpināšu, ko tiesnesim Kusiņam es teicu. Mūsaprāt, tas varētu būt veiksmīgāks formulējums. Tomēr varētu citu sistēmu, kas objektīvāk šo te situāciju atainotu tālāk. Nu, viens no risinājumiem, kaut kā atgriežoties pie tā, ko pieteicēji arī min, atgriežoties pie vecā modeļa. Protams, jautājums par to koeficientu, ko piemēro, tas ir tālāk...

I. Ziemele.

Bet kā tas saiet kopā ar jūsu sākotnējo pozīciju, kuru arī pilnīgi noteikti var saprast, ka ir jāņem vērā, protams, valsts kopējais šis konteksts. Kā tas šeit tiek darīts?

R. Koņuševskis.

Jā, bet es neredzu šeit pretrunu. Ja būtu piesaiste tiesnešu atalgojumam pie vidējās šobrīd...

I. Ziemele.

Pie bāzes, kā mēs dzirdējām no Finanšu ministrijas....

R. Koņuševskis.

Es neredzu šeit pretrunu. Te ir jautājums... ja mēs runājam par sistēmu, kura varbūt izslēdz kaut kādus diskutablus jautājumus par tiesnešu neatkarības ietekmēšanu. Šī sistēma, kas šobrīd ir... nu, viņa ir katrai plusi un mīnusi... Šeit ir savā

ziņā kaut kādā tā bāze patstāvīga, bet nu... ekonomiskās izaugsmes vai krituma gadījumā tad attiecīgi algai tur ir ietekme ar laika nobīdi... protams, kā likumā ir paredzēts.

I. Ziemele.

Skaidrs. Tiesnešiem vairāk jautājumu nav.

Harbacevičas kundze, jums būtu?

S. Harbaceviča.

Paldies, jautājumu nav.

I. Ziemele.

Tralmakas kundze, lūdzu.

I. Tralmaka.

Būs daži. Mans jautājums arī par... ja mēs atmetam salīdzinājumus ar vienu modeli, kas varētu būt, kā jau jūs teicāt, ir vienam modelim vienas priekšrocības un trūkumi, otram modelim ir citas priekšrocības un trūkumi... Tad kas ir tas sausais atlikums 83. panta kontekstā? Kam kalpo šī te finansiālā drošība? Kas ir tas, kas ar to algu ir jāsasniedz... ar atalgojumu?

R. Koņuševskis.

Nu, Tralmakas kundze, jūs arī pati teicāt, ka, lai tiesnesis justos finansiāli nodrošināts, lai viņam zustu virkne risku, korupcijas un tā tālāk...

I. Tralmaka.

Tātad galvenais ir nodrošināt šo ekonomisko stabilitāti. Vai ir kaut kādas, jūsuprāt, arī svarīgi, kur tieši un cik lielā... augšpusē vai lejpusē.... atrodas konkrēts tiesnesis vai tas būtu valsts pārvaldes darbinieks? Vai tam ir nozīme 83. panta kontekstā?

R. Koņuševskis.

Ja mēs salīdzinām ar valsts pārvaldes darbinieku?

I. Tralmaka.

Jā.

R. Koņuševskis.

Nu, mūsaprāt, nu tiesnesim ir jābūt augstākā līmenī... tas ir konstitucionāla ranga institūcija, tāpēc... Šobrīd tā vismaz *de facto*, kā ir deklarēts likumos, tā arī ir pieņemot... bet, nu tā dzīve rāda, ka faktiski savādāk notiek.

I. Tralmaka.

Nu tad... vai es pareizi saprotu to kopējo pozīciju... Ir tā, ka jūs šobrīd uzskatāt, ka tiesnešu neatkarība šajā brīdī nav... citiem vārdiem sakot, viņam šobrīd nav tāda situācija, ka viņa būtu neatkarība būtu apdraudēta, bet būtu jāstrādā pie...

R. Koņuševskis.

Jā, nu kopējā... ņemot vērā tos apsvērumus, ko mēs paudām, tā acīmredzami varbūt salīdzinot ar kopējo sistēmu... bet tur ir skaidrs, ka kaut kas ir jāmaina un tuvākajā nākotnē, tas tā nevar turpināties.

I. Ziemele.

Paldies tiesībsarga pārstāvim.

Es aicinu Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokuru Gintu Bērziņu. Lūdzu, Bērziņa kungs!

G. Bērziņš.

Godājamā tiesa!

Sākumā es vēlos norādīt, ka Tieslietu padomes prasījums ir precizējams attiecībā uz prasījumu par atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu. Devītā daļa sastāv no diviem teikumiem, un apstrīdēts ir tikai pirmais teikums, kas attiecās uz tiesnešu mēnešalgas piesaisti tiešās valsts pārvaldes augsti kvalificēta jurista mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu.

Savukārt par otro teikumu, kas nosaka prokurora mēnešalgu piesaisti rajona tiesnešu mēnešalgai, lietā strīda nav. Šāda pati situācija bija arī Satversmes tiesas lietā Nr. 2011-10-01.

Attiecībā par būtību. Tātad noklausoties šeit pušu viedokļus, man izkristalizējās sajūta, ka ir divas situācijas. Ir esošā situācija, ko pasniedz Tieslietu padome un ir... nevarēju izdomāt tādu atbilstošu nosaukumu... formālā, ko pasniedz Saeima.

Proti, tātad prokuratūras ieskatā ir pārkāpts... attiecībā uz tiesnešu un prokuroru atlīdzību ir pārkāpts Satversmes 107. pants. Satversme mums ir īsa un kodolīga. Un tas ir viens teikums tātad, "katrs saņem atlīdzību atbilstoši veiktajam darbam".

Šinī kontekstā tiesnešu un prokuroru darbs — tas darbs pats par sevi nesastāv tikai no lēmumu pieņemšanas, spriedumu taisīšanas, apsūdzības celšanas. Viņš ir jāskata plašākā kontekstā, kādi šiem amatiem ir noteikti ierobežojumi. Tādas prasības, kādas ir noteiktas tiesnešiem un prokuroriem, nav nevienai citai... nu varbūt es kļūdos... bet katrā gadījumā par prokuroru un tiesnesi nevar kļūt persona, kas iepriekš ir sodīta, neatkarīgi no sodāmības dzēšanas, noņemšanas, neatkarīgi no amnestijas. Vēl vairāk. Par prokuroru un tiesnesi nevar kļūt persona, kurai ir celta apsūdzība vai kriminālprocess pret viņu ir izbeigts uz nereabilitējošu iemeslu dēļ. Tāpat arī kā šeit jau izskanēja — uz ierobežojumu politiskajā darbībā, vārda paušanas brīvībā. Nu, amatu savienošana... tas ir pats par sevi. Līdz ar to šī situācija nav... šis te sistēmiskais risinājums prokuratūras ieskatā vispār nav.

Saeimas pārstāve ļoti labi manā izpratnē pateica, ka viens no tiesnešu un prokuroru algu adekvātiem rādītājiem ir spēja piesaistīt jaunos prokurorus, jaunos tiesnešus. Prokuratūra vairs nespēj piesaistīt jaunos prokurorus. Lai gan formāli mums viss ir kārtībā. Konkurss uz prokuroru amatu ir ļoti liels. Es paskaidrošu, kāpēc. Pirms sešiem gadiem prokuratūra konstatēja, ka no šī te pārbaudīja testa, ko prokuratūra bija izstrādājusi un ko pirms tam tik ļoti veiksmīgi prokurora amata kandidāti bija kārtājuši, testu nespēja nokārtot neviens. Līdz ar to mēs vienkārši pārstrādājām testu, viņš palika vieglāks. Tātad formāli mūsu konkurss ir saglabājies, jā, bet tests ir krietni vieglāks. Ar katru gadu viņš paliek vieglāks.

Prokuratūras ieskatā attiecībā uz tiesu varu šīs te sistēmas nav vispār. Prokuratūra... ģenerālprokurors ir iesniedzis līdzīgu pieteikumu šogad aprīlī kā Tieslietu padomes pieteikums, un ja mēs vēl pagājušogad, piemēram, varējām kaut kā piesaistīt no tā, kas ir, no policijas pārgāja uz prokuratūru, tad, piemēram, pagājušā gada beigās, 2016. gada beigās, izpildvara saskaņā ar atlīdzības likumu izdeva Ministru kabineta noteikumus 30. decembrī Nr. 806 un Nr.810 “Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījumu vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālām dienesta pakāpēm mēnešalgu un speciālo piemaksu noteikšanas kārtību”. Šogad divas policijas amatpersonas nokārtoja prokurora amata kandidāta pārbaudījumus, bet darbu prokuratūrā vispār neuzsāka, jo parēķināja, ka finansiāli viņiem tas nav izdevīgi. Līdz ar to prokuratūra nespēj piesaistīt jaunus kadrus un tas līmenis, kas ir... nu līdz ar to, ka to testu vienkārši mēs bijām spiesti krietni novienkāršot, jo pretējā gadījumā mums nebūtu vispār, kas strādā.

Finanšu ministrijas pārstāvis attiecībā par iespējamiem modeļiem izteicās, ka nav iespējams cits modelis, kā... respektīvi, nav iespējama piesaiste pie kaut kādas vidējās mēnešalgas. Tieslietu padomes pieteikumā un Finanšu ministrija teica, ka šādi izņēmumi ir pāris, ja es pareizi atceros. Tieslietu padomes pieteikumā es saskaitīju... ir 17 šādi te amati, kuri ir izņēmumi, kas ir piesaistīti pie vidējās mēnešalgas un viņi ir ļoti tād.... es atļaušos viņus uzskaitīt: Saeimas deputāti, Ministru kabineta locekļi un

parlamentārie sekretāri, Saeimā ievēlētas, apstiprinātas un ieceltas amatpersonas, tas ir, Valsts kontrolieris, Valsts kontroles padomes locekļi, tiesībsargs, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdētājs un locekļi, Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs, viņa vietnieks, komisijas sekretārs un locekļi, Centrālās Zemes komisijas priekšsēdētājs, Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs, pašvaldību deputāti, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas amatpersonas. Savukārt vēl... kā lai saka... vēl atšķirīgākā situācijā atrodas Finanšu un kapitāla tirgus komisijas amatpersonas, kuru mēnešalgas mainās nevis no valsts vidējās mēnešalgas, bet no finanšu sektorā strādājošo atalgojuma amata. Tas ir krietni augstāks šis te standarts.

Līdz ar to es uzskatu, ka šeit mums ir arī jāskatās uz šo te valsts varas dalīšanas principu, jo faktiski tiesu vara ir tā, kas ierobežo izpildvaras rīcības brīvību. Administratīvās tiesas tieši skata izpildvaras faktisko rīcību un vērtē tās atbilstību likumam.

Pie šādiem te apstākļiem ir ļoti svarīga šī te tiesu varas neatkarība, jo, ja izpildvarai būs instrumenti, kas varēs ietekmēt tiesu varas lēmumus, rīcību, tas vairs neatbilstu valsts demokrātiskajiem pamatprincipiem un sekas var būt ļoti, ļoti bēdīgas.

Manā ieskatā Finanšu ministrijas liktajam modelim priekšā pēc 2020. gada noteikt konkrētu bāzes modeli tiesnešu algām, šeit parādās valsts vēlme pakļaut tiesu varu diskrecionārai varai. Jo nav jau skaidra tā sistēma, pēc kādiem kritērijiem un kad tiks šīs te algas pārskatītas un vai viņas tiks pārskatītas un kā viņas tiks pārskatītas. Šis te atlīdzības likums... viņš varbūt sākotnēji krīzes laikā 2010. gadā šī te fiskālā disciplīna bija lielāka, bija lielāka kontrole pār šiem te tēriņiem, un uz to brīdi viņš varbūt arī sasniedza savu mērķi. Pašreiz mēs redzam no tiem plānotajiem skaitļiem, kas te tika minēti, ka faktiski šīs te algas, kurām ir pielīdzinātas tiesnešu un prokuroru algas, ir augušas vairākkārtīgi, savukārt tiesu un prokuroru algas nav vispār pārskatītas.

Līdz ar to es uzskatu, ka ir pamats atzīt atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas pirmo teikumu un 6.¹ panta pirmo daļu par neatbilstošiem Satversmes 83. un 107. pantam.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Paldies.

Kolēģi tiesneši... vai būtu kādi jautājumi? Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Vai jūs atbildētu uz to jautājumu, uz ko man nevarēja atbildēt Saeima vai Tieslietu ministrija... par to, ka konkurss uz tiesnešu vietu ir liels, bet kā tad tur ir

tiem, kas spēj nokārtot... un kas ir tās personas, kuras nāk kārtot testu, bet attiecībā vismaz uz prokuratūru, kur lielā mērā strādā tā pati norma, tas kontingents, kas nāk, ar katru gadu ir arvien... es negribētu teikt, ka nekompetentāks, teikšu, ka mazāk zinošs... un spējīgs uzņemt tos amata pienākumus, kurus būtu jāuzņemas.

G. Bērziņš.

Diemžēl mēs esam spiesti ar to samierināties, jo pretējā gadījumā mums vienkārši rajonu prokuratūrās nebūtu, kas strādā. Pie kam, šo situāciju, kas ir tagad, diemžēl mēs jutīsim... mēs jau tagad jūtam, jo praktiski uz augstāka līmeņa prokuratūrām, uz apgabala prokuratūrām, vēl jo vairāk uz organizētās noziedzības apkarošanas prokuratūru, kas strādā ar ekonomiskām lietām, mums nav prokuroru no rajoniem, ko paņemt. Mums prokurori no rajoniem... bet pēc Prokuratūras likuma prokurors var nākt stādāt uz augstāka līmeņa prokuratūru pēc tam, kad viņš ir nostrādājis piecus gadus. Nu, prokuratūras iekšienē šie te prokurori... tie spējīgākie, kas strādā rajonos, par viņiem notiek cīņiņš starp augstāka līmeņa prokuratūrām jau gadu pirms viņiem tas termiņš iestāsies, kad viņi drīkstēs iet uz augstāka līmeņa prokuratūrām un mums tiešām augstāka līmeņa prokuratūrās, kur ir sarežģītās šīs te lietas, rajona līmeņa lietas, mums tiešām ir ļoti lielas problēmas ar kadriem. Nemaz jau nerunājot par ģenerālprokuratūru, teiksim, mums diemžēl tā situācija ir ļoti traka un skatoties nākotnē...

Šeit tika pieminēts arī šīs te izdienas pensijas un sociālās garantijas, garāks atvaļinājums... Jāsaprot tomēr ir viena lieta, ka atšķirībā no tiesnešiem, par prokuroriem strādāt var no 25 gadu vecuma. Nu, cilvēki, kas nāk strādāt uz prokuratūru un kas vērtē finansiālo atalgojumu, tas ir viens no pamatiem, un reti kurš domā par tādām kā izdienas pensijām 25 vai 30 gados, būsīm godīgi. Līdz ar to šim te cilvēkam ir svarīgs šis te atalgojums tāds, lai viņš varētu būt neatkarīgs, lai viņš varētu uzturēt savu ģimeni. Jo, kā jau es minēju, prokuroram nav iespēju paņemt papildus darbu vai strādāt, teiksim, vēl kaut kādā padomē kaut kur vai SIA... līdz ar to tas, kas ir, tas arī ir.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, ja likumdevējs atceltu daļu no ierobežojumiem, vai alga būtu atbilstoša?

G. Bērziņš.

Tāds viltīgs jautājums...

S. Osipova.

Un vai šī ierobežojumu atcelšana nedestabilizētu sistēmu, skarot neatkarības jautājumu?

G. Bērziņš.

Es domāju, ka jūs jau pati atbildējāt uz šo jautājumu. Nu, es nespēju iedomāties situācijas, ka es, piemēram, savās lietās, kad es esmu cēlis prasības pieteikumu vai cēlis apsūdzību, es arī piestrādātu kā advokāts... (*Visi smejas.*) Nu, finansiāli, protams, es domāju, ka tas būtu ļoti izdevīgi... bet nu tā vairs nebūtu demokrātiska valsts viennozīmīgi. Līdz ar to prokuratūras ieskatā šie te ierobežojumi ir pamatoti. Pie tam, arī korupcijas novēršanas... Interesu konflikta novēršanas un apkarošanas likums pašreiz, cik es zinu, tiek pārstrādāts un tur tiek precīzāk formulēti tie amati, kurus tomēr savienot varēs, bet tas galīgi neattiecas... tas galīgi nepalielinās ne tiesnešu, ne prokuroru ienākumus. Tas attiecās vairāk uz tādiem zinātniskiem amatiem, kur... jo pašreiz tā likuma traktējums Zinātnes un izglītības ministrijai ir pilnīgi atšķirīgs, nekā viņš ir KNAB. Līdz ar to, lai precizētu šīs te normas, tas galīgi nekādu amatu apvienošanu neattaisno vairāk kā tagad.

S. Osipova.

Būs lieka strādāšana *pro bono*.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Paldies par jūsu uzstāšanos. Es gribētu saprast to jūsu argumentācijas ķēdi. Jūs šo gala secinājumu būvējāt pamatā uz informāciju par situāciju prokuratūrā. Konkursiem un to... Sakiet, lūdzu, kas, jūsuprāt, ir tie juridiski argumenti, kas ļauj prokuroru situāciju pielīdzināt tiesnešu neatkarībai un tādējādi nonākt pie tāda secinājuma.

G. Bērziņš.

Juridiskie argumenti... Tātad viņi ir 2012. gada Satversmes tiesas... Satversmes tiesa 2012. gada 28. martā lēmumā par lietvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-10-01 22.1. punktā noteica, ka tiesnešu un prokuroru atlīdzības jautājumu reglamentē visas apstrīdētās normas, tur bija apstrīdētas šīs te pašas normas, ja es pareizi atceros... tās ir vērtējamas kā vienots regulējums, kas nosaka tiesnešu un prokuroru atlīdzību. Turpinot izvērtēt tiesnešu un prokuroru atlīdzības noteikšanas vienoto regulējumu un to, vai uz prokuroriem attiecas tās pašas neatkarības garantijas, kas attiecas uz

tiesnešiem, Satversmes tiesa norādīja, ka Satversmes 83. pants — tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti — šajā attiecas arī uz prokuratūru. Tas izsmeļošais pamatojums... es viņu visu šeit varbūt nelasīšu.... Viņš tajā tiesas nolēmumā bija. Līdz ar to... ja likumdevējs ir pielīdzinājis prokuroru tiesnesim, tā ir likumdevēja griba un likumdevēja izšķiršanās un toreiz Satversmes tiesa teica, ka ir ņēmusi vērā likumdevēja noteikto prokuroru finansiālo drošības līmeni un līdz ar to tiesnešiem paredzētās garantijas attiecas arī uz prokuroriem paredzētajām garantijām.

G. Kusiņš.

Tas bija par finanšu sasaisti jeb par neatkarības garantijām?

G. Bērziņš.

Tas bija gan par neatkarības garantijām... tas pamatojums bija diezgan plašs tajā Satversmes tiesas nolēmumā, ja nepieciešams, es viņu varu nolasīt.

G. Kusiņš.

Nav nepieciešams. Mēs zinām. Es vienkārši gribēju saprast to jūsu argumentācijas ķēdi. Paldies.

G. Bērziņš.

Attiecībā uz to es vēl no savas puses pieminēju, ka dažādās valstīs ir dažādi prokuratūras modeļi. Līdz ar to tas atšķiras gan pēc prokuratūras funkcijām, gan pēc prokuratūras vietas tiesu sistēmā. Latvijā ir šāds te prokuratūras modelis, kas ir varbūt nedaudz atšķirīgs no citu valstu modeļiem. Par šo te prokuratūras vietu tiesību sistēmā arī Satversmes tiesa ir vairākkārt skatījusies un... vismaz vienu reizi, es zinu... 2006. gadā... un atzinusi to par atbilstošu, jo te ir jāņem vērā arī... Manā ieskatā nav korekts salīdzinājums varbūt ar citu valstu prokuratūrām un šeit ir jāvērtē prokuratūras funkcijas konkrētajā valstī un pilnvaras. Pašreiz prokurora funkcijas un pilnvaras lielā mērā un ar tendenci paplašināties jau atbilst, teiksim, tiesnešu funkcijām. Tas pats, teiksim, prokuroru priekšraksts par sodu, kur sodu nosaka prokurors... arī zināmā mērā vienošanās par sodu, kuru gan apstiprina tiesnesis šo te vienošanos, tāpat ir arī prokuratūras funkcijas, kas attiecas uz civiltiesisko un valsts personu tiesību aizsardzību...

G. Kusiņš.

Ja es pareizi saprotu, tas jūs uzskatāt, ka gan tiesnešu, gan arī prokuroru neatkarība tiek aptverta ar Satversmes 83. pantu.

G. Bērziņš.

Jā, tieši tā. Tieši tā to arī atzina Satversmes tiesa šajā te manis nosauktajā spriedumā... pareizāk sakot, lēmumā par lietas izbeigšanu.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu vairāk.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Jūs diezgan detalizēti minējāt tos piemērus par tiem gadījumiem, kad gan Saeimas deputāti, gan arī vesela virkne... tā tad daļa bija no izpildvaras, daļa bija no... būtībā jā... tās ir pie izpildvaras tik daudz, cik daudz funkcionāli tās ir neatkarīgas... ka ir šī te atalgojuma piesaiste pie viena no ekonomiskās attīstības rādītājiem — vidējā atalgojuma valstī. Vai jūs uzskatāt, ka Satversmei atbilstošs risinājums būtu, ka tiesnešiem būtu šāds pats līdzīgs atalgojuma sistēmas modelis?

G. Bērziņš.

Latvijas situācijā es domāju, ka jā. Un tāpēc, ka... šeit tika pieminēts Igaunijas modelis, kur algas iet no lielākās uz mazāko. Es diemžēl neesmu iepazinies ar Igaunijas modeli, tāpēc es komentēt nevaru, bet atlīdzības likums mums praktiski attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem un vēl uz vairākām virknēm amatpersonu, kādas jau te izskanēja... uz Valsts ieņēmumu dienestu... viņš nedarbojas un pieļauj ļoti daudz izņēmumu. Ja šie te izņēmumi būtu, teiksim, nu... tā kā Finanšu ministrija minēja, ka pāris, tad strīdu nav. Protams, Saeimas deputāti un vēlēti pašvaldību... bet šī te tomēr ir diezgan, diezgan liela... tas saraksts ir diezgan garš.

A. Laviņš.

Jā. Jūsu atbildē par pamatojumu šim... no tāda negatīva aspekta bija sniegta tāpēc, ka esošais modelis nu īsti nestrādā, tāpēc ir vajadzīgs šis modelis. Bet es gribētu zināt Ģenerālprokuratūras viedokli no pozitīvā aspekta. Kas, jūsuprāt, no Satversmes vai vispārējiem tiesību principiem būtu tas juridiskais pamats, kas dotu tiesības gan prokuratūrai, gan tiesu varai teikt, ka, lūk, šis ir tas modelis, ko pieprasa Satversme. Kā jūs uzbūvētu to juridisko konstrukciju?

G. Bērziņš.

Tā tad, protams, ka Satversmē šāds te modelis nav. Bet skatoties no Satversmes 83. panta, ka tiesnesis ir pakļauts vienīgi likumam, mums ir jāatrod modelis, kurā

valsts pārvalde, valsts izpildvara var vismazāk ietekmēt tiesu varu. Līdz ar to šai sistēmai ir jābūt tādai, ko nebūt nepieciešams mainīt pēc gada, diviem, varbūt pat pēc trijiem. Šai sistēmai būtu jābūt prognozējamai vismaz ilgākā laika posmā. Nu, ar šo es saprotu, nu vismaz pieci līdz desmit gadiem. Šī sasaiste ar vidējo algu valstī nav tikai algas paaugstinājums, tikpat labi var būt arī uz otru pusi. Līdz ar to tienesis un prokurors iekļaujas vienotajā Latvijas ekonomiskajā telpā attiecīgajā dzīves līmenī. Jo tas strādā gan, teiksim, vidējā alga var celties, gan var tikpat labi viņa arī samazināties kaut kādu, tikpat labi ārēju iemeslu dēļ, kas saistīts ar valūtām vai... nu, es diemžēl neesmu ekonomists. Līdz ar to šis modelis no Satversmes viedokļa būtu tāds, kura ietvaros tiesa un prokuratūra būtu visneatkarīgākā dēļ šīs te prognozējamības. Tas, ka, teiksim... ko Finanšu ministrija teica, ka ik pēc diviem vai četriem vai cik gadiem viņu varēs pārskatīt, nu... te mēs atkal saskaramies ar to, ka izpildvara, Finanšu ministrija, lems — nu, ja šogad būs kaut kas pāri palicis budžetā, pārskatīsim, nu, labāk varbūt nākošgad pārskatīsim. Līdz ar to tā situācija mums katru gadu ir tieši tāda, kā te izskanēja šis jēdziens kā “budžeta pārpalikums”. Līdz ar to šis te modelis būtu... jo, ja mani atmiņa neviļ, tad līdzīgs modelis bija pirmskrīzes laikos, 2010. gadā, pirms algas tika noteiktas ar likumu. Bija noteikta laikam maksimālā alga un tad katru gadu mums maksāja procentos no tās un it kā kāpās... bet nu pienāca krīze un mūs pielīdzināja 12. grupai un līdz ar to šī te sistēmiskā reforma kā tāda apstājās. Bet tas modelis bija labs ar to, ka viņš bija pārredzams. Un šādam modelim, kad šīs te algas ir piesaistītas vidējai algai valstī, viņš būs paredzams un viņu nevajadzēs pārskatīt ne pēc diviem, ne pēc trim gadiem.

I. Ziemeļe.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēja?

S. Harbaceviča.

Nē, paldies.

I. Ziemeļe.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Paldies. Es uzdošu jautājumu par 83. pantu, mani viņš nedaudz uztrauc. Tas jautājums ir tāds: vai... ja likumdevējs nebūtu izvēlējis piesaistīt caur atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu prokurora mēnešalgu tiesneša mēnešalgai, vai mēs varētu vēl joprojām 83. pantā ielasīt prokurorus attiecībā uz neatkarības garantijām?

G. Bērziņš.

Nu, man ir grūti, teiksim... tāpat... 1990. gadā, tad, kad tika pieņemts jaunais Prokuratūras likums, tad toreizējais likumdevējs izšķīrās par noteiktu prokuratūras modeli. Jau toreiz šīnī prokuratūras modelī prokurors tika pielīdzināts tiesnesim ar tādām pašām garantijām un ar algu līdzīgu kā tiesnesim. Līdz ar to šī ir likumdevēja izšķiršanās. Kas attiecas pirms 2010. gada decembra, kad tiesneši un prokurori tika iekļauti atlīdzības likumā, bija tieši tāds pats pielīdzinājums. Un par to ir arī... pie tam šī te prokuroru neatkarība un prokuroru pielīdzināmība tiesnesim ir vērtējama ne tikai algu kontekstā, bet viņa ir vērtējama, arī kā es jau minēju, ar konkrētajām prokuratūras funkcijām Latvijas Republikā.

I. Tralmaka.

Jā. Mans jautājums vairāk bija, vai likumdevējs nenoliedzami ir izvēlējis sasaistīt šīs te algas kopā, ņemot vērā, ka tās ir tiesu sistēmas amatpersonas. Mans jautājums bija par 83. pantu, jo, piemēram, Satversmes tiesas spriedumā 2012-22-0103 lietā, kur bija runāts par tiesu izpildītājiem, Satversmes tiesa tomēr ir atzinusi, ka 83. pantā būtu ielasāmi vienīgi tiesneši, jo viņi spriež tiesu.

G. Bērziņš.

Nu, 2012. gada, ko es minēju... 2012. gada 28. marta lēmumā par tiesvedības izbeigšanu ir tieši minēti prokurori 83. panta sakarā.

I. Tralmaka.

Paldies

I. Ziemeļe.

Pieteikuma iesniedzējai?

S. Harbaceviča.

Jā, vienkārši vēl viens precizējums no Prokuratūras likuma 1. panta pirmās daļas. Tur jau ir skaidri teikts, ka prokuratūra ir tiesu varas institūcija. Tā ir viena lieta. Un otra lieta, teiksim, ja mēs salīdzinām ar tiesu izpildītājiem vai ar notāriem, vai ar daudzām citām profesijām, kas ir...

I. Ziemeļe.

Un jūsu jautājums bija?...

S. Harbaceviča.

Jā... Vienkārši... vai nebūtu nozīme šim faktoram, ka Prokuratūras likums arī ir...

G. Bērziņš.

Jā... principā... Jautājums ir par Satversmes 83. pantu, bet principā es jau gribēju teikt, ka šīs te tiesību normas arī kontekstā ar Satversmes 83. pantu ir jāinterpretē sistēmiski un proti, Prokuratūras likuma 6. panta pirmā daļa nodaļa, ka prokurors savā darbā ir neatkarīgs no citu valsts varu un pārvaldi realizējošu institūciju vai amatpersonu ietekmes un pakļaujas tikai likumam. Līdz ar to likumdevējs šo te prokurora neatkarību ir pielīdzinājis tiesnešu neatkarībai. No galvas tagad nemācēšu burtiski nocītēt likuma “Par tiesu varu” 10. pantu par tiesnešu neatkarību, bet, cik es atceros, tur man liekas, ir precīzi tieši tādas pašas garantijas tiesnešiem.

I. Tralmaka.

Nu, es varētu atbildēt, bet es laikam neatbildēšu...

I. Ziemele.

Tiesu debatēs jūs varēsiet abas puses arī atbildēt viena otrai un pieaicinātajām personām.

Paldies. Jautājumu vairāk nav.

Tātad ar šo es pasludinātu šīsdienas tiesas sēdē pārtraukumu līdz 26. septembrim pulksten 10.00.

Es jums vēlu jauku pēcpusdienu un vakaru un tiekamies 26. septembrī.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce